Yaz 2022

YapıKredi

Crystal

Rüzgar yönü ile ufuk çizgisine ulaşabilmenin en doğal yönteminde yelken yolculuklarının farklı konumlardaki pastoral manzaraları

Crystal ile seçkin mekanlarda ayrıcalıklısınız.

Crystal sahipleri yazın keyfini seçkin mekanlarda
%20 indirim ayrıcalığı ile çıkarır.

ÇEŞME
- AHALİ
- ARPEGE
- BERNADET
- BEYAZ HAN
- BEYEVİ
- BOHEME BEACH
- CLAVIS
- DOKUZBUÇUK
- FAHRİ'NİN YERİ
- GAIA
- HORASAN
- İNCİRLİEV
- KAPARİ BAHÇE
- KARİNA
- LA CAPRIA
- ORTAYA
- PLAJ DOKUZBUÇUK
- ROKA BAHÇE
- SIPSTER
- SOLE MARE
- VAKKO L'ATELIER
- VERANDA ALAÇATI

URLA
- MA URLA
- OD URLA
- YENGEÇ

BODRUM
- ADANA İL SINIRI
- ATELIER DI CARNE
- ATILAY BALIK
- AVANTGARDE
- BLUE BEACH CLUB & BAR
- DİVAN BODRUM
- DİVAN PUB BODRUM
- FENIX
- FLAMM
- GALEN
- GONCA BALIK
- GÜNAYDIN
- HAKKASAN
- KITCHENETTE
- KÖŞEBAŞI
- KUROCHAN BY IOKI
- LOKANTA BY DİVAN
- MANDARIN BAR
- MAROMI BY DİVAN
- MELENGEÇ
- MEZZALUNA
- SAİT
- SAL BODRUM
- SUSHICO
- THE POOL BAR & RESTAURANT
- VAKKO L'ATELIER
- ZUMA

GÖCEK
- D'BREEZE @ D-RESORT GÖCEK
- OLIVES @ D-RESORT GÖCEK
- ONNO
- Q LOUNGE @ D-RESORT GÖCEK
- VAKKO L'ATELIER

MARMARİS
- D MARIS KITCHEN @ D MARIS BAY
- LA GUÉRITE @ D MARIS BAY
- MANOS @ D MARIS BAY
- ZUMA @ D MARIS BAY

AYVALIK
- MURAT REİS KITCHEN & BAR @ D-RESORT AYVALIK

ANTALYA
- IL VICINO
- KAUÇUK HOTEL
- LARA BALIK
- PIO
- SERASER
- SERPME BALIK EVİ
- TUVANA HOTEL

Başvuru için **CRYSTAL** yazın, **TCKN** bilginiz ve doğum tarihinizi (gün ay yıl formatında) aralarında birer boşluk bırakarak yazıp **4421**'e gönderin.

Detaylar için: crystalcard.com.tr

YapıKredi
Crystal

HAZİRAN-TEMMUZ-AĞUSTOS

YapıKredi

Yönetim
İmtiyaz Sahibi
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. adına
Arda Öztaşkın

Yönetim Yeri
Yapı Kredi Plaza, D Blok,
Levent, 34330 İstanbul
Tel: 0212 339 70 00

Yayın Kurulu
Özge Bakırçalı, Ceren Gençceylan,
Sahra Özyavuz, Mert Nuzumlalı,
Deniz Öztürk, Beran Toksöz,
Müjde Metin

Yapım - Yayın
Lup Medya Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Ayazpaşa Camii Sok.
No:7/5 Beyoğlu/İstanbul/Türkiye
Tel: 0212 243 6142
info@lupmedya.com

Yayın Koordinatörü (Sorumlu)
Beran Toksöz

Kreatif Direktör
Müjde Metin

Editör
Aylin Kumdagezer

Redaksiyon
Benan Kapucu

Görsel Yönetmen
Gözde Çetin

Katkıda Bulunanlar
Demet Gezbor, Koray Yıldız,
Güvenç Atsüren, Uygur Uygur,
Talya Fındıkoğlu, Zeynep Yener,
Esra Kağıtçı Dede, Aslin Kumdagezer,
Kristin Fındıkoğlu, Gökçe Yılmaz,
Utku Kuran, Emre Kapçak, Elif Erdoğan

Reklam Direktörü
Evrim Yücesoy
evrim@lupmedya.com

Baskı
PrintCenter
Sultan Selim Mah, Libadiye Sokağı No:3
Kağıthane 34415 İstanbul
Tel: 0212 371 03 00

Baskı Yeri ve Tarihi
İstanbul, Haziran 2022

Yayın Türü
Yerel süreli yayın

Tiraj
6.250 adet

Crystal Dergisi, Lup Medya Ltd. Şti. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Crystal Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara, yayınlanan ilanların sorumluluğu ise sahiplerine aittir.
Mersis No: 0937002089200741

24
İskele alabanda
Rüzgarın dahil olduğu yelken yolculuklarının farklı kıtalardaki rotaları.

Mljet Adası'ndaki ada manastırı, Hırvatistan.

Şehir hayatının yarattığı gerilimlerden en "doğal" yolla uzaklaşmak istediğimizde, özellikle yaz aylarında, kendimizi açık sulara bırakıyoruz. Kimi zaman bir yelkenli ile rüzgarın yön vereceği rotaların hayalini kuruyor kimi zaman ise sadece marinada birbirine çarpan direklerin sesi bile bize yetebiliyor. Nerde ve nasıl olduğu fark etmeksizin gün sonunda deniz ile kurduğumuz iletişimi her daim dinginlik kelimesi ile eşleştiriyoruz. Bu yüzdendir ki Crystal Yaz 2022 sayısının kapak konusunda yelken yolculuklarının farklı lokasyonlardaki manzaralarına yer verdik. Hazır denizlere inmişken Karayipler'in kültürünü ve ziyaret edilecek noktalarını ele alırken seyahatlerimizin vazgeçilmez taşıyıcıları olan bavulların tasarım kriterlerini de mercek altına almayı ihmal etmedik. Enerjinizi olabildiğince yükseltmek adına derlediğimiz temalarımıza bir de Jim Carry faktörünü ekledik. Bir süredir gündemimizde olan ve görünen o ki ilerleyen yıllarda yaşam tarzımız olacak olan sürdürülebilirlik ilkelerini farklı konu başlıklarında ele aldık; "yeşil" unvanlı binalar, otomobil üreticilerinin geleceğe yönelik adımları ve çeşitli endüstrilerin temiz enerjideki konumları. Doğanın her zamanki gibi kaldığı ve bizlerde uyandırdığı hissiyatların değişmediği bir yaz olması dileğiyle...

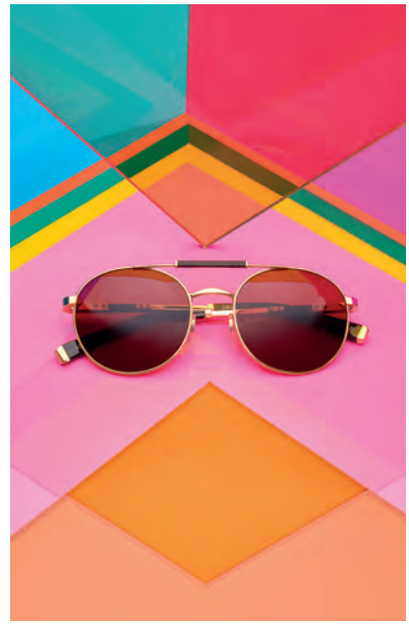

76
İllüzyonist çerçeveler
Güneş ile aramızdaki koruma kalkanları.

Yeni Maserati Levante GT Hybrid'i Deneyimleyin
Performans Yeniden Yüklendi

HİBRİT TEKNOLOJİSİ VE GÜÇLÜ MASERATI PERFORMANSIYLA SÜRÜŞÜNÜZÜ ELEKTRİKLENDİRİN

Fer Mas Oto Tic. A.Ş.
Kuruçeşme Cad. No: 27 Kuruçeşme/İstanbul
Tel: (0212) 263 30 01

Otokoç Antalya
Altınova Sinan Mah. Serik Cad.
No: 301 07170 Kepez/Antalya
Tel: (0242) 225 18 18

Otokoç Ankara
Söğütözü Mah. Söğütözü Cad. No: 2
Koç Kuleleri C Blok No: 8–9 Çankaya/Ankara
Tel: (0312) 220 55 02

Mengerler Bursa
Ovaakça Santral Mah. İstanbul Cad.
No: 644 Osmangazi/Bursa
Tel: (0224) 261 11 14

Maserati

Motor: 2.0 L4, Azami Güç: 330 HP/450 Nm, Azami Hız: 245 km/s, 0–100 km Hızlanma: 6 sn, Yakıt Tüketimi (karma) min.-maks.: 9,7–10,7 L/100 km, CO_2 Emisyonları (karma) min.-maks.: 220–243 g/km. İlanda belirtilen veriler versiyona göre değişiklik gösterebilir.

Koç

İÇİNDEKİLER

38 **Yeni normal mimari: Yeşil bina**
Farklı konumlarda olmalarına rağmen en yeşil bina unvanına sahip projeler.

44 **Kartpostallardaki güzellik**
Yaklaşık 7.000 adası ile Karayipler kültürü ve ziyaret edilmesi gereken destinasyonlar.

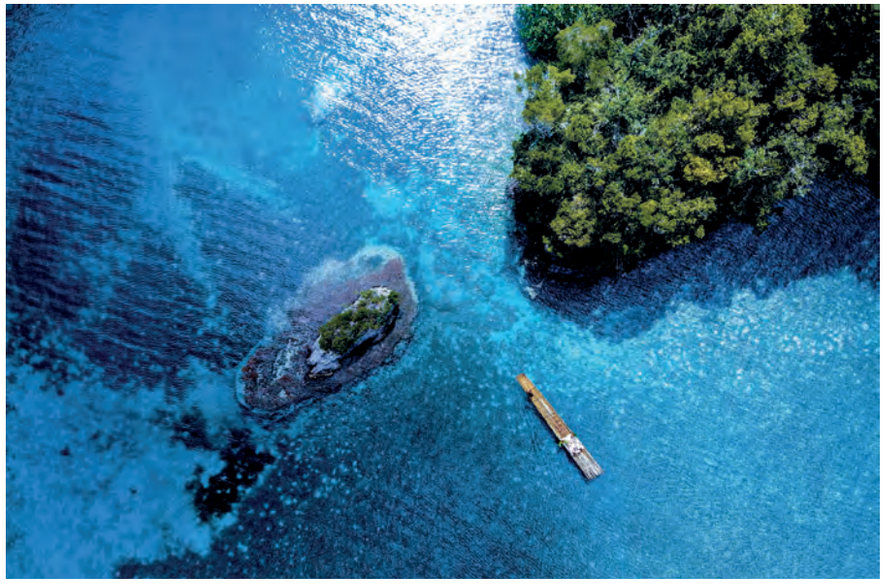

72 **Fantastik neon**
Yaz ayları için neon skalasını farklı tonlarla genişleten markalar.

50 **Seyahat kodları**
Vazgeçilmez taşıyıcılar olan bavulların tarihi ve aktüel estetik anlayışı.

56 **Gastronominin tarihi mekanları**
Bulundukları konumlara tarihi değer ve tat katan dünyanın en eski restoranları.

VOLVO

Zaman, aile bağlarını güçlendirme zamanı!

Kurulduğumuz günden bugüne, yaptığımız her şeyde insanları odak noktamıza aldık. Hayatı daha güvenli ve konforlu hale getirmek için çalıştık ve bunu sadece ürettiğimiz otomobiller ve onları kullanan insanlar için değil, dünyanın dört bir yanındaki çalışanlarımız için de yaptık.

Peki, ne yaptık?

Aile kavramı, Volvo Cars olarak önceliğimiz; çünkü ebeveynlik her dakikası ilgi, alaka ve mesai isteyen bir süreç. Bu noktada çoğu çalışan, aile ve kariyer arasında bir seçim yapmak zorunda hissediyor kendini. Biz, bu seçimin yaşadığımız dünyada hiç de adil olmadığına inanıyoruz. Volvo Cars tam da bu soruna yönelik, dünyadaki tüm fabrika ve ofisleri için geçerli olan bir seçim yaptı. Ebeveyn olacak çalışanlarımıza 24 haftalık, ücretli ebeveyn izni hakkı veriyoruz ve bunu bir politika olarak değil, kültürümüzün önemli bir parçası olarak tanımlıyoruz; çünkü bizce her anne-baba, çocuğunun en güzel zamanlarına gelir kaybı korkusu olmadan, huzurlu bir şekilde şahit olma hakkına sahiptir.

Aileye ayrılan zamanın anlamı işte tam olarak bu.

GÜNDEMDEN KISA KISA

FARKLI BİR BAKIŞ AÇISIYLA

Bir süredir moda bağlantılarında spesifik olarak belli bir şehre duyulan ilginin var olduğunu söylersek yanılmayız. Sıcaklık derecelerinin yükseldiği bu zamanlarda da Los Angeles'in denkleme dahil olması şaşırtıcı değil. Zira kendisi sadece havası ile değil sanat bağlantılarıyla da ön planda. Söz konusu farklı disiplinlerde Los Angeles'i ele almak olduğunda senaryoda moda tasarımlarının olmaması neredeyse imkansız. Dior'un İlkbahar 2023 koleksiyonu ise tam olarak anlatmak istediğimiz noktaya değiniyor.

Dior, Los Angeles'ta İlkbahar 2023 erkek giyim koleksiyonunu şehrin sanatsal coşkusuna ithafen hazırlıyor. Ancak farklı olarak koleksiyona misafir tasarım birlikteliği dahil oluyor. Kim Jones, birinin Dior'u farklı bir açından görmesini istiyor ve bu durumda oklar Eli Russell Linnetz'i işaret ediyor. Markanın arşivlerine göz gezdirerek işe başlayan ikili maksimalizm fikri üzerinde yoğunlaşıyor ve karşınızda California Couture. Son olarak Dior'un "Saddle" tasarımının yeniden yorumlandığının belirtelim.

Kim Jones ve Eli Russell Linnetz arasında ilk kez konuk tasarımlı bir iş birliği olarak sunulan California Couture.

YAPI & YAPI
GELECEĞİ
yapılandırıyoruz
2050
2046
2034
2030
2028
2022
1999
1974

ALTERNATİF BAĞLANTILAR

Deniz ile olan iletişimimiz her daim dinamikti ancak son yıllarda bir nebze de olsa artığını dile getirirsek yanılmış olmayız. Zira yaz planlarımız arasında illa ki bir deniz yolculuğu alternatifi yer alıyor, bu değişimin pandemi ile de bir bağlantısı olabilir tabii. Charter programı içerisinde yer alan binlerce seçeneğin arasından seçim yapmanın zor olduğunu kabul ettiğimiz için tercihimizi Khalilah'dan yana yaptık.

Hızlı olduğu gibi stil anlayışınıza da hitap eden bir süper yat arıyorsanız, Khalilah sizin için uygun bir seçenek olabilir. Palmer Johnson'ın 160 metrelik yatı bu yaz İtalya ve Fransa sahillerinde konuklarını ağırlayacağı gibi ilgi çekme konusunda çok da mütevazı davranamıyor. Khalilah'ın tanımlamasını en basit şekilde yapmak istesek; Bond benzeri bir dış tasarım, eklektik bir iç mekan ve son derece sportif bir performans cümlelerini sıralayabiliriz.

Khalilah'in haftalık kiralama bedeli yaklaşık 265.000 dolardan başlıyor.

#thenewchapter

Koç

www.divan.com.tr /divanbodrum /divanotelleri /divandayiz

A'mare koleksiyonunu hakkında detaylı bilgiye *www.edra.com* adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

BİR YAZ KLASİĞİ, ALAN GENİŞLETME

Güneşin kendini tam anlamıyla göstermesiyle birlikte bulunduğumuz kapalı ortamlardan açık mekanlara geçiş sürecimizde mobilya tasarımların yeri ayrı. Konfor ve estetik bileşenlerini tek bir noktada aradığımız bu standartta bir de yaz aylarına uygun olabilecek renk ve malzeme seçkisi dahil oluyor. Bir önceki cümlelerimizi klasik bir Akdenizli düşüncesi olarak yorumlayabiliriz zira A'mare değinmek istediğimiz noktaların bir bütünü.

Jacopo Foggini, İtalyan mobilya markası Edra için A'mare koleksiyonunu tasarlıyor. Suyu katılaştırarak değerli nesnelere dönüştürme fikriyle birlikte sevgiyi ifade eder eden A'mare; Denizin yansımaları ile rahatlama ve konforu harmanladığı sandalyeler, koltuklar, bank, şezlong, sehpa ve masa gibi dış mekan mobilyalarından oluşuyor. El yapımı saf polikarbonat çubuklardan oluşan, belirgin yarı saydam mavi tonundaki tasarımlar çeşitli çıtalar, özel vidaların yardımıyla bir araya getiriliyor.

MC20 Cielo adını İtalyanca gökyüzü anlamına *cielo*'dan alıyor.

BİR ADIM ÖTESİNDE İTALYAN TARZI

Bilhassa otomobil sektöründe farklı segmentlerde zorlu bir mücadelenin var olduğunu, eminiz ki çoğumuz farkındadır. Elektrikli modeller, SUV klasmanı, spor otomobiller ve sıralayabileceğimiz birçok başlıkta yer edinmenin gitgide zorlaştığı günümüz pazarında, Maserati her bölümde var olduğunu MC20 Cielo ile kanıtlıyor. 2020 yılının Eylül ayında lansmanını gerçekleştirdiği MC20 ile kendinden söz ettirmeyi başaran marka, MC20 Cielo'ya İtalyanca gökyüzü anlamına gelen *cielo* ekini dahil ederek model-isim eşleştirmesini tamamlıyor. Zira sürüş deneyimini gökyüzü ile bağdaştırmak farklı yorumlamalarda özgürlük ve hız anlamlarını ifade ediyor olabilir.

3.0 litrelik V6 Nettuno, twin turbo desteğiyle 630 beygir gücü ve 730 Nm tork üreten model, tavan sistemiyle birlikte 1.540 kilogram ağırlığında. 0-100 kilometre hızlanmasını 3.0 saniyede tamamlayan ve maksimum hız limitinde 320 kilometre saati aşan MC20 Cielo aynı zamanda 0-200 hızlanmasını da 9,2 saniyede tamamlıyor. Açılır tavan sistemi ve kanat şeklindeki kapılarıyla Maserati böylece kendine has gökyüzünü tamamlıyor.

Hamish Herford ve Nicholas Lyons'un kurduğu Hamish & Lyons tarafından tasarlanan Stepping Stone House.

GELECEĞİN MİMARİSİ

2050 yılında deniz seviyesinin yükseleceğinin altını çizen bilim insanlarının yakın gelecek senaryoları şimdiden gerçeklik kazanmış durumda. Küresel ısınma nedeniyle sellerin giderek daha sık ve şiddetli hale gelmesi ise bu realitenin sadece küçük bir bölümünü oluşturuyor. Farklı tasarım disiplinlerinin de kale aldığı bu duruma mimari de sessiz kalmıyor ve şimdiden geleceğin küresel ısınma etkisindeki yapılarını inşa etmeye başlıyor. Hal böyle olunca yükseltilmiş yapılarda radarımıza Stepping Stone House takılıyor.

Hamish Herford ve Nicholas Lyons'un kurduğu Hamish & Lyons tarafından tasarlanan Stepping Stone House, göl üzerindeki yapıyı çelik sütunlarla yükselterek olası sel baskınlarının önüne geçiyor. Minimal çelik yapı binanın su üzerinde yüzüyor izlenimini vermek için tasarlandığı gibi sudan yansıyan ışık, yapının beyaz oluklu zemin güvertesine karşı siyah çelik kirişlerin vurgulandığı alt çatıyı belirgin hale getiriyor. Stepping Stone House'u saran cam duvarlar, iç mekanların temiz havaya açılabilmesi için sürgülü bölümlerden oluşuyor. Modüler bir sistem olarak tasarlanan yapının tepesinde, iç mekanları doğrudan güneş ışığından koruyan ve yaşam alanlarına bağlı korunaklı bir yürüyüş yolu sağlayan Y formlu çatılar bulunuyor.

Alfred Wertheimer. Elvis and the Birth of Rock and Roll*, 50 euro fiyat etiketiyle *www.taschen.com'da

HALA BİLDİĞİNİZ GİBİ

Tarih sayfalarını karıştırdığımızda bazı isimleri sadece gençlik halleriyle hatırlıyoruz ya da hatırlamak istiyoruz. Şimdilerde "bir zamanların" ekiyle nostalji sınırlarını zorlarken belki de içten içe o dönemde yaşamanın nasıl bir duygu olduğunu merak ediyoruz. Bir diğer taraftan da canlı performanslarını dinleyemediğimiz ve sadece dijital ortamlarda tadına varmaya çalıştığımız müzikleri duyunca zaman makinesi icadının gerçek olabilmesini diliyoruz. Henüz bu teknolojiye sahip olmasak da fotoğrafların yardımlarıyla Rock and Roll'un doğduğu yıllara bir nebze de olsa tanıklık edebiliyoruz.

Alfred Wertheimer'dan 1956 başlarında bir RCA Victor yayıncısı ondan Memphis'ten gelecek vaat eden bir şarkıcının fotoğrafını çekmesini istediğinde verdiği yanıt şu oldu: Elvis kim? Wertheimer bunun hayatının işi olacağını bilmiyordu: Elvis Presley -şimdi bildiğimiz gibi- sadece 21 yaşındaydı ve bir efsane olmak üzereydi. Presley'i gölge gibi takip eden Wertheimer, o yıl Presley'in yaklaşık 3.000 fotoğrafını çekerek starlığın eşiğinde duran bir adamın etkileyici portrelerini yarattı. Kısacası Wertheimer'ın Elvis projesi, tam da tarih yazma sürecinde genç bir adamı ölümsüzleştirdi. *Alfred Wertheimer. Elvis and the Birth of Rock and Roll,* Wertheimer'ın en dikkat çekici Elvis karelerini ve Almanya'daki bir ordu üssüne gönderilen yıldızın 1958'deki tarihi fotoğraflarını bir araya getiriyor.

DİNAMİK SES KRİTERLERİ

1953 yılında Die Gute Industrieform e.V. olarak kurulan iF Design'in küresel bir sembol haline gelmesinde özellikle her sene düzenlenen iF Design Award'ün katkısı büyük. 2022 edisyonunda da farklı tasarım ölçütlerinin mücadelesine tanıklık etmemizin ardından bu seneki Gold Award sahipleri arasında Apple, Google, Bang & Olufsen, Mini, Toyota, Samsung, LG, Sony, Dell, Miele ve Panasonic yer aldı. Sunulan tasarım seçkisi arasından motivasyonumuzu müzikle yükseltebilecek potansiyele sahip bir tasarımı seçiyoruz, Bang & Olufsen, Beosound Level.

Güçlü beş sürücülü kurulum sayesinde hoparlörün yönüne göre ses aralıkları şekilleniyor. Demek istediğimiz; tasarım düz durduğunda dinamik bas, dik konumdayken netlik ve duvara monte edildiğinde ortamı saran ses perdeleri ortaya çıkıyor. Beosound Level'ın ses kalitesi herhangi bir alanı tamamlayacak şekilde uyarlanıyor ve sonuçta net, ayrıntılı bir ses deneyimi sunuyor. Minimalist, İskandinav esintili bir tasarıma sahip olan Beosound Level, özünde estetik, pratiklik ve dayanıklılık ilkelerini barındırıyor.

Toz ve su sıçramasına karşı dayanıklı olan Beosound Level, 16 saate kadar pil ömrüne sahip.

A MAGICAL PLACE.
UNFORGETTABLE MEMORIES.

Koç

divan
kuruçeşme

KUTLAMA NİTELİĞİNDE

Herhangi bir otomobilde sizi etkileyecek unsular neler? Yol tutuşu, motor gücü ya da sadece tasarımı... Olabilecek bütün seçenekleri kabul ediyoruz ancak özel edisyonlu bir modele hayır demek oldukça güç. Almanya'daki Hockenheimring yarış pistinin 90. yıl dönümünü kutlayan Porsche'nin özel baskısı Taycan GTS örneğinde olduğunda gibi.

Porsche Taycan GTS Hockenheimring Edition, çift elektrikli motorundan 600 beygir gücü üretebiliyor. Alman üreticinin özel renk paletine ait Stone Grey rengini alan modelde aynı zamanda kutlamayı anlamlı hale getiren "90 Hockenheimring Editon" amblemi bulunuyor. 0-100 kilometre hızlanmasını 4 saniyenin altında tamamlayan model yıl dönümüne özel bir dizi ayrıcalık da sunuyor. Zira Porsche Taycan GTS Hockenheimring Edition sahipleri iki sene boyunca Porsche'nin Hockenheimring'deki alanında ücretsiz şarj desteği alabilecek. Son olarak modelin Almanya'da ve seçili Avrupa ülkelerinde satışa çıkacağını belirtelim.

Porsche, Hockenheimring yarış pistinin 90. yıl dönümünü "Porsche Taycan GTS Hockenheimring Edition" modeli ile kutluyor.

Aman New York rezervasyonları 25 Temmuz tarihinde açılıyor.

YAŞAM TARZINDA NEW YORK

1921'den beri Crown Building, Manhattan'ın orta noktasını tanımlıyor; 57th Street ve Fifth Avenue köşesi. Eskiden Modern Sanat Müzesi'nin ilk evi olan 100 yıllık bina, orijinal ihtişamına tamamen geri kazandırıldığı gibi Aman stili ile anıtsal bir dönüşüm geçiriyor. Netice ortada; Aman küresel bağlantılarına son olarak New York'u ekliyor. Yapının mimarisine ve tarihine saygı duyarken, lüks kavramlarının ötesinde alanlar yaratma felsefesini tazeliyor.

Aman'ın Sanskritçe kökenli adının vaat ettiği huzur, New York bileşenleri ile harmanlanıyor. Dış dünyadan uzaklaşma ilkesini benimseyen otelin 83 süiti New York'un en büyük süitleri arasında yer alıyor. Her süitte ayrıca aktif bir şömine (Manhattan'da nadir karşılaşılan bir durum) bulunurken Japon esintili iç mekanlarda denge ve uyum yakalanıyor. Aman New York aynı zamanda batı yarım kürenin sağlıklı yaşam merkezlerinden biri olduğunu 2.300 metrekarelik alanıyla ispat ediyor. İşin mutfağında ise İtalyan restoranı Arva'yı omakase tezgahı içeren Washoku geleneğinin yorumlandığı fine dining bir Japon restoranı tamamlıyor. Aman, yeni konumunda misafirlerini 2 Ağustos tarihinden itibaren ağırlamaya başlayacak.

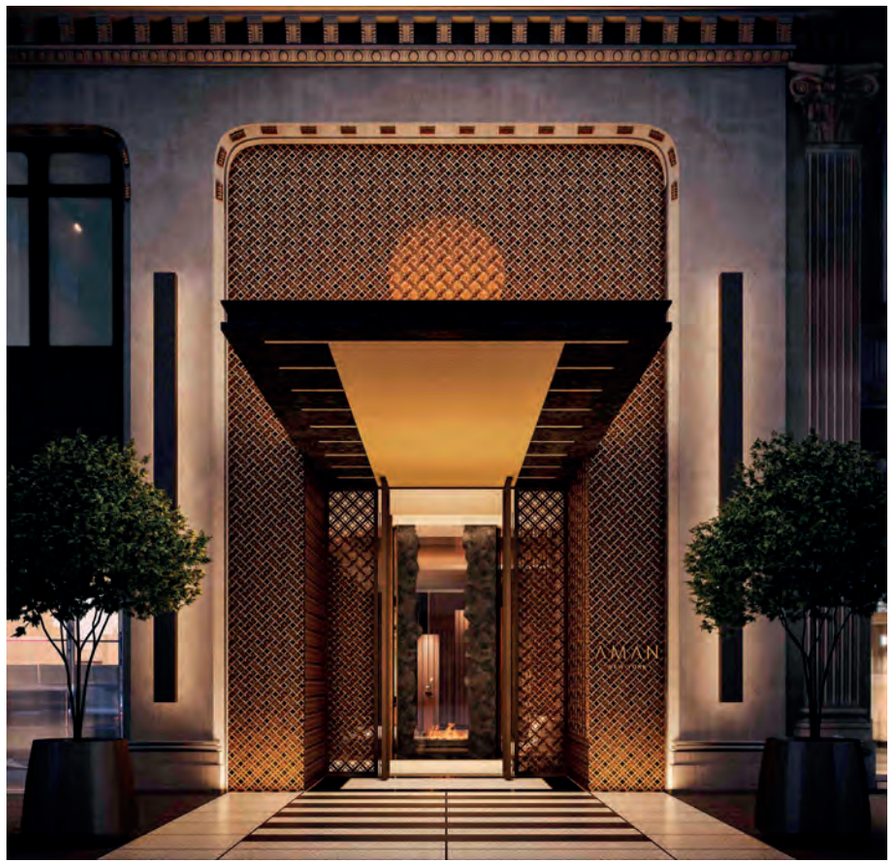

SERİNİN DEVAMINDA

Parfümleri günün farklı zaman dilimlerinde, mevsim ya da mevsim geçişlerinde veya gündelik ve özel gün olarak sınıflandırmamızın en büyük nedeni koku notaları. Her türlü kişisel kullanıma saygı duyduğumuz gibi Vanille Antique'in konumlandırmasını sizlere bırakıyoruz.

Byredo'nun Extraits de Parfum serisinin bir parçası olarak Tobacco Mandarin, Casablanca Lily, Reine de Nuit ve Sellier'e katılan Vanille Antique sayesinde Night Veils dörtlüsü tamamlanıyor. Adından da anlaşıldığı üzere odak noktasını alakaca karanlığa çeviren Night Veils serisi, gecenin karanlığında kokularını serbest bırakan çiçeklerden ilham alıyor. Seçkiye son olarak eklenen Vanille Antique'de vanilya kokusunun ağır basacağını düşünebilirsiniz ancak vanilya beklenmedik bir şekilde daha az şekerli bir formda karşımıza çıkıyor. Bunun nedeni ise üst notalarda erik ve frezya; orta notada amber ve kaşmir ormanları; alt notada ise cistus yağı ve vanilya fasulyesi olmasından kaynaklanıyor.

Unisex kullanımı ile Vanille Antique Beymen'de.

ETİK DEĞERLERDE

Çevreye duyarlı olmanın seçenekten çok bir zorunluluk haline geldiği günümüzde, kişisel olarak atılabilecek adımlara bir de tercih ettiğimiz markalar dahil oluyor. Son zamanlarda farklı branşlarda sıklıkla görmeye ve deneyimleme başladığımız sürdürülebilirlik ilkesine mücevher başlığı da ekleniyor. Pomellato tarafında ise yaratılan her bir mücevherin çevresel etkisi etik değerlerle birleştiriliyor.

Pomellato, konseptinden malzemesine ve tasarımına kadar her bir mücevherin bütünlüğüne inan markalardan biri. Öyle ki 2018'den beri tüm Pomellato mücevherleri Responsible Gold'dan üretiliyor. Doğayı koruma ve maden sahalarını yenileme, adil ücret dağıtımı ve yerel toplumları destekleme gibi birçok alanda etik değerleri baz alan marka koleksiyonlarında da bu ilkelerini somutlaştırıyor.

Catene Koleksiyonu, %100 Responsible Gold'dan yapılmış kolye.

GELENEKSELLEŞEN TOG BAZAR 20. YILINDA

Ceyda Düvenci

Begüm Kütük Yaşaroğlu

Gelişmişlik seviyesinin en önemli mihenk taşlarından biri de kuşkusuz eğitim. Ancak mesele sadece ve sadece eğitim görmekten ibaret değil elbet. Zira kişisel gelişimi desteklemek ve farklı pencerelerden düşünebilmenin alternatiflerini aramak, eğitim durumuna eklendiğinde bir adım öne geçmek mümkün hale geliyor. Birbirine zincir gibi bağlı olan eğitim ve şahsi farkındalık birleşiminde yer alan TOG, toplumsal ve çevresel sorunlara çözüm üreten projelerini yetişkin rehberliğinde genç beyinlere bırakıyor.

Türkiye'nin tüm illerindeki üniversitelerde öğrenci kulübü, topluluğu veya grubu olarak bir araya gelen Toplum Gönüllüsü gençler; her yıl çocuk haklarından kültür sanata, engelli farkındalığından sağlığa, hayvan haklarından sürdürülebilir yaşama kadar birçok temada projeler üreterek sosyal fayda yaratan çalışmalar gerçekleştiriyor. Bu projeler sadece topluma katkı sağlamakla kalmıyor, gençlerin sorumluluk sahibi aktif bireyler olmalarına katkı sunarak kişisel gelişimlerini de destekliyor.

"Gençlerin öncülüğünde, yetişkinlerin rehberliğinde" prensibiyle gençlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlamayı amaç Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG) 2002 yılında kurulduğundan beri hedefine sağlam adımlarla ulaşmaya devam ediyor. Gençlerin toplumsal ve çevresel sorunlara çözüm üretecek potansiyelleri ve enerjileri olduğuna inanan vakıf, gençlere sosyal sorumluluk eğitimleri vererek toplumsal sorunlara çözüm üreten projeler gerçekleştirmeleri için alanlar yaratıyor. 2005'ten bu yana düzenlenen TOG Bazar etkinliğinden elde edilen gelir, gençlerin dünyayı iyileştiren sosyal sorumluluk projelerini ve eğitimlerini finanse ediyor.

2005 yılından bu yana 8 farklı temada, 2.550 firmanın ve 30.000'i aşkın ziyaretçinin katılımıyla gerçekleşen TOG Bazar'dan elde edilen gelir ile 41.000'i aşkın üniversiteli

Birce Akalay

Günseli Kato

genç eğitim alarak toplumsal fayda yaratan projelere imza attı. 2019 yılında ise 3.041 ziyaretçinin katılımıyla gerçekleşen TOG Bazar etkinliği, 1.619 Toplum Gönüllüsü gencin sosyal sorumluluk eğitimleri ve projeleri destekledi.

2022 yılında 14. edisyonunu düzenleyen TOG Bazar, 20. yıl dönümü dolayısıyla "Gönüllülükte 20. yıl " temasıyla kapılarını, Yapı Kredi Crystal ana sponsorluğunda ve Otokoç Otomotiv'in desteğiyle 26-27 Nisan tarihlerinde Divan Kuruçeşme'de açtı. 20 yıldır toplumsal fayda için çalışan Toplum Gönüllüsü gençlerin sosyal sorumluluk projelerini desteklemeyi ve gençliğin dünyayı iyileştiren projelerine dikkat çekmeyi hedefliyor.

150 firmanın katıldığı etkinlikte iş, cemiyet ve sanat dünyasından değerli destekçileri başarılı fotoğraf sanatçısı Zeynel Abidin Ağgül'ün objektifinin karşısına geçerek, gençlerin toplumsal fayda yaratan projelerini anlattı.

ROLLER DEĞİŞİYOR YA DA DEĞİŞTİ BİLE

Gelişen teknolojinin avantaj ve dezavantajları farklı başlıklar tarafından yorumlanıyor. Yapay zekanın hayatımızı kolaylaştırıyor olması geleceğin bilim kurgu senaryolarına gerçeklik mi katacak sorusu kimi zaman kafamızı karıştırıyor olsa da gün sonunda teknoloji her alanda yardımımıza koşuyor. Özellikle bahsi geçen mıntıka ev olduğunda. Tesla'nın insanların yapmak istemediği işleri yapabilecek kapasiteye sahip insan boyutlarındaki robot çıkışından sonra robotik denkleme Dyson da dahil oluyor. Dyson, Londra, Hullavington ve Singapur'da dört robotik teknoloji ofisi kuruyor ve insanların ev işlerini yapmasına yardımcı olacak robotlar üzerinde hummalı bir çalışma gerçekleştiriyor.

Tasarımcı Jake Dyson teknoloji vizyonunu tek bir cümleyle özetliyor: Robotikte büyük bir gelecek var. İnsanlara zaman kazandırmak, ev işlerini yapmak ve günlük hayatlarını iyileştirmek adına tasarlanan robot, birçok tasarımda olduğu gibi Jake Dyson'ın hayatından ilham alıyor. Zira hayatının yarısını çocuklarına bir diğer yarısını da evi toplayarak geçirdiğini dile getiren Dyson'ın bu durumu sıkıcı bulması da oldukça normal. Böylece marka klasik zemin temizleme robotlarının yanı sıra oyuncak ayıları toplarken, bulaşıkları yerleştirirken ve kanepeleri süpürürken görülen *secret robot* prototiplerine de ilk bakış açısını sunuyor. Tasarım Perception Lab'te tescilli görüş sistemleri, insan haritalama ve termal görüntüleme yeteneklerini sergiliyor. Kim bilir belki de artık ev işlerini robotlara bırakma zamanı gelmiştir.

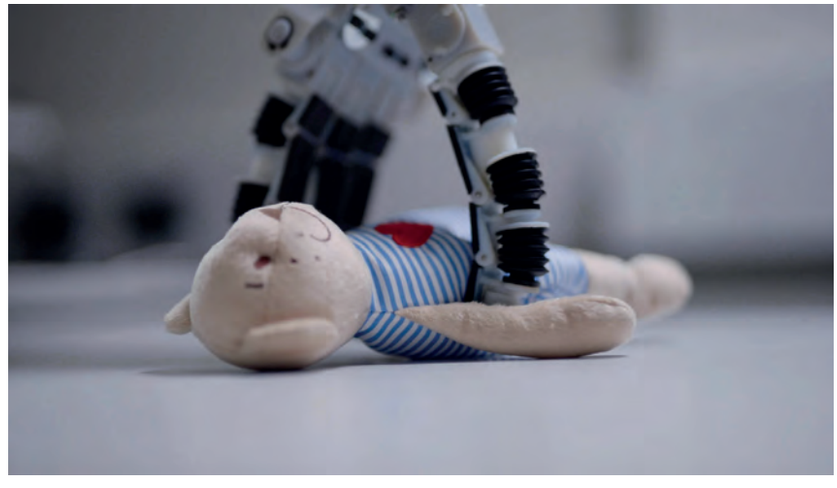

Dyson, klasik zemin temizleme robotlarına "dağınıklığı toplama" talimatı veriyor.

Fuaye'de buluşalım.

Atatürk Kültür Merkezi'nde yepyeni bir Divan Brasserie.

divan brasserie

FUAYE

İstanbul Atatürk Kültür Merkezi

Koç

www.divan.com.tr www.divanpastaneleri.com.tr
/divanrestoranlari /divanotelleri /divanpastaneleri

Mljet Adası'ndaki ada manastırı, Hırvatistan.

İSKELE ALABANDA

Yazı: Aylin Kumdagezer

Yelkenli siluetini ilk kez hangi resimde görmüş olabilirsiniz? Biraz hafızalarınızı zorladığınızda gözünüzün önüne bir Antik Mısır hiyeroglifi örneği gelebilir. Görsel belliğiniz sizi yanıltmıyor çünkü ilk yelkenli konsepti, M.Ö. 4000 yıllarında Fenikeliler ve Antik Mısırlıların denize açılmasıyla başladı. Bir kütüğün içinin oyulup, ona bir bez parçası eklenmesiyle yapılan yelkenliler, bugünün yelkenlileri kadar uzun değildi elbette. Mısırlıların Nil Nehri'ne bıraktığı ilk teknenin papirüs kağıdından yapılmış yelkeni, kare formundaydı. Dolayısıyla sadece rüzgarı arkadan aldığı takdirde yol kat edebiliyordu. Bir yelkenlinin uygun rüzgarı beklemek için limanlarda ya da açık denizlerde beklemek zorunda kalması, ta o zamanlardan kalma bir alışkanlık. Zaman içinde daha büyük boyutta yelkenlerin kullanılmaya başlamasıyla papirüs önce yetersiz, bir süre sonra da kullanılamaz olmuştu. Ta ki M.S.1500 tarihinde üretilmeye başlanan keten yelken kumaşlarına kadar. Hem daha dayanıklı hem de uzun yolculuklar için çok daha elverişli olan keten, giderek yerini pamuklu kumaşlara bırakacaktı.

Corsica, Italya.

Zamanla hacmi genişleyen yelkenlilerin, kullanım alanları da çoğalır doğal olarak. Daha büyük yelkenliler Akdeniz'de ticaretin de başlamasına yol açar. Ardından savaş gemilerine evrilen ilk yelken de Mısırlıların icadı olduğu için Akdeniz havzasında diğer lokasyonlara kıyasla daha fazla yelkenli seyrediyordu. Yeni yerler keşfetmek isteyen maceraperestler de yelkenleriyle dünyanın bilinmeyen noktalarına doğru yola çıktılar. Vikingler sayesinde kare yelken ile tanışan Avrupa örneğinde olduğu gibi... Yelkencilik kavramı Mısır ve yakın çevresinde daha ileri bir seviyede olsa da Arap denizciler "Latin yelken" adıyla üçgen yelkeni bulmuş ve bu tasarımın ilk örnekleri Fas ile Hindistan arasında görülmeye başlamıştı. Kare formdan farklı olarak üçgen tasarımın yön kabiliyetinin daha iyi olması üçgen yelkenleri denizcilikte hızla yaygınlaştırdı. Zira diğer yelkenlerde rüzgarın yardımı önemliyken, üçgen tipi yelkenleri olan tekneler denize açılabiliyor ve rahatça seyir edebiliyordu. Sakin sularda yüzmeye devam eden yelkenliler için en büyük imtihan okyanusu geçmekti. Pasifik kıyısında yaşayanların

Fort James Kalesi, Antigua ve Barbuda, Karayipler.

büyük ağaç kavuklarını oyarak inşa ettikleri yelkenliler elbette sağlamdı ancak sadece Akdeniz ve İskandinavya denizlerinin durgun sularında.

Yelkenlilerde ilkler listesinde baktığımızda: MÖ 100'de Roma İmparatorluğu'nun inşa ettirdiği 55 metre uzunluğunda ve 14 metre genişliğinde hem yük hem de yolcu taşıyabilen yelkenli gemileri, ilk deniz yolu taşımacılığı misyonunu üstlenmişti. İlk katamaran

Antigua ve Barbuda'nın başkenti Saint John's, Karayipler.

Uzak Doğu'da -yelkenin yoğun bir şekilde geliştirildiği- MS 400 yıllarında inşa edildi. MS 1000 yıllarında ise Vikingler savaş temalı 24 metre uzunluğunda ve 5 metre genişliğindeki ilk yelkenlilerini tasarladılar. Vikingler yelkenliyi ticaret amaçlı da kullanabiliyordu. İngilizlerin konuya dahil olup savaş topları eklemesi de tam anlamıyla yelkenli tasarımını vahşileştirmiş oldu.

Açık sularda aksiyonda bahsetmişken, kaptan ve kaşiflere değinmemek olmaz. 1492 yılında Pinto adlı yelkenli teknesi ile Amerika kıtasını keşfeden Kristof Kolomb'tan başlamayı bir borç biliyoruz. Avrupa krallıklarının emperyalizm yarışı içinde olduğu yıllarda, Kolomb yeni ticaret yolları ve sömürge toprakları bulması için görevlendirilmişti. Toplamda dört yolculuğa çıkarak keşif serüvenine atılacaktı. Avrupa'dan Asya'ya ulaşmanın kara yolu ile neredeyse imkansız olması bir kenara güzergah uzun, zorlu ve düşman ordularıyla doluydu. Ümit Burnu'na doğru yola çıkmaktansa farklı bir alternatif üreterek Atlantik boyunca batıya doğru ilerleyebileceğini düşünen Kolomb'un "küçük" bir matematik hatası farklı bir dünyanın kapılarını açtı. Öyle ki kendisinden Doğu Hint Adaları'na seyahat etmesi istense de kaptan kendini "yanlışlıkla" Yeni Dünya'da yani Amerika kıtasında bulmuştu. Bahamalar'da ayak bastığı yere San Salvador

Canouan Adası.

Salt Whistle Koyu,
Mayreau Adası.

İthaka Adası, Yunanistan.

adını verdiği gibi diğer üç seyahatinde Büyük ve Küçük Antiller, Venezuela ve Karayip kıyılarına giderek bu topraklara İspanya Krallığı adına el koydu. Söz konusu Kolomb ve Amerika olduğunda Amerigo Vespucci'nin keşif senaryosundaki konumunu yeniden belirtmeli. Kolomb'un Vespucci'den önce Yeni Dünya'yı keşfetmesine rağmen kıtaya neden Amerigo Vespucci'nin adı verildi? Aslında sorunun cevabı çok basit ve kronolojik bir sebebe dayanıyor: Vespucci Kuzey ve Güney Amerika'nın bağımsız birer kıta olduğunu tespit eden ilk kişi. Bu nedenle Amerika'yı Asya'nın bir parçası zanneden kaşifleri elimine ederek Vespucci keşfi gerçekleşti. Yeniden Asya tarafına dönecek olursak Kolomb'un hedefini Keşifler Çağı'nda yaşamış, Avrupa'nın en başarılı kaşiflerinden biri olan Vasco da Gama gerçekleştiriyor. Avrupa'dan çıkıp doğrudan Hindistan'a ulaşan ilk kişi olmuştu. Böylece Kolomb her ne kadar ilkleri başarmış olsa da gün sonunda şaşkın bir kaşif tiplemesine de uyuyor.

Madalyonun arka yüzünde ise Ferdinand Macellan var. Portekizli olmasına rağmen İspanya adına denizlere açılan Macellan 1519 yılında beş gemiyle İspanya'dan yola çıkmış, 1 gemi ile tekrar başlangıç noktasına ulaşmıştı. Hep batı istikametinde yol alırsa doğu ülkelerine ulaşabileceğini savunan kaşif, daha önce keşfedilen Amerika kıtasının kuzeyden ve güneyden bir geçit vereceğine inanıyordu. Ancak geçit bulamayan Macellan kıyı boyunca güneye doğru ilerleyerek 1520'de adının verileceği Macellan Boğazı'nı keşfetmeyi başardı. Boğazı geçen Macellan'ı yeni zorluklar da bekliyordu elbet. Pasifik Okyanusu'nda seyrederken yiyeceklerin tükenmesiyle, açlık ve hijyen problemleri ile karşı karşıya kalan mürettebatın isyan bayrağını çekmesi de çok uzun sürmez. Bir ay sonra keşif ekibi Filipinler'e ulaştı. Yerel halkın Hıristiyanlığa geçmesini isteyen Macellan, iki yerel kabile reisi Humabon ve Lapu-Lapu arasındaki rekabeti de başlatmış olur. Fakat bu rekabet Macellan'ın hayatına da mal olacak, 1521 yılında Lapu-Lapu tarafından öldürülecekti. Lapu-Lapu şimdilerde de bir halk kahramanı olarak kabul ediliyor; adını ondan alan ve Mactan Eyalet Adası'nın başkenti adada bir heykeli de bulunuyor. Yerel halk Lapu-Lapu'nun ölmediğine, ruhunun bir taş içinde hala barındığına, adayı ve insanları koruduğuna inanıyor.

Kısacası dünya çevresini dolaşan ilk kaşif olan Macellan, Güney Amerika'daki boğazı geçerek Atlas ile Büyük Okyanus'u birleştiren ilk deniz yolculuğunu gerçekleştirir. 42.000 mili aşan rotası sayesinde dünyanın çevresi hesaplanırken zaman kavramı da sorgulanır

ve uluslararası bir saat sisteminin gerekli olduğu konuşulmaya başlar. Öte yandan Macellan'ın yanındaki bilim insanları karşılarına çıkan - hörgüçsüz deve ve tüyleri yolunmayan fakat derisi yüzülen siyah kazlar diye betimlenen penguenler gibi- Avrupa'da görülmeyen birçok hayvan türünü kayıtlara geçirirler. Her ne kadar Macellan üzerinden ilerliyor olsak da bazı kaynaklar dünyanın çevresini tam olarak dolaşan kişinin Macellan'ın esiri olan Enrique olduğunu savunuyor.

Farklı zaman dilimlerinde bambaşka motivasyonlarla aralıksız süren keşiflerin ardından insanlık, denizleri sadece ekonomik, ticari ya da politik çıkarları için kullanmaması gerektiğini anlamış olacak ki, yelken yolculukları seyahat kültürüne tornistan etmeye başlar. Keşif ruhunun doğal manzaralarla birleşmesi yelken rotalarını yeniden oluşturur.

Kumsallar, beyaza boyanmış evler ve zeytinliklerine bir de koylarını eklediğimiz Yunanistan'da ilk durak batı kıyısında hafif esintiler ve kolay görüş hattındaki İthaka Adası ve hemen aşağısında yer alan Kefalonya. İthaka'de Kioni veya Kefalonya'da ise Fiskardo köyü adaların öne çıkan noktalarından sadece birkaçı. Güney Ege'de konumlanan Kiklad Adaları ise daha tecrübeli kaptanlar için bir

Atlantik Okyanusu, Cebelitarık ve Kanarya Adaları arasında, Afrika kıyılarının 200 mil batısında bir yelkenli.

seçenek. Çünkü bu lokasyonda daha güçlü meltemlerle karşılaşıyoruz. Ege'den Akdeniz'e ulaştığımızda da Hırvatistan çıkıyor karşımıza. Gün içerisinde değişen rüzgarları ile keşfedilecek 1100'den fazla ada için önceden planlama yapmanız şart. Kornati Ulusal Parkı'ndan başlamak ise bir seçenek. 80'den fazla adaya ev sahipliği yapan park; dalış, yelken, kamp ve yürüyüş için popüler bir nokta. Split şehrinin güneyindeki Dalmaçya'nın yanı sıra Brac, Hvar ve Korcula adaları da gerek sahilleri gerek de pitoresk manzaraları ile deniz yolculuğu kadar karadaki serüvenleri de biliniyor. Orta Çağ siluetleri yerine ormanlık bir adayı tercih edenler içinse dümen Mljet Adası'na doğru çevriliyor. Akdeniz'e bir alternatif de İtalya'dan ekleniyor. Sicilya'nın kuzeyinde, Tiren Denizi'ndeki volkanik bir takımada olan Eolie Adaları adını Yunan mitolojisindeki rüzgar tanrısı Aiolos'tan alıyor. En büyük adası Lipari'ye ek olarak Vulcano, Salina, Panarea, Stromboli, Filicudi ve Alicudi'dan oluşan takımada aynı zamanda Unesco tarafından koruma altında. Her adanın kendine has öyküsü var. Kemik Adası olarak da anılan Filicudi, uzun süren kuşatmalara maruz kalması ve bu yüzden birçok korsanın öldüğü bir yer olması nedeniyle bu adı almış örneğin. Sicilya'nın kuzeybatı kıyılarındaki Aegadian

Hvar Adası, Hırvatistan.

Adaları izole bir yelken rotası için referans gösterilebilir.

Transatlantik yolculuğumuza Karayip Denizi'nin doğusunda, Küçük Antillere ait bağımsız bir adaya ülkesi olan Antigua ile devam ediyoruz. 365 adası ile bir yılın her gününe ayrı bir konum alternatifi sunan bölgenin 40 mil kuzeyde yer alan Barbuda, pembe kumsalları ve mercanları ile insan ve deniz iletişimine doğal bir alternatif sunuyor.

Yeniden Antigua'ya dönecek olursak lokasyonun en önemli etkinliklerinden biri olan Antigua Yelken Haftası'na değinmemek olmaz. Zira Antigua Yelken Haftası yılda ortalama 100 yat, 1500 katılımcı ve 5000 seyirci ile dünyanın en iyi tekne yarışlarından biri. Biraz daha güneye inip Canouan, Mayreau ve Tobago Cays Marine Parkı'ı ziyaret edebilirsiniz. Fransız Polinezyası'ndaki Society Adaları'nın batı kısmında yer alan Leeward Adaları da yelken rotalarında ziyaret edilmesi gereken konumlardan. Society Adaları'nın doğu kısmına geçtiğimizde ise Windward Adaları'nın deniz manzaraları ile karşılaşıyoruz. Egzotik havası ile tam bir Karayip macerasına atılmak isteyenlerin tercih edebileceği bir destinasyon olan Windward Adaları'nda yelken sezonu boyunca hakim rüzgarlar kuzeydoğudan esiyor, bu yüzden St Lucia'dan güneye tek yönlü bir geçişi tercih edebilirsiniz.

700'den fazla mercan resifi, Florida'nın güneydoğu kıyılarından masmavi denizlere uzanıyor. Evet, Bahamalar'dan bahsediyoruz. Bahamalar'ı keşfetmek için üs olarak Marsh Limanı'nı baz alabilirsiniz. Daha uzak sayılabilecek bir mesafedeki Eleuthera pembe kumlu plajlarıyla bilinirken Dean's Blue Hole, Abacos Train Wreck ve USS Adirondack gibi noktalarda dalış da yapabilirsiniz.

Güney Atlas Okyanusu'nu geçip Hint Okyanusu'ndaki duraklama noktamız Seyşeller oluyor. Doğu Afrika kıyılarından 1.000 mil uzakta bulunan takımadaların en büyüğü olan Mahé ülke nüfusunun %86'sını barındırıyor. Mahé'nin 44 km kuzeydoğusunda yer alan en büyük ikinci ada, Praslin. Praslin'in doğusuna kadar uzanan ve Felicite Adası'nın batısında bulunan dördüncü büyük ada, La Digue ile Seyşeller'in klasik yelken rotalarını özetleyebiliriz.

Son olarak Hint Okyanusu'nu diğerleriyle paylaşan Avustralya'yı da unutmamak gerekiyor. Daha doğrusu toplam 74 adadan oluşan Whitsunday Adaları'nı. Whitsunday Adaları'nnın en kuzeyinde konumlanan Hayman Adası açıklarına demir atmak beyaz kumların arka planlı oluşturduğu şeffaf denizin keyfini çıkarmak anlamına geliyor.

**Kefalonya Adası,
Yunanistan.**

KENDİNİ OYNAYAN AKTÖR: JIM CARREY

Yazı: Güvenç Atsüren

Ace Ventura olarak poz veren Jim Carrey, 1995.

Komedi, sinemanın ilk yıllarından beri kendi yıldızlarını üreten özel bir film türü olmuştur. Bu yıldızlar kameranın karşısına geçtiklerinde farklı mizah anlayışları sayesinde o filmleri kendilerine ait kılmayı başarırlar. Fötr şapkası ve bastonuyla akıllara kazınan Şarlo tiplemesini ekranda gördüğümüzde biliriz ki izlediğimiz bir Charlie Chaplin filmidir. Donuk yüzlü komedinin mucidi Buster Keaton'ın mimiksiz ve ifadesiz suratı perdede belirdiğinde o artık ustanın adıyla anılacak bir eserdir. Yerli sinemada da Kemal Sunal, bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Efsanevi oyuncunun boy gösterdiği hemen hemen her yapım "Şaban Filmi" olarak tanımlanır. Odağımızı biraz daha yakın geçmişe, 90'ların ilk yarısına çevirdiğimizde ise karşımıza bu dönemin efsanesi Jim Carrey çıkar.

Geçtiğimiz aylarda ülkemizde de vizyona giren *Kirpi Sonic 2* filminin ardından sinema kariyerini noktaladığını açıklayan Jim Carrey'nin sinema tarihinin en kendine has komedi oyuncuları arasında yer aldığını söylemek yanlış olmaz. Fakat aklımızda öncelikle doksanlı yıllarda rol aldığı, zaman zaman abartılı bir mizah anlayışına domine ettiği filmleri gelse de onun sinema macerası çok daha kompleks ve karmaşıktır. Belki de bu nedenle Carrey, yeterince oyunculuk yaptığına ve artık bu işe devam etmek istemediğine kadar vermiş olabilir. Kararını açıklarken kullandığı ifade de kafasının bu konuda ne kadar net olduğunu gösterir nitelikte: "Ancak bir gün bir melek altın mürekkeple kaleme alınmış bir senaryoyla çıkagelirse yeniden yola koyulabilirim." Evet, artık yeni bir Jim Carrey filmi izleyemeyeceğimiz gibi görünüyor. Bu durum biraz iç burksa da ünlü yıldızın geçmişine ve kariyerinin seyrine kapsamlı bir bakış atarak bu kararı daha kolay şekilde anlamlandırabiliriz.

Jim Carrey, nostaljik tabirle tanımlayacak olursak tam anlamıyla bir "adam olacak çocuk"tur. Henüz sekiz yaşındayken taklit konusundaki yeteneğini keşfeden Carrey, o dönem önemli televizyon programlarına kendine iş vermeleri için mektuplar yazmaya başlamıştır bile. Her ne kadar o dönem bu çabalar olumlu sonuç vermediyse de Jim Carrey, gösteri dünyasının bir parçası olma isteğinden hiçbir zaman vazgeçmez ve yeteneklerinin peşinden gitmeye devam eder. Bu yöndeki çabaları, 15 yaşındayken ilk stand-up gösterisini yapmak üzere yerel bir mekanda sahneye çıkmasını sağlar. Devamında işler yavaş yavaş yoluna girer gibi görünür. Toronto sınırını aşan ünü sayesinde yavaş yavaş farklı mecralarda kendine yer bulmaya başlar ama oyuncunun kariyerindeki asıl kırılma, 1983 yılında kalıcı olarak eğlence ve sinema sektörünün kalbine, Hollywood'a taşınmasıyla yaşanır. Şehrin önemli komedi kulüplerinden The Comedy Store'da düzenli olarak gösteriler yapmasının yanında sit-com'larda, televizyon şovlarında ve Hollywood filmlerinde irili ufaklı roller almaya, bu sayede hatırı sayılır bir saygınlık elde etmeye

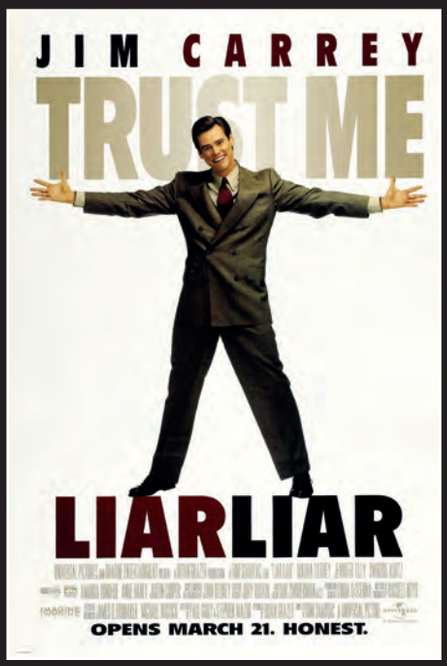

Jim Carrey ve Cameron Diaz *Maske* filminden, 1994.

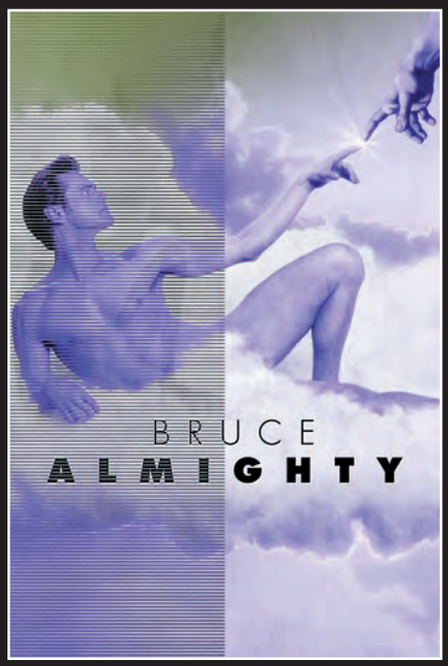

başlar. Ardından takvimler 1994'ü gösterdiğinde kendisini kocaman bir komedi yıldızına dönüştürecek üç başarılı yapımda peş peşe rol alır.

Bu üç film, *Budala Dedektif, Maske* ve *Salak ile Avanak*, Jim Carrey'yi bir anda sinema dünyasının en ışıltılı yıldızlarından birine dönüştürür. Bunun yanında söz konusu yapımlar, onun komedi anlayışının ete kemiğe bürünmüş halleri gibidir. Carrey'in benzerine rastlamanın zor olan mizahi, Charlie Chaplin ve Buster Keaton komedi dehalarının mükemmelleştirdiği *slapstick* komedi anlayışına yakın durur. Bu anlayış, komedyenlerin yaptıkları aşırı ve dikkatsiz hareketlerle başların türlü belalara sokmaları mantığına dayanır. Tüm sahne, üretilen şakaların bir parçası, zaman zaman da ana öznesidir. Jim Carrey ise olağanüstü minik yeteneğinin de yardımıyla koca bir sahnedeki tüm aksiyonu kendi bedeni üzerinde, kendi bedenin, kullanarak yaratır. Tabii bunu yaparken zaman zaman işi iyice artırıp absürt ve kaba sayılabilecek şakalara da imza atar. Ne olursa olsun tüm bu unsurlar birleşince ortaya çıkan kesinlikle bir Jim Carrey filmidir ve yaklaşık iki saat boyunca katıla katıla güleceğimiz garanti gibidir.

Bu üç filmin kırdığı gişe rekorları ve elde ettiği ticari başarılar, oyuncunun sinema kariyerinin son derece şaşaalı süreceğini müjdeler bir bakıma. Beklenen de olur; Carrey sonraki sene *Batman Daima* filminin kötülerinden Riddler'a hayat verir. *Budala Dedektif*'in devamı için kamera karşısına geçer. Bu iki yapımı iki yeni Jim Carrey klasiği *Baş Belası* ve *Yalancı Yalancı* izler. Buraya kadar saydığımız filmlerin tamamı, oyuncunun mizah yeteneklerini ön plana çıkaran, dolayısıyla onun aktörlük alanındaki hünerlerini sergilemesini büyük ölçüde engelleyen eserlerdir. Maske gibi kimi filmlerde ortaya koyduğu akıl almaz komedi performansları ona Altın Küre gibi saygın ödüllerde adaylıklar getirse de izlediklerimiz ayakları yere basan karakterlerden ziyade fazla bir derinliğe sahip olmayan tiplemelere yakın durur.

Sinemaseverler, Jim Carrey filmlerinin vadettiği kahkaha dolu dakikaların tadını çıkarmaya devam ederken oyuncu, üzerine yapışan "komik adam" etiketinden ve bunun kendini sıkıştırdığı alandan şikayetçi olmaya başlar. Girmek için çocukluğundan bu yana çaba sarf ettiği eğlence dünyanın en önemli figürlerinden birine dönüştüğü noktada gelmek istediği yerin bu olmadığını fark eder. Yaşadığı buhran, onu defalarca ciddi psikolojik sorunların eşiğine getirirken kariyerinin bu aşamasında karşısına çıkan iki fırsat, oyunculuk serüveninde yepyeni bir sayfa açmasına ve kendini önemli bir aktör olarak kabul ettirmesine imkan tanır.

Bu fırsatlardan ilki, Avustralyalı önemli yönetmen Peter Weir'ın imzasını taşıyan *Truman Show*'dur. Üç dalda Oscar adaylığı kazanan bu yapım, konusu itibarıyla tipik Jim Carrey filmlerinden çok uzak bir yerde konumlanır. Filmin hikayesi;

adını aldığı karakterin, hayatının aslında bir reality show olması ve kendisinin bu durumu yavaş yavaş fark etmesi fikri üzerine kuruludur. Bu çıkış noktası üzerinden 90'ların televizyon ve tüketim çılgınlığına derinlikli eleştiriler getiren *Truman Show*, bir bakıma Carrey'nin kariyer seyrini de aynalar. Zira oyuncu da o dönem, tıpkı filmin ana karakteri Truman Burbank gibi kendini bir televizyon stüdyosunun içine kapanmış, Jim Carrey rolünü oynayan bir kişi gibi hissetmektedir. Hatta yıllar sonra Peter Weir'ın bu durumu fark ettiği için bu rolü kendisine verdiğini düşündüğünü bile söyler.

Truman Show'un ardından Jim Carrey, biyografi türündeki *Ay'daki Adam* filminde hayranı da olduğu efsanevi komedyen Andy Kaufman'a hayata verir; farklı ifadeyle onu yeniden hayata döndürür. Zira Carrey, filmin hazırlık ve çekim aşamalarında neredeyse tamamen Kaufman olarak yaşamaya başlar. Komedyenin ailesiyle ve yakınlarıyla vakit geçirir, sette tıpkı onun gibi davranır. Metot oyunculuğu yönteminin sınırlarını zorlayan bu yaklaşımıyla Carrey, yönetmen koltuğunda oturan Oscarlı sinemacı Milos Forman'dan makyaj ekibine kadar setteki hemen herkese hayatı ciddi anlamda zorlaştırır. *Ay'daki Adam*'ın yapım aşamasına odaklanan Netflix belgeseli *Jim & Andy: The Great Beyond*'da da görülebileceği üzere Carrey'nin bu tavırları, müthiş bir Kaufman portresi yaratma amacının yanında içinde bulunduğu durumdan sıyrılmak, kendine yeni bir kişilik yaratmak üzere kurguladığı bir terapi niteliği de taşır. Belgeselde de söylediği gibi Carrey, Kaufman olduğu esnada kendini uzun yıllardır hissetmediği kadar iyi hissetmiştir. Bu akıllara zarar performansın ardından Jim Carrey yavaş yavaş kabuğuna çekilmeye, kendi istediği filmlerde oynamaya ve daha ruhani bir hayat yaşamaya başlar. Kurguladığı terapi meyvelerini vermiş gibidir.

Hala *Aman Tanrım* gibi safkan Hollywood komedilerinde kamera karşısına geçiyor olsa da artık aynı yılda üç filmde oynamak gibi çılgınlıkların çok uzağındadır Jim Carrey. Sinema kariyerine kendisi yön verebiliyordur. Bu yaklaşımın en önemli meyvesi de 2004 tarihli *Sil Baştan* filmidir. 2000'lerin en başarılı bağımsız yapımlarından biri olan ve Fransız yönetmen Michel Gondry'nin imzasını taşıyan *Sil Baştan*, son derece özgün bir bilim kurgu hikayesi anlatır. Filmin odağında, oldukça pozitif tonda başlayan ilişkilerinin sorunlu bir yola sapmasının ardından hafızalarından bazı kısımları sildirmeye karar veren bir çift vardır. Geçmişiyle arası iyi olmayan bir karakteri perdeye taşıması sebebiyle yine Carrey'nin kişisel hayatıyla ortak paydalara sahip olduğunu söyleyebileceğimiz bu filmde oyuncu, belki de kariyerinin en oturaklı, en sade ama bir o kadar da çarpıcı performansını sergiler.

Sil Baştan'ın ardından Jim Carrey'in oyunculuk yelpazesinin ciddi anlamda genişlediği söylenebilir. Hala tiplemeye

Jim Carrey ve Jeff Daniels saçlarını kestirirken *Salak ile Avanak* filminden bir sahne, 1994.

yakın duran karakterlere hayat verirken diğer yandan da bağımsız sinemanın farklı örneklerinde de rol devam eder. Ama beyaz perdede görünme sıklığı geçmişe ve özellikle de 90'lı yıllara kıyasla ciddi anlamda azalır. Bu dönemde Carrey, başta bir sanat dalıyla, resimle yoğun şekilde ilgilenmeye başlar. Kız arkadaşı Cathriona White'ın 2015'teki ölümümün de etkili olduğu bu değişim, oyuncunun eğlence dünyasından ve sinema sektöründen iyiden iyiye soyutlanmasının önünü açar. Hatta son yıllarda Jim Carrey'nin daha çok verdiğini röportajlarda sergilediği "başka bir dünyadanmış gibi" görünen tavırları ya da politik göndermelerle bezeli resimlerinin yarattığı tartışmalarla gündeme geldiğini söylemek yanlış olmaz.

Yaşadığı tüm çalkantıları, şöhretin getirdiği kapana sıkışmışlık halini, bu durumdan çıkmak adına saptığı yolları düşündüğümüzde Jim Carrey'nin artık sinema kariyerine nokta koyması çok da şaşırtıcı görünmüyor. Zira gencecik bir adamken kazanmak için uğraştığı her şeyin, onlara ulaştığında Jim Carrey'yi başka ya da daha doğru ifadeyle başka bir bilinç seviyesine ittiği pekala söylenebilir. Kaldı ki onu böyle özel kılan bu duruşu belki de. 90'larda yaptığı efsanevi filmleri tekrar izlerken yenilerine dair bir isteğin oluşmaması da; *Salak ile Avanak*'ın 20 yıl sonra gelen devamının ciddi bir fiyaskoya dönüşmesi de büyük ölçüde Carrey'nin bu kendinden uzaklaşmış olma halinden kaynaklanıyor. Bizzat kendi ifadeleri üzerinden gidersek, o 90'larda Jim Carrey isimli bir yıldızı oynayan bir aktördü ve kabul etmek gerekir ki bunu müthiş bir başarıyla yaptı. Arkasında kurallarını kendi koyduğu benzersiz bir mizah anlayışıyla bezeli komedi filmleri ve unutulmaz oyunculuk performansları bıraktı. Bir noktada ise bundan vazgeçti, Jim Carrey yerine kendi olmayı seçti.

632 metre uzunluğundaki 127 katlı Şangay Kulesi, çevre dostu binaların başında geliyor.

YENİ NORMAL MİMARİ: YEŞİL BİNA

Yazı: Esra Kağıtçı Dede

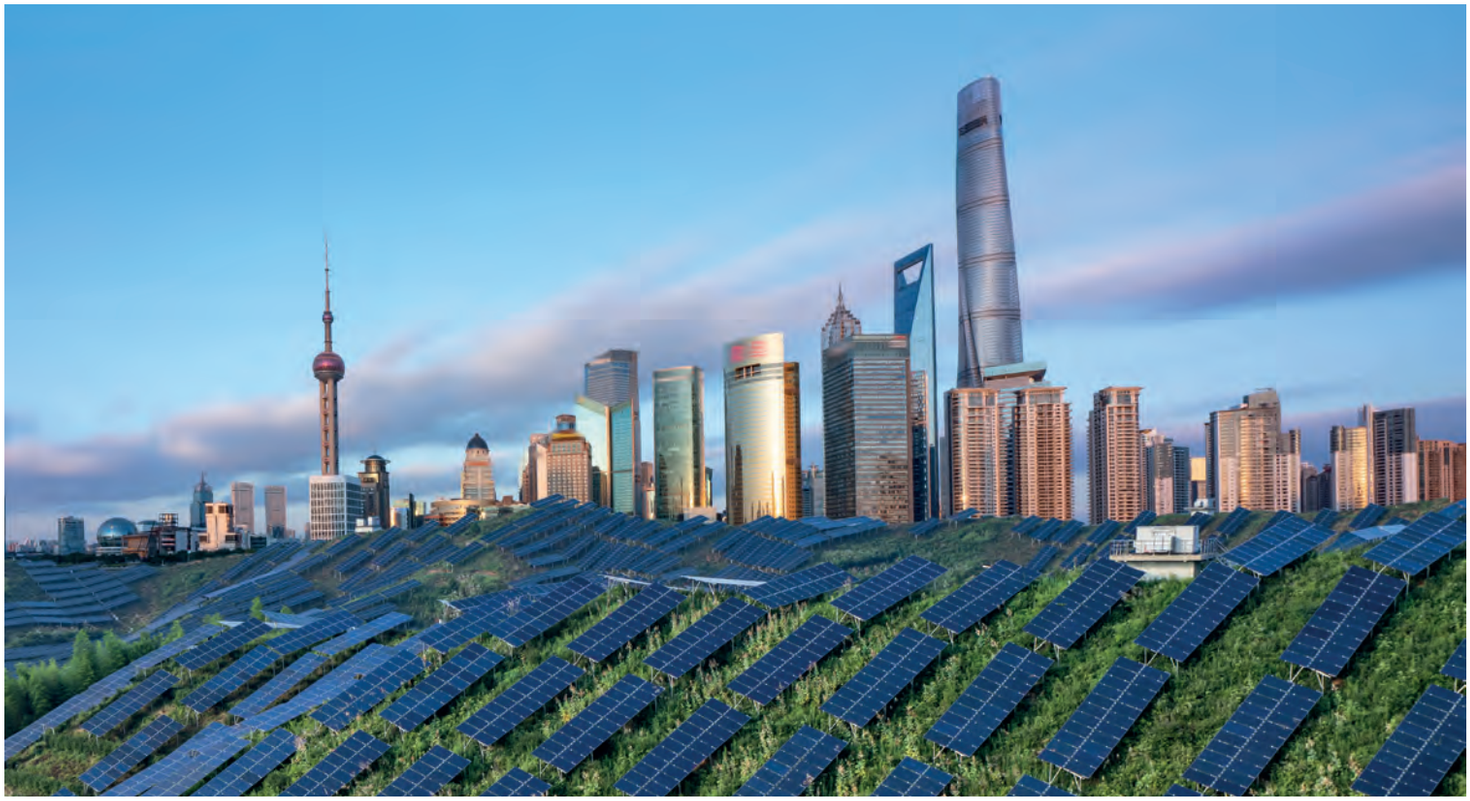

Farkındalık yaratmayı hedefleyen Dünya Günü'nü 22 Nisan'da yılda sadece bir kez kutluyor olsak da her günün önceliklerinden biri, sahip olduğumuz tek ev olan gezegenimizin yarınlarını düşünmek olmalı. Geleceğimizi tehdit eden iklim değişikliğinin önüne geçmek ve sera gazı emisyonlarını azaltmak için yenilikçi çözümlerin geliştirilmesi, özellikle yapı endüstrisinde hayati önem teşkil ediyor. Enerji tüketiminin yaklaşık yüzde 40'ından sorumlu olan inşaat sektörü, insanlığın çevre üzerindeki etkisinin sınırlanması gerektiğini gösterirken, tasarımcı, mimar ve inşaatçıların enerji verimli, sürdürebilir bina uygulamalarına geçmelerini daha zorunlu kılıyor.

"Çevre dostu", "enerji verimli", "yeşil bina" gibi terminolojiler ile ifade ettiğimiz sürdürülebilirlik, çağdaş mimarinin önemli bir unsuru oldu. Yeşil bina derecelendirme sistemlerinden olan LEED ve BREEAM gibi sertifikalar, sürdürülebilir mimarinin rehberi gibidir. Bu sertifikalıların yönetmeliği, yapı malzemelerinin seçimi, inşaat süreci planlaması ve ısıtma, soğutma sıhhi tesisat ve havalandırma gibi sistemlerin tasarımı ve uygulaması ile yapılı çevrenin doğal peyzaja entegrasyonunu kapsar. Bu konuda bilgi ve farkındalık hızla artsa da hala çok kısıtlı kalmaya devam ediyor. Örneğin, Enerji ve Çevre Tasarımında Liderlik olarak çevrilen LEED sertifikası kaydı, Amerika'da 2005 yılında sadece 3,156 adet iken, 2019 yılında 69,066'ya yükselse de tatmin edici nicel bir artış sağlamadı.

Yapılara sürdürülebilir kimlik kazandıran, herhangi bir stili benimseyerek benzer mimari formlara sahip olmanın aksine, minimuma indirgenmiş karbon ayak izine veya yenilenebilir enerji kullanımına göre en az enerji tüketimini destekleyen fonksiyonel bir sistemi desteklemesidir. Farklı konumlarda ve görünümlerde olabilmelerine rağmen dünyadaki ortak bir ihtiyaca cevap vermeleri de bu kimliğin bir parçası. Bu bağlamda, LEED sertifikalı ve ilham verici olan çeşitli ülkelerdeki en "yeşil" binaları inceleyelim.

2015'te açılan Şangay Kulesi Platin LEED sertifikasına sahip.

Şangay Kulesi, Çin, 2015

Dünyanın en yüksek ikinci binası unvanına sahip Şangay Kulesi, en yüksek yeşil

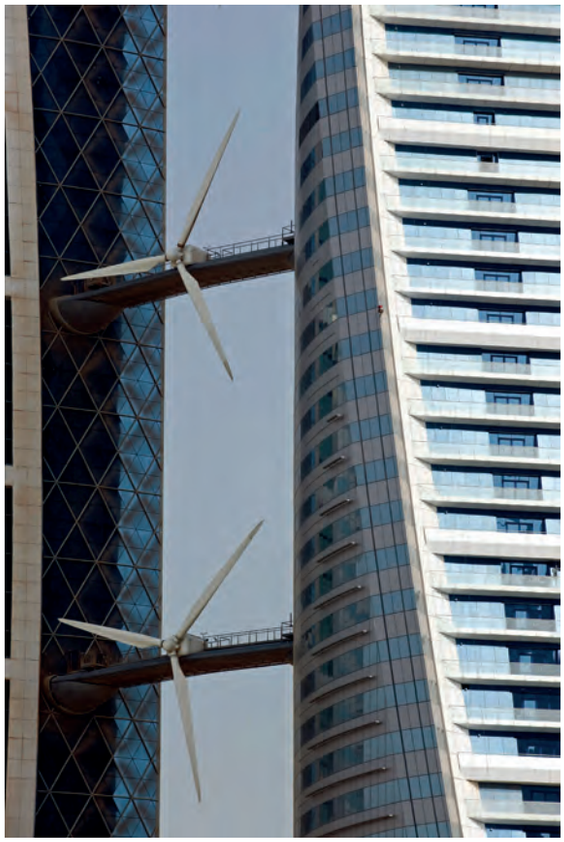

Bahreyn'in başkenti Manama'daki Dünya Ticaret Merkezi'nin (BWTC) ikiz kuleleri.

derecesi olan Platin LEED sertifikasını da kazanan bir yapı olarak, dünyanın en çevre dostu binaları arasında zirvedeki yerini koruyor. 2015'te açılan, ofis, otel ve ticari kullanımdan oluşan kule, şehrin yatay yerleşimi aksine, dikey bir yerleşim sağlıyor. Gensler tasarım ekibi, Şangay'da hakim olan kuvvetli rüzgarlara karşı asimetrik bir form, zeminden yükseldikçe daralan bir kesit ve eğrisel köşeler geliştirmiş. Yapı mühendisi ise, Kanada'da gerçekleştirdiği laboratuvar testlerinde rüzgar tüneli deneyleri ile kulenin formunu değiştirerek rüzgar yüklerini %24 oranında azaltarak yapıyı büyük ölçüde hafifletmiş ve 58 milyon dolarlık tasarruf sağlamış.

Kabuk tasarımında, daha önce denenmemiş karmaşık bir yapı formu inşa etmek için parametrik tasarım yazılımı ile 20.000'den fazla giydirme cephe paneli ve 7.000'den fazla farklı form içeren cepheyi inşa edilebilirlik, bakım ve tasarım yönlerinden optimize ederek enerji tasarrufuna katkıda bulunuyor.

Doğal havalandırma, binanın çevresini saran ve yapının enerji tüketimini azaltan ikinci yarı saydam katman ile sağlanıyor; iki cidar arasında ise 24 adet gökyüzü bahçesi konumlanıyor. Cepheye dahil edilen 270 rüzgar türbini iki cephe katmanı arasında hava tamponu sağlayarak binanın dış ışıklandırmasına güç sağlıyor ve binanın enerji maliyetlerinin azalmasına yardımcı oluyor. Çatıya yerleştirilen rüzgar türbinleri, doğal ışık ile çevreyi aydınlatırken, 632 metre yüksekliğindeki çift katmanlı şeffaf kabuktan süzülen doğal ışık, binanın yapay aydınlatma ihtiyacını minimuma indirerek 556 bin dolarlık bir tasarruf sağlıyor.

Bina aynı zamanda yağmur suyunu toplayıp yeniden kullanıyor. Kombine bir soğutma ve ısıtma sisteminin yanı sıra enerji tasarrufu teknikleri kullanarak yıllık karbon ayak izini 34.000 metrik ton azaltıyor.

Bahreyn Dünya Ticaret Merkezi 1 ve 2, Bahreyn, 2008

Sürdürülebilir tasarım ve mühendisliğin diğer bir örneği olan Bahreyn Dünya Ticaret Merkezi ile 2008 yılında ilk kez ticari bir bina, rüzgar türbinlerine ev sahipliği yapmış oluyor. Bu konsept fikirle, Geleneksel Arap rüzgar kulelerinden alınan ilhamla, Körfez'den gelen kara esintisinden faydalanılarak proje için yenilenebilir enerji kaynağı sağlamak hedeflenmiş.

Yaklaşık 480 metre yüksekliğindeki kule, elektrik üretimi için iki kule arasındaki köprülerin üzerine monte edilmiş 29 metre çapındaki yatay eksenli üç büyük rüzgar türbini ile ulusal araziyi kullanarak enerji verimliliği açısından en uygun şekilde konumlanmış. Arap yelkenli gemilerini anımsatan kulelerin formu, rüzgarın binaların elektriğinin yaklaşık yüzde 15'ini üreten türbinlere yönlendirmesine yardımcı oluyor. Öte yandan, kulelerin tabanındaki yansıtıcı havuzlar, buharlaşma ile soğutma sağlıyor.

Sağda: Şehir merkezinde üçgen formuyla konumlanan Reforma Kulesi.

Altta: Venedik-Mestre bölgesindeki hastane, Ospedale dell'Angelo.

Vancouver Kongre Merkezi, Kanada, 2009
İlk LEED Platin ve ilk çift LEED Platin sertifikasına sahip olan Vancouver Kongre Merkezi, bir kentsel meydan, park ve ekolojik sistemi de kapsıyor. Zeminden yükselen ve bükülen formlar, sokak ızgarasına uyum sağlayarak okyanusa açılan koridorları koruyor.

Projenin en kapsamlı ekolojik çözümlerinden biri 400.000 yerli bitki ve bitkilerin tozlaşmasını sağlayan 240.000 arıya ev sahipliği yapan ve şehrin her yerinden görülebilen ikonik çatısıdır. Böylece, yazın ısı birikmesini önlerken kış boyunca ısıyı da muhafaza ediyor. Topoğrafya üzerine kurulu çatı, civardaki Stanley Park ve North Shore Dağları ile ekolojik bir bağ oluşturur. Hafif eğimi sayesinde ise suyun tahliyesi ve tohum dağılımını destekliyor. Halkın erişimine kapalı olan çatı, göç eden vahşi yaşamın kendi kendine gelişmesine imkan sağlarken, yemyeşil bitki örtüsü bina içinden ve dışından görülen manzaralar sunuyor.

Üçte ikisi Vancouver Limanı'nın üzerine inşa edilen kongre binasının, yerel su altı ekosisteminin bilincinde olan tasarımcıları, yengeçler, somon ve kabuklu deniz türleri içeren deniz ekosistemini korumak için çelik kazıklarla desteklenen prekast bir deniz güvertesi yaratmış. Sahil şeridinin altında, orijinal kıyı şeridinin biyolojik çeşitliliğini yeniden oluşturmaya yardımcı olmak için deniz biyologlarıyla ortaklaşa beton çerçeveli yapay bir resif inşa edilmiş. Bir deniz suyu pompası sistemi, binayı kışın ısıtmak ve yazın soğutmak için limandan gelen suyu kullanıyor.

Reforma Kulesi, Meksika, 2016
2016 yılında 45 kredi ile LEED Platinum Core & Shell (V2.0) sertifikasını almaya hak kazanan Reforma Kulesi'nin çevresindeki bölgelerde daha fazla yeşil binayı teşvik etmesi bekleniyor.

246 metre yüksekliğindeki karma kullanımlı bina, ofisler, oditoryum, spor tesisi ve perakende alanına ek olarak restoranlar ve kamusal alanlar barındırıyor. Kulenin dikkate şayan bir özelliği de estetik görünümü. Kuzey ve doğu cephelerinde beton duvarlarla desteklenen yapı, doğal ışığın iç mekanlara nüfuz etmesini ve uygun iklim koşullarında doğal havalandırma sağlayan geniş cam cephelere sahip. Kulenin inceliği, içeri giren doğal ışığı en üst seviyeye çıkarıyor ve elektrik ihtiyacını azaltıyor. İki piramit formun entegrasyonu ile oluşan sütunsuz üçgen şekilli yapıda, piramitlerin buluşma noktasında yer alan gökyüzü lobisi muhteşem bir manzara sunarken, ekspres

Kentsel meydan, park ve ekolojik sistemi kapsayan kurulu çadır, Vancouver Kongre Merkezi.

50 metre yüksekliğindeki ve doğal vahşi alanlardan gelen bitkilerle kaplı Biyoçeşitlilik Kulesi.

ve lokal asansörler arasında aktarma noktası görevi de görüyor.

Sahip olduğu su arıtma tesisi Torre Reforma'yı örnek bir bina yapıyor. Başta soğutma kuleleri olmak üzere, banyo ve klima için yağmur ve atık suyunu toplayarak %100 yeniden kullanıyor. Su depoları, yangın acil durumunda değerli bir özellik olan elektrikli pompalardan ziyade yerçekimine dayanan kule ile yayılıyor. Bir dizi su pompası, suyu bodrumdan 30. kattaki orta seviye bir tanka ve ardından çatıya iletiyor. Hortum vanaları ve sprinkler için yangın önleme sistemi, 30. kat ve üst tanklardan su alıyor.

Yapıyı sürdürülebilir yapan diğer bir özellik ise, doğal hava akışını kontrol etmesi. Sabahın erken saatlerinde, soğuk havanın içeri girmesi ve ısıtılmış havanın dışarı çıkmasına izin vermek için otomatik olarak pencereleri açıyor. Uzun ağaçların ve çeşitli bitkilerin bulunduğu iç bahçeler sayesinde, binanın çekirdek kısmı ve perakende bölümünde hava sirkülasyonu düzenleniyor.

Son olarak, kule, sıklıkla büyük depremler gerçekleşen Meksika'da performansa dayalı sismik tasarım yöntemi ile tasarlandı. Dayanıklı bir zemin üzerinde inşa edilmiş olup, 2.500 yıldır devam eden sismik aktivitelere dayanabilmesi nedeniyle bölgedeki en güvenli kulelerden biri kabul ediliyor.

Biyoçeşitlilik Kulesi, Fransa, 2016

Paris siluetinin bir parçası olan Maison Edouard François yeşil konut kulesi, şehirdeki tohumların dağılmasına yardımcı olarak hem yerel hem küresel ölçekte sürdürülebilirliğe katkıda bulunuyor. M6B2 Biyoçeşitlilik Kulesi, yüksek binaların nasıl bitkiler ve hayvanlarla dolu yeşil kasabalar oluşturabileceğini kanıtlıyor. 50 metre yüksekliğindeki ve doğal vahşi alanlardan gelen bitkilerle kaplı kule, tohumlama için araç olarak kullanılıyor. Safkan tohumlar çevreye yayılmasını sağlayan kulenin yüksekliği, kentsel biyoçeşitliliği yenileme kapasitesi için kilit bir unsur.

Yeşil bitkiler ile kaplı çift cidarlı cephe, tohumların rüzgarla etkileşimi ile şehre yayınlamasını sağlayan paslanmaz çelik ağdan oluşuyor. İç cephe, güneş ışığı ile parlayan geri dönüştürülebilir, neredeyse yosun görünümü veren yeşil renkli titanyum panellerle kaplanmış. Titanyum kaplaması dalgalı desenler üretiyor. Kulenin cephe yüzünü kaplayan ağ, bahçe olarak tasarlanan çatıda bükülerek devam ediyor.

Ospedale dell'Angelo, Mestre, İtalya

İtalya'da Venedik-Mestre bölgesinde bulunan hastane, sürdürülebilir tasarımın önemli başarılarından biri. Hastaneden çok, halka açık bir botanik bahçesini andıran bina, göl ve geniş yeşil alanlar ile dolu bir arazide bulunuyor.

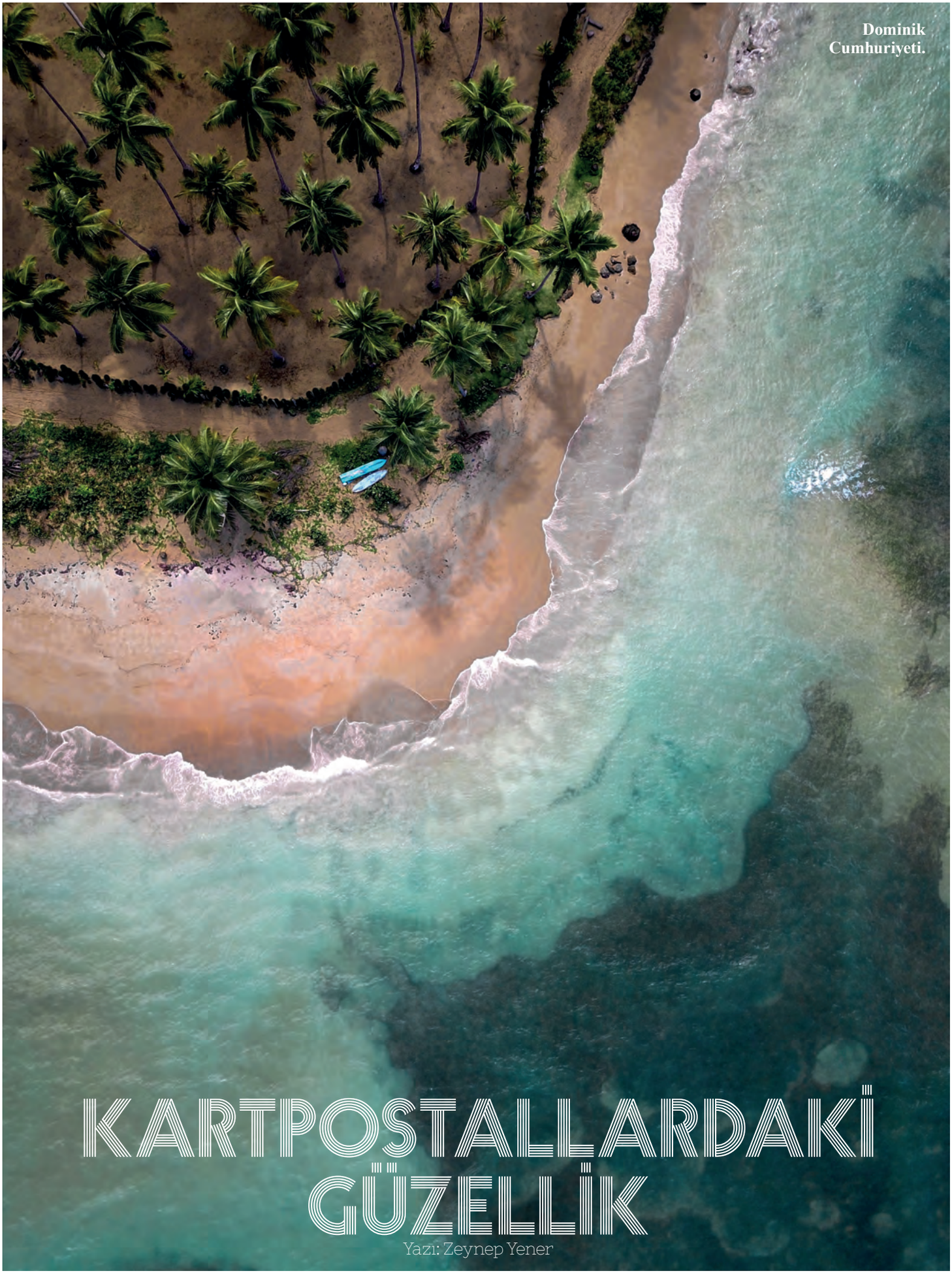

Dominik Cumhuriyeti.

KARTPOSTALLARDAKİ GÜZELLİK

Yazı: Zeynep Yener

Keşif çağı Christopher Colombus'un engin denizlere yelken açılmasından çok önce başladı, ancak onun Karayipler'e ayak bastığı malum yolculuğu, okyanuslar arası denizcilik imparatorluğu çağının miladı olarak, Atlas Okyanusu'nun batısında, bembeyaz kumsallarla örtülü birçok irili ufaklı adanın kaderini değiştirdi. Bugün dünyanın en önemli turistik destinasyonları arasında yer alan o adalar, büyüleyici doğal güzelliklerinin yanı sıra karmaşık geçmişlerinin izlerini de ziyaretçilerinden esirgemiyor.

Egzotik bir tatilin hayalini kuran hemen herkesin gözünde canlanan bir tablodur Karayipler. Turkuaz sular ve bembeyaz kumsallara uzanan palmiye ağaçlarıyla, yeryüzündeki (tropikal) cennetin kartpostalıdır. Gitmeseniz de görmeseniz de hayatın orada bir yerlerde bir hamakta çok daha güzel olduğuna ilk bakışta ikna olduğunuz bir kartpostal... Atlas Okyanusu'nun batısında konumlanan; yaklaşık 700 kadar ada, adacık ve kayalıktan oluşan bölgede, farklı kültürlere ev sahipliği yapan her bir toprak parçasının kendine özgü gelenekleri, mutfağı ve müziği ile farklı bir çekicilik sergilediği o kartpostalın arka yüzünde kalır.

Venezuela'dan görülebilen Trinidad Adası hariç, neredeyse hiçbir adanın çıplak gözle karadan görülemediği, uçsuz bucaksız maviliğin ortasındaki 25 bağımsız ülke ve sömürgenin coğrafyası Karayipler'de, istisnasız her adanın büyüleyici güzellikteki deniz, güneş ve kum üçlüsüne sahip olduğu, on binlerce turizm broşürünün de kanıtladığı bir gerçek. Ancak Karayipler'in uzun ve karmaşık tarihinde, 15. yüzyıldan bu yana Avrupalı güçlerin emperyalist yaklaşım ve yarışlarındaki konumunu da unutmamak gerekiyor. Bugün bile bölgedeki seyahat endüstrisinin iskelesini oluşturan bu tarih, sömürgeleşmeden önce adalarda yaşayan yerli toplulukların geride bıraktıkları miras ve göç dalgalarıyla şekillenen renkli bir kültür karması ile birleşiyor.

Dominik Cumhuriyeti'nin güneydoğu ucunda, ana karaya kısa bir mesafede bulunan tropikal ada, Saona Adası.

Hindistan'a ulaşacağı yeni bir rota arayışıyla İspanya'dan denize açılan Christopher Columbus'un 12 Ekim 1492'de Karayipler'e ayak basmasıyla tarihin akışının değiştiği bu coğrafyada, o zamana dek Aravak ve Caribler'in bölgenin başlıca sakinleri oldukları biliniyor. Yeni Dünya'nın keşfi ile birlikte Avrupa ülkelerinin sömürge yarışına girmesi, 16 ve 19. yüzyıllar arasındaki yeni kolonilere yapılan köle ticaretiyle adalardaki nüfus yoğunluğu ve profil değişiyor.

Karayipler'deki pamuk, şeker, kahve ve pirinç plantasyonlarında çalışmak üzere buraya getirilen Afrikalıların, beraberlerinde kendi müziklerini, danslarını, ritüellerini, mutfaklarını ve geleneklerini de taşıması ve zaman içinde plantasyondaki hayatlarından bir kaçış yolu ve ifade aracı olarak geliştirdikleri yeni danslar, şarkılar ve ilahiler, bugün Karayipler'e hakim olan benzersiz kültürün temelini oluşturan en önemli unsurlar. Adalar arasında dolaşırken, reggae'den soca'ya, salsadan kalipsoya uzanan ritimler size eşlik ediyor. Ve bu müzikal çeşitlilik, bölgeye hakim olan zengin yeme-içme kültürü ile birleşerek her adanın

Haiti'nin adalarından Île-à-Vache'daki Port Morgan.

kendine özgü festivallerini yaratmasına vesile olup, karnaval sezonunun neredeyse hiç bitmediği bir takvime dönüşüyor.

Köleliğin ve özgürleşmenin miraslarıyla harmanlanan Karayipler'deki çok kültürlülük, doğal olarak adalarda konuşulan dil ve lehçelere de yansıyor. Her ne kadar coğrafi konum olarak Amerika Kıtası'na daha yakın olsalar da İngilizce'den İspanyolca'ya, Fransızca'dan Creole'e, neredeyse her dilin konuşulduğu adalar, geçmişten gelen Avrupa etkisini resmi dilleri ile de ortaya koyuyor.

Bozulmamış doğaları; dağları, volkanları, tropikal yağmur ormanları, nehirleri, şelaleleri ve plajları ile ünlü Karayip Adaları'nda hiç şüphesiz turizm her adanın başlıca gelir kaynağı. Pek çok adada doğal güzelliklerin sunduğu bu hayal kurduran tabloya, bölgenin 16. yüzyılda Avrupa ticareti ve kolonizasyonunun önemli bir merkezi haline gelmesiyle, buradan Avrupa'ya yelken açan ticaret gemilerini yağmalamayan korsanların hikayeleri karışıyor.

Karayipler'deki tüm adaları şayet tek bir ortak kültürel özellikte buluşturmak gerekirse, 17. yüzyılda tüm bölgede yetiştirilmeye başlanan şeker kamışının yan ürünü olarak geliştirilen romu liste başına koymak gerekiyor. Ancak her ne kadar ortak payda olsa da bu kültürle yakından tanışınca her adanın kendi rom stilini geliştirdiğini fark etmemek imkansız. İngilizce konuşulan adalarda daha sert ve koyu romlar kadehlere doldurulurken, Frankafon adalarda daha hafif versiyonları içiliyor.

Karayip Adaları'nın en doğusundaki Barbados, yeryüzündeki ününü büyük ölçüde bembeyaz kumsalları, İngiliz sömürge kökleri, rom dükkanları ve Rihanna'ya borçlu olan küçük bir ada. Adanın Atlantik kasırga kuşağının dışında yer alması, dünyanın dört bir tarafında Karayipler'de tatil planları yapanların özellikle burayı tercih etmesinin başlıca sebebi. Geçtiğimiz yıl İngiliz monarşisiyle olan yaklaşık 400 yıllık ilişkisini resmi olarak sonlandırdıysa da halen İngiliz Milletler Topluluğu'nda kalmaya devam eden Barbados'ta, bu uzun soluklu koloniyal geçmişin izleri adanın her köşesinde ziyaretçilerin karşısına farklı bir hikaye çıkarıyor. İngiliz sömürge mimarisinin tamamen korunduğu ve 2011'de UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne giren tarihi Bridgetown ve Garnizonu, adanın 97 kilometrelik kıyı şeridini kaplayan Paynes Bay, Brandon's, Paradise ve Brighton gibi ünlü plajları kadar turist çekiyor. Ayrıca "Karayiplerin Gastronomi Başkenti" olarak anılan Barbados, Baja mutfağını keşfetmek isteyenler için de önemli bir destinasyon.

Yolu Karayip Denizi'nin en güney noktasındaki Trinidad ve Tobago adlı iki adadan oluşan Trinidad ve Tobago

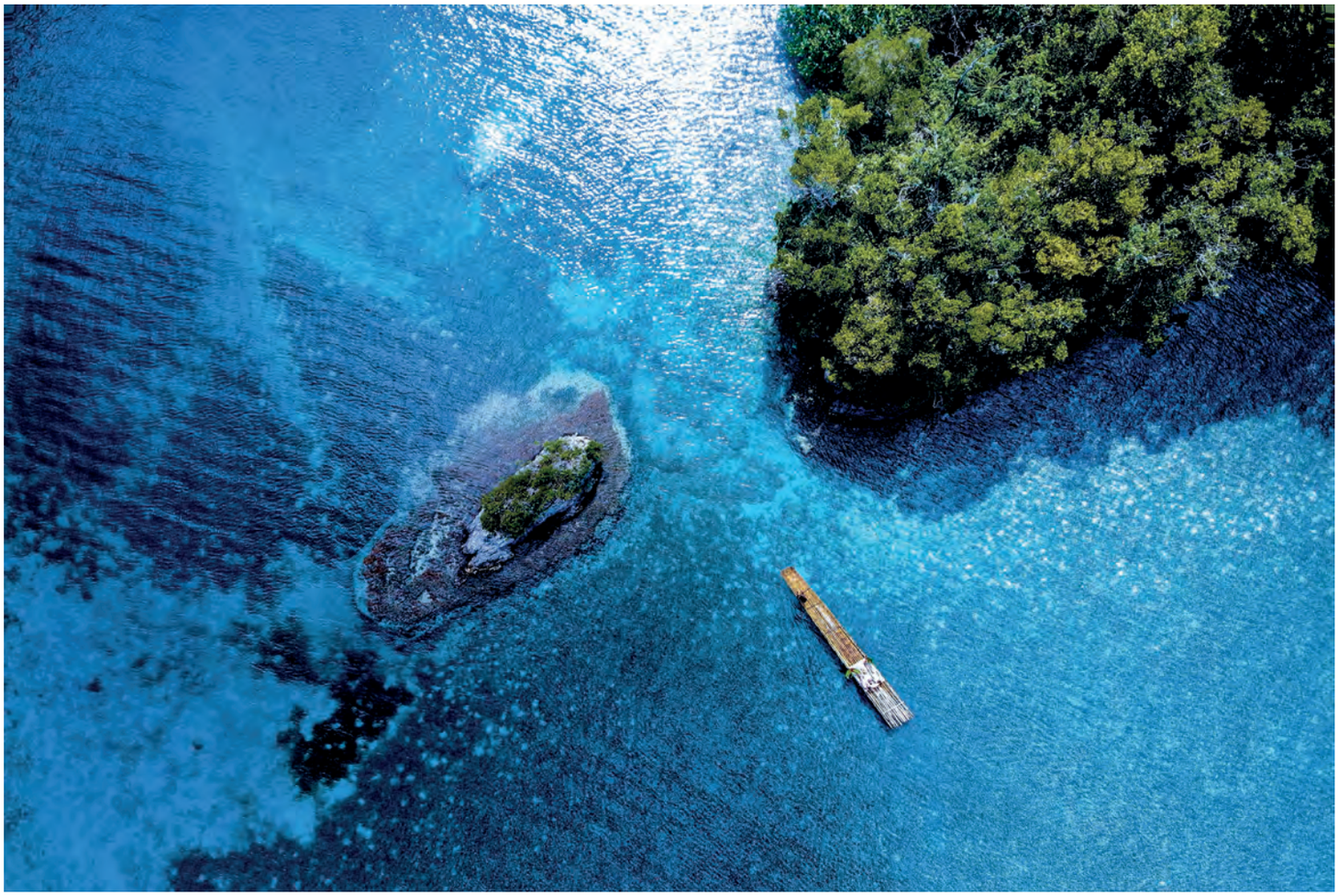

Kaplumbağa göleti, Jamaika.

Cumhuriyeti'ne düşenler, karşılarında iki farklı karaktere sahip bir ülke buluyor. Deniz kenarında bir tatilin hayalini kuranlar Tobago Adası'nı seçerken, Venezuela açıklarındaki Trinidad, metropol havası ile ziyaretçilerine bambaşka bir deneyim sunuyor. Ülkenin başkenti Port of Spain'de kolonyal ve Rönesans stili mimarinin etkileyici örneklerinin yanı sıra Afrika, Avrupa, Doğu Hindistan ve Kızılderili kültürlerinin eklektik bir karışımı hakim. Trinidad'a oranla çok daha az gelişmiş bir ada olan Tobago'da ise, yağmur ormanları, resifler ve beyaz kumlu plajlar başlıca turistik destinasyonları oluşturuyor.

Karayipler'in kuzey doğusunda, Porto Riko yakınlarında sadece 35 kilometrekarelik bir ada olan Anguilla, gösterişten uzak cazibesiyle Karayipler'de kendi adına bir çekim merkezi yaratırken, doğal güzellikler söz konusu olduğunda ziyaretçilerine seçim yapmakta zorlanacakları kadar bonkör davranıyor. Ancak adanın en güzel plaj ve koylarından bazılarına karayoluyla ulaşmak mümkün değil. Anguilla'daki en küçük ama en ünlü plajlardan biri olan Little Bay'e tekne dışındaki tek ulaşım yolu, plajın hemen arkasında yükselen kayalıklardan bir iple aşağı inmek. Zaten Little Bay'in asıl cazibesi de plaja adım atmak pek o kadar kolay olmadığından burada kalabalıklarla karşılamanın neredeyse imkansız olmasında yatıyor. Plajlarıyla olduğu kadar kireçtaşı mağaraları ile de ünlü bu küçük ada, sonbaharın ilk günlerinde Blackgarden Körfezi'ndeki kumlara yuva yapan deniz kaplumbağalarını görmeye gelenleri ağırlıyor. Anguilla'nın tek müzesi olma özelliği taşıyan East End Village'deki Heritage Collection Museum'da ise, adanın Aravaklar zamanından 1969'daki Anguillan Devrimi'ne kadar olan tarihi sergileniyor.

Küba'nın doğusundaki Hispaniola adası topraklarını Dominik Cumhuriyeti ile birlikte paylaşan, yaklaşık 11 milyona sahip Haiti, batı yarım küredeki en fakir ülke ve kasırga ya da depremlerin en büyük felaketlere yol açtığı ada olarak tanınması yüzünden, Karayipler'deki daha sakin komşuları arasında genellikle göz ardı edilen bir destinasyon. Ancak yine de Haiti, dünyanın her yerinden ziyaretçileri kendine çekecek güzellikler sunmayı ihmal etmiyor. Yemyeşil ormanlarla kaplı dağların arasından akan şelaleleriyle ünlü Bassin Bleu, yüzlerce bitki türünün bir araya geldiği Jardin Botanique des Cayes ve ana adadan biraz açıkta ülkenin en güzel plajlarına ev sahipliği yapan Amiga Adası dışında, Haiti 1804 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra Fransız işgaline karşı koruma sağlamak amacıyla Bonnet a L'Eveque Dağı zirvesine inşa edilen ve bugün de yerel halk için bir güç sembolü olan Citadelle Laferriere ile Cap-Haitien'deki Notre-Dame Katedrali, Haiti'yi ziyaret

Porto Riko'daki Río Grande de Arecibo vadisine bakan mağara, Cueva Ventana.

edenlerin görülecek yerler listelerinde ilk sıraları işgal ediyor.

Dominik Cumhuriyeti ve Virgin Adaları arasında kalan Porto Riko, dört milyonluk bir nüfusa ve dünyanın en yüksek trafik yoğunluğuna sahip olmasının üzerini, sayısız bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapan yağmur ormanları ve sahil şeridi boyunca uzanan ıssız kumsallarıyla örten bir adalar ülkesi. Karayipler'in en büyük doğal biyolojik çeşitliliğini barındıran ülkenin, bölgedeki en önemli liman şehri olma özelliğine sahip başkenti San Juan, 500 yıllık tarihiyle Yeni Dünya'daki en eski Avrupa kolonilerinden biri. İki büyük kale, San Felipe del Morro ve San Cristóbal'ın surlarıyla korunan şehir, İspanyol sömürgesi olduğu zamanlardan kalan yapıların bulunduğu renkli sokaklarıyla turist akınına uğruyor. Adanın doğu tarafında, Río Grande'de konumlanan El Yunque, ABD Ulusal Orman Sistemi'nin bir parçası olan yegane tropikal yağmur ormanı. 240'tan fazla ağaç türüne ve coquí kurbağası gibi bu coğrafyaya özgü hayvan türlerine ev sahipliği yapan ormanda ayrıca 25 şelale ve Taíno tanrılarının antik petroglifleri bulunuyor. Kilometrelerce uzunlukta plajlarıyla bilinen Porto Riko'da, başkent San Juan bile sahil şeridiyle ziyaretçilerine tropikal bir cennet sunuyor. Ancak yine de en iyi plajları keşfetmek için şehirden uzaklaşmak; ana adanın biraz açığındaki Isla Vieques'te yer alan Sun Bay Beach, Culebra Adası'ndaki Playa Flamenco ya da Cabo Rojo'daki Playa Sucia'ya ulaşmak gerekiyor. 1968 yılında Dünya Sörf Şampiyonası'na ev sahipliği yaptıktan sonra bir sörf merkezine dönüşen Rincón'daki plajlar, ocak-mart ayları arasında kambur balinaları izlemeye gelenlerin akınına uğruyor.

Küba kıyılarının yaklaşık 145 kilometre uzağında, üzerinde 2,5 milyon insanın yaşadığı, 10,000 kilometrekareden biraz daha büyük bir ada olan Jamaika, kendine özgü kültürünü uluslararası çapta yaymayı başararak, müzikten modaya kadar pek çok farklı alanda etkisini göstermiş bir ülke olması sebebiyle, Karayipler'in en popüler destinasyonlarından biri. Dünyaya Bob Marley ve Usain Bolt'u kazandıran bu küçük ada ülkesi, 1930'larda başlayan Rastafari hareketiyle bağlantılı olarak, politik ve sosyal görüşlerin ifade edilmesine aracılık yapan reggae müziğinin ve Blue Mountain yamaçlarında yetişen kahvenin anavatanı olmanın ötesinde, şelaleleri ve adanın tropik cennet profilini taçlandıran olağanüstü güzellikteki plajları ile de ünlü. Ada genelinde, Negril'deki Seven Mile Plajı ve Montego Körfezi'ndeki Doctor's Cave Plajı da dahil olmak üzere yaklaşık 50 adet halk plajı bulunurken, lüks oteller de Montego Bay, Negril ve Ocho Rios'ta konumlanıyor. Karayipler'de İngilizce konuşulan en büyük

Barbados'un doğu kıyısı, Bathsheba.

şehir olan başkent Kingston, 1940'lardan itibaren turistlerin uğrak yeri olan ikinci büyük şehir Montego Bay ve bir zamanlar korsanların hakimiyetinde olması sebebiyle dünyanın en tehlikeli yerleri listesinde başı çeken Port Royal, Jamaika'ya yapılan seyahatlerde mutlaka uğranması gereken duraklar. Metrekare başına en fazla sayıda rom barının düştüğü bu Karayip ülkesi, adanın ilk siyahi milyonerine ev sahipliği yapan tarihi bir konak olan Devon House'un yanı sıra Rose Hall Great House (perili olduğuna inanılıyor), Croydon Plantation, Sevilla Great House, Heritage Park ve Tom Cruise filmi 'Kokteyl'in çekildiği Sandals Royal Plantation gibi miraslarını da koruyarak, her ne kadar sert ve karanlık olsa da geçmişine sahip çıkıyor.

İster Dominik Cumhuriyeti'nin başkenti Santo Domingo'nun tarihi surları arasında dolaşın ya da Aruba'nın uçsuz bucaksız sahillerinde güneşin batışını izlemek için ta buralara kadar gelmiş olun, bozulmamış bir doğa dışında size Karayipler'de olduğunuzu hissettiren bir başka önemli unsur, bir zamanlar Atlantik'i geçen tüm Avrupalı grupların, dünyanın bu tarafında, bugün eski kıtanın en büyük metropollerinde görülen bir çeşitlilik seviyesine ulaştıklarının izleri. Her ne kadar söz konusu övünülecek bir geçmiş olmasa da, Karayipler'e verilen değeri, biraz da tarihteki güç mücadelelerinin beslediği hakikat.

Trinidad ve Tobago.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim ayrıcalığına sahiptir.**

SEYAHAT KODLARI

Yazı: Talya Fındıkoğlu

Sol sayfada: 1951 yılında danada turu sırasında Kraliyet treninden indirilen yolcular bavullarını teslim alıyor.

Her ne kadar İngilizce *suitcase* terimi Oxford English Dictionary'e 16. yüzyılda girmiş olsa da bavulların tarihçesinin bu yıllarda başladığını söylemek büyük bir yanılgı olur. Bavul denildiğinde günümüzde akıllarda beliren temel form, o dönemde tasarlanmış olabilir ama insanlar seyahat etmeye başladığından beri, eşyalarını yanlarında taşımak adına çeşitli form ve fonksiyonlara sahip bavulları kullanmaktalar. Tarihten günümüze ulaşan ilk bavul örnekleri, demir strüktürlü çoğunlukla deri veya ahşaptan üretilen büyük sandıklardı. 1153 yılında ilk olarak Tapınak Şövalyelerinin zırhlarını taşımak için tekerlekli sandıkları ürettiği bilinmekte.

Nitekim Louis Vuitton'un bir isimden bir markaya dönüşümü de bu sandıklar sayesinde oluyor. 1837 yılında 16 yaşındayken Paris'te bir sandık üreticisinin yanında çalışmaya başlayan Vuitton, çoğunlukla atlı arabalar, gemiler ve trenler ile olan seyahatler için özel tasarımlar üretme konusunda ustalaşıyor. Öyle ki kısa süre içinde kendi müşteri porföyünü edinen zanaatkar, sipariş üzerine özel detaylara sahip sandıklar üretmeye başlıyor. 17 yıllık çıraklık döneminin ardından ise Place Vendome yakınlarındaki 4 Rue Neuve-des-Capucines'de ilk atölyesini açıyor. 1886 yılında Vuitton, hem markası hem de valiz tarihçesini şekillendirecek bir keşifte bulunuyor. Özel bir kapatma sistemine sahip kilitleri sandıklara ekleyen Vuitton,

Üstte: Louis Vuitton Courrier Lozine 110.

günümüzdeki kilitli bagajların atasını yaratmış oluyor. Dönemde seyahatlerde yaşanan hırsızlık problemini önlemek için bu kilitleri yaratan zanaatkar, 1886 yılında bu iki tokalı ve tek kilitli sistemin patentini alıyor. Bugün hala Louis Vuitton bavullarında aynı kilit sistemi kullanılmakta.

Aynı dönemlerde Avrupa'da valiz devrimini hayata geçiren tek isim Louis Vuitton değildi. Bugün hala sadece valiz üretimi ile bilinen Rimowa, 1898 yılında Cologne'da kuruldu. İlk valizlerini uzun ömürlü tahtalardan tasarlayan marka, en başından beri dayanıklılık ve hafiflik başlıklarında deneysel yaklaşımı ile biliniyor. 1937 yılında marka ile özdeşleşen ilk alüminyum valizi tasarlayan Richard Morszeck, aynı zamanda Rimowa'nın da ismini aldığı kişi. Tasarımlara sonradan eklenen yivler, havacılığın altın çağını yaşadığı dönemde, dünyanın tümüyle metaldan tasarlanan ilk Alman uçağına referans veriyordu.

Globe-Trotter ise 1897 yılında yine benzer bir coğrafyada valiz konusunda ustalaşan markalardan biriydi. Saksonya'da İngiliz David Nelken tarafından kurulan Globe-Trotter, valizlerinin tümünü hala Viktoryen dönemden kalan metotlarla elde üretiyor. Markayı özel kılan 124 yıl içinde tasarım ve üretim yöntemi olarak minimum değişim yaşayan markalardan biri olması. 1901 yılında patentini aldığı vulkanize

Geniş bir bagaj koleksiyonunun sığabileceği Mercedes-Benz modeli, 1950'lerin sonu 60'ların başı.

lif levhaları hala tasarımlarda temel materyal olarak kullanılıyor. Globe-Trotter bu materyale en başından beri o kadar güveniyordu ki, 1912 yılında Hamburg'daki hayvanat bahçesinde bir tonluk bir fil ile materyali test ettiler. Aynı dönemde kaşif Robert Falcon, Güney Kutbu seyahatinde markadan bir valiz kullandı.

Valiz tarihçesi üzerinden hem moda hem de seyahat alışkanlıklarının değişimini okumak mümkün. Ülkeler arası seyahatlerin artışı ile ağır ve çoğu zaman su geçiren sandıkların lojistiğini sağlamak bir hayli zorlaşıyordu. Bu nedenle bir lüks olarak değerlendirilen bu tip seyahatlerde gezginler ağır sandıklarını taşımaları için çoğunlukla hizmetçilerini de yanlarında getiriyorlardı. 19. yüzyılın sonlarına doğru seyahat kavramının global düzeyde yaygınlaşması, sandıkların da modernizasyonunu beraberinde getirdi. Bu dönemde sandıkların yerini alan ve İngilizcede *suitcase* olarak geçen tasarımın adının sebebi çoğunlukla takım elbiseleri taşımasından kaynaklanıyordu. Boyut olarak küçülen bu yeni tip valizler, çoğunlukla deri veya muşamba ile kaplanıyor, daha hafif olması içinse iskeletinde metal kullanılıyordu. Su geçirmezlik dışında hafiflik, yeni valizlerde aranan en önemli özellikti.

1920'lerde otomobil ile seyahat etmenin yaygınlaşması, bu hafiflik meselesinin vazgeçilmez bir hal almasına sebep oldu. Öyle ki mukavva ve plastik de artık materyal olarak valizlerde tercih edilir hal geldi. İnsanlar artık kendi valizini kendi taşıyabilmeliydi. 1930 yılında İngiltere'ye taşınan Globe-Trotter, 1947 yılında balayına çıkarken Kraliçe Elizabeth'in de tercihi olmuştu. Kendisini hala aynı valizi

Ismarlama şapkalarıyla bilinen Mae Reeves'in şapka bavulu.

Seyahat bagajları ve golf sopalarıyla tatile çıkan bir çiftin illüstrasyonu, 1910.

kullandığı bilinmekte. 1953 yılında ise Sir Edmund Hillary Everest Tırmanışı'nda seçimini bir Globe-Trotter'dan yana yaparak, markanın tarihsel ölçekte kaşiflere yoldaşlığının en önemli örneklerinden birine imza attı. Bu hafiflik meselesi uçakla seyahatin yaygınlaştığı 60'lar için de geçerliydi. Valizlerin havayolu kaidelerine adapte olması gerekiyordu. Hava yollarının markalar ile iş birlikleri de bu zamanlarda ortaya çıkmaya başladı. British Airways'ın resmi valiz markası haline gelen Globe-Trotter ilk akla gelen örneklerden biri.

Tasarımın gerek boyut gerekse tasarım olarak majör değişiklikler yaşamasının ilk adımı ise yine başka bir patentin alınması ile gerçekleşti. Bernard Sadow'un 1970 yılında tekerlekli valizi tasarlaması ile başlayan yolculuk, 80'lerde el bagajı kavramının yaygınlaşması ile devam etti. The New York Times'da yayınlanan "Reinventing the Suitcase by Adding the Wheel" isimli makaleye göre Sadow, ailesiyle Aruba tatilinden dönerken havaalanında tekerlekli makinelerden ilhamla klasik valizlere tekerlek eklemeyi dener. Valizin ön kısmına bir kayış koyarak tekerlekli tasarımı kolayca çekmenin formülünü bulan mucit, ilk modellerini Macy's'e satıyor ve tekerlekli valizler hayatımıza giriyor. Bugünkü tasarıma en yakın örnek ise 1987 yılında bir pilot olan Robert Plath'ın iki tekerlekli ve valizi dikey olarak taşımaya olanak tanıyan saplı modeli yaratmasıyla ortaya çıkıyor. The Rollaboard isimli bu tasarımı öncelikle havayollarında çalışan diğer pilot ve kabin memurlarına satmaya başlayan Plath, yolcuların da bu tasarımı fark etmesi ve satın almak istemesi ile pilotluğu bırakarak Travelpro International isimli şirketi kuruyor. Çoğu havayolu aynı dönemde, yolcularının taşıyabilecekleri özel eşyalarına kabin içinde de bir kısıtlama getirmeye başladı. Yerden tasarruf etmek için dikey ve tekerlekli, çoğunlukla plastikten üretilen el bagajları bu şekilde ortaya çıktı.

1900'lerin başında valiz harekatına Amerika'dan katılan bir diğer isimse New York'tan Denver'a dönen iş adamı Jesse Shwayder'di. Kardeşleri ile birlikte Shwayder Brothers adı altında sandık üretmeye başlayan Shwayder'in markası bugün valiz denildiğinde ilk akla gelen Samsonite'tan başkası değil. Markanın bugünkü konumuna gelmesi, 50'lerin sonundan itibaren *hardcover* bagajları yaygınlaştırma konusunda etkili bir rol oynayan tasarımları ile oldu. 1958 yılında tanıtılan Silhouette modeli, hem modern formu hem de sert materyali ile valiz tarihçesinin yeni bir faza

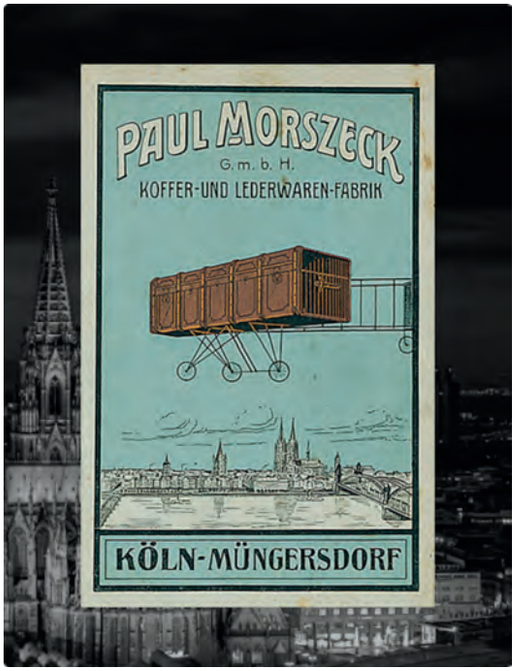

Sol üstte (yukarıdan aşağıya): Tarihi reklam, 20. yüzyılın başı © RIMOWA. Louis Vuitton Steamer trunk.

geçmesine ön ayak oldu. Marka 1969 yılında ise ilk polipropilenden valizi Satürn'ü tanıttı. Bu tarihten itibaren çoğu *hardcover* olarak tabir ettiğimiz valiz bu materyal ile, Satürn prototip kabul edilerek yaratıldı. 76 yılında ise Rimowa, Tropicana isimli yeni valiziyle ekstrem hava koşullarına adapte olabilen bir valiz tanıttı. Bu film yapımcıları, fotoğrafçılar ve muhabirler için harika bir haberdi. Marka sunduğu 5 yıllık garanti ile uzun ömürlülük konusunu da netleştirmiş oldu.

Milenyum itibari ile valiz tasarımlarında deneyselliğin önü açıldı. 2000 yılında yine Rimowa ilk polikarbon valizini tanıttı. Hem çok dayanıklı hem de hafif olan valizler, bir sene sonra 8 tekerlekli sistem ile güncellenerek taşınması da optimum hale getirildi. Global olarak bilinen TSA kilitleri ise güvenilirlik olarak markanın bir adım öne geçmesine neden oldu. Samsonite 2004 yılında ilk dört tekerlekli valizini tanıtarak, tasarımın gelebileceği konfor seviyesini hiç olmadığı bir yere taşıdı. İnanılmaz bir taşıma rahatlığı yaratan dört tekerlekli modeller, iki tekerleğin yarattığı devrimi

Sağ üstte: David Bailey ve Catherine Deneuve, 1966.

hızlıca unutturuverdi. Markalar renkleri de tasarım vizyonlarının bir parçası haline getirdiler. Bu hem bagajı kolayca ayırt etmeye hem de valizleri kişiselleştirmeye olanak tanıdı.

Bugünlerde, tasarım konusunda gitgide vintage çizgilerin daha çok tercih edildiği bavulların teknolojinin sınırlarının zorlandığını deneyimliyoruz. Kendi içinde kontrast yaratan bir durum söz konusu. Bir yandan Louis Vuitton, Rimowa ve Globe Trotter'ın 20. yüzyıldan kalma çizgilere sahip tasarımlarının hala en çok satanlar listelerinde olması, bir yandan teknolojik yeniliklerin bavullar için de yeni önermeler sunması. Sadece Apple'ın ürettiği AirTag'ler aracılığıyla değil artık valizlerin bazılarının özel takip sistemleri olacağı konuşulmakta. Bu bavulları bir hayli otonom hale getirebilir ve havayollarının kayıp valiz bölümlerinin kapanmasına yol açabilir. Doğası gereği dinamizme her dönem açık olan bavulların, teknolojik gelişmelere adaptasyonu ile geleceği noktayı heyecanla bekliyoruz. Tasarım konusunda ise klasik olandan şaşmama konusunda kararlıyız.

Paris'deki Le 1728'de Rimowa'nın alüminyum bavulunun 80. yıl dönümünü kutlaması, 2017.

GASTRONOMİNİN TARİHİ MEKANLARI

Yazı: Gökçe Yılmaz

Salzburg'daki St. Peter Stiftskulinarium.

Geçmişi ve gelişimi inceleyen bir alıntı olan tarihi sadece bilindik meseleler içerisinde gündemimizde tutuyor olsak da hayatımızın vazgeçilmezleri arasındaki restoranların kökeni başlı başına bir ansiklopedi. Hal böyle olunca tarih kitaplarının ilk sayfalarında yer alan dünyanın en eski restoranlarına göz atmak kaçınılmaz oluyor.

Botin

Ernest Hemingway'in romanı ile ünlenen, Francisco Goya'nın tabak yıkadığı bir restoran... Guinnes Rekorlar Kitabı'na göre dünyanın en eski restoranı Botin'e, yemek kültürü deyince ilk akla gelen ülkelerden İspanya ev sahipliği yapıyor. Madrid'de, Jean Botin adlı bir Fransız'ın açtığı restoran, daha sonra Gonzalez ailesine geçmiş; o günden bugüne de aynı aile işletiyor. 1725'ten beri, aynı yerde aralıksız hizmet eden Botin, en alt katta bulunan mahzeni ile birlikte toplamda dört katlı bir restoran. Geleneksel İspanyol yemekleri ve restoranın elması olarak tanımlanan yaklaşık 300 yıllık fırını sayesinde, tandır çeşitleriyle de ünlü bir menüye sahip. 1930 yılından bu yana restoranın başında olan İspanyol ailenin üçüncü nesil üyelerinden Antonio Gonzales, pandemiden önce, normal bir günde 600 kadar misafir ağırladıklarını ve 75'e yakın personel çalıştırdıklarını söylüyor. Pandemide azalan misafir sayılarına ve uğradıkları kayba rağmen, sıcak kalıp aromasını koruması gereken antika fırını her sabah açmayı ihmal etmemişler. Botin restoran tarihi boyunca Ava Gardner'dan Woody Allen'a kadar çok sayıda ünlü ismi ağırlamış.

St. Peter Stiftskulinarium

St. Peter Stiftskulinarium ise Avrupa'nın, hatta dünyanın en eski restoranı; Orta Avrupa'nın da en eski pub'ı olduğu söyleniyor. 803 yılında Avusturya'nın 4. büyük şehri

1200 yıldan uzun süredir misafirlerini ağırlamaya devam eden St. Peter Stiftskulinarium.

Salzburg'da açılan restoran, geleneksel Avusturya yemekleri ve Akdeniz mutfağı lezzetlerinden oluşan bir menüye sahip. Menüsünde geleneksel bir klasik olan Wiener schnitzel'in de yer aldığı restoranda 600'den fazla şarap seçeneği sunuluyor. 1200 yıldan uzun süredir misafirlerini ağırlamaya devam eden restoran, tarihi surlar içinde modern bir hayatın renklerini taşıyor. Menüde glütensiz, laktozsuz, vegan ve vejetaryen seçenekler de mevcut.

Regensburg Hanı

Dünyanın en eski restoranlarından bir diğeri de 1146'dan beri hizmet vermeye devam eden, Historische Wurstküche zu Regensburg (Regensburg'un Tarihi Sosis Mutfağı) olarak da bilinen Regensburg Hanı. Tarihi üzerine yapılan araştırmalar, Resenburg hanında yapılan sosislerin yapımıyla ilgili belgelerin 1800'lü yıllara kadar uzandığını gösteriyor. 1135 yılında Regensburg taş köprüsü yapılırken bir ofis binası da inşa edilmiş. Taş köprü inşaatı 1146 yılında tamamlanan taş köprüye ve limana yakın konumda olduğu için Garkueche auf dem Kranchen (vincin yanındaki aşçı) isimli bir restorana dönüşmüş. Limanda çalışan işçiler, denizciler ve restoranın yakınında bulunan St. Peter katedralinin çalışanları yüzyıllar boyunca bu restorana gelmişler. Şu an yerinde bulunan bina 17. yüzyıldan kalma ama arkeolojik kanıtlar 12. yüzyıldan önce yapılmış olan yapıların da yaklaşık aynı boyutlarda olduğunu gösteriyor. Bugün de yanında lahana turşusu ve hardalla günlük en az 6000 sosis servis edildiği restoran, büyük ilgi görmeye devam ediyor.

Kavrulmuş sebze ve meyvelerle kremalı polenta.

The Old House

1147'de, Regensburg'un Tarihi Sosis Mutfağı'ndan bir yıl sonra açılmış The Old House, Birleşik Krallık'ın ve dünyanın en eski üçüncü restoranı; en ünlü yemeği ise *old house pie* adlı börek ve birayla harmanlanmış morina.

1725 yılında kurulan Restoran Sobrino de Botin, Madrid.

Ma Yu Ching’s Bucket Chicken House Çin'de konumlanan, Uzak Doğu'nun en eski restoranı Ma Yu Ching’s Bucket Chicken House, listede 4. sırada. Restoranın aslen 1153 yılında, Jin hanedanlığı (1115-1234) sırasında kurulduğu söylentiler arasında. Restoranın isminden de anlaşılacağı üzere tavuk yemekleriyle ünlü. Ma ailesi, Song Hanedanı Güneye taşındıktan sonra Nanjing’de kovalarla tavuk ticareti yapmaya başlamış. 1855 yılında, aynı soydan gelen Ma Youren, Kaifeng’deki atalarının evine giderek beraberinde bir kova geleneksel sos getirir ve 1864 yılında da kova içindeki tavuk konsepti konusunda uzmanlaşmış Ma Yuxing Roast Chicken Shop'u kurar. A Bucket of Chicken isimli kızarmış tavukları, restoranın menüsündeki en meşhur yemek.

Guinness Rekorlar Kitabı'na göre dünyanın en eski restoranı, Botin.

Honke Owariya

Japonya'da, 1465 yılında, bir şekerleme dükkanı, Owari Eyaletinden (bugünkü Nagoya) Kyoto'ya taşınarak Honke Owariya oluyor. Uzak Doğu'nun en eski ikinci restoranı Honke Owariya, Muromachi Dönemi'nde bir şekerleme dükkanı olarak kurulmuştu. 18. yüzyılın başlarında menüsünü genişleterek erişteleri de dahil ediyor ve bugünkü halini alıyor. Beş buçuk yüzyıldan fazla süredir de işletilmeye devam ediyor. İmza tatlılardan biri olan Soba Mochi, Edo Dönemi'nde (1860’ların sonlarında) 13. nesil aile reisi tarafından geliştirilmişti. 150 yıldan fazla süredir, yaratıldığı günden beri, Soba Mochi, yuvarlak şekilli, ortasında özenle pişirilen azuki fasülye ezmesi, kavrulmuş karabuğday unu ile yapılan ince bir hamur tabakasında pişirilen ve üzerine siyah susam serpilerek pişirilen bir tatlı. Yerel halkın basit ve sıcak tadı nedeniyle uzun süredir sevdiği bir tat. Restoranın en ünlü yemeği ise soba adı verilen ve yine karabuğdaydan yapılan bir erişte yemeği.

1146'dan beri hizmet vermeye devam eden, Historische Wurstküche zu Regensburg (Regensburg'un Tarihi Sosis Mutfağı) olarak da bilinen Regensburg Hanı.

Aşçı Bacaksız

Dünyanın en eski restoranları arasında, Afyonkarahisar'da bulunan bir Türk restoranı da yer alıyor. Aşçı Bacaksız lakabı verilen Ahmet Madenci'nin babası Yağcıoğlu Mustafa, 1800'lü yılların sonunda, Ermenilerin bulunduğu Meyhaneciler sokağında bir köfteci olarak lokantacılığa başlar. 1881 yılında doğan oğlu Ahmet Madenci'nin doğum tarihini kayıtlara restoranın açılışı olarak geçiren aile, aslında restoranı oğulları Ahmet doğmadan önce açıyor. Adını, kısa boyundan dolayı Ahmet Madenci'ye verilen bir lakap olan kısa boyundan takılan Aşçı Bacaksız lakabından alan restoran, nesilden nesle devrediliyor. Yağcıoğlu Mustafa'nın restoranı işletmeye başladığı zamanlarda kıyma makinesi olmadığı için eti satırla parçalıyordu. Menüye zamanla giren kuzu tandır, Anadolu'nun diğer yörelerinden farklı yapılıyor, kuzu kalaylı bakır tencerede 8 – 10 saat arası pişiriliyor. Bu usul günümüzde hala devam etmekte. Dükkanı dedesinin adını taşıyan Ahmet Madenci, babası Kadir Usta'nın 2007 yılında ölümünden beri kendisi işletiyor. 100 yıldır aynı masaların kullanıldığı restorandaki tek ürün kebap ve ekmek kadayıfı. Yaz dönemlerinde ise yöresel sebzeler kullanarak türlü de yapıyorlar.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim ayrıcalığına sahiptir.**

LÜKS ALGISINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Yazı: Uygur Uygur

Günümüzün trend konularından biri olan sürdürülebilirlik, otomotiv sektörüne de çok ciddi anlamda sirayet etmiş durumda. Lüksü tanımlayan geleneksel materyallerin sürdürülebilirlik ile olan zıtlığı, bu çerçevede hem üreticileri farklı ve çevre dostu çözümler yaratmaya itiyor hem de lüks algısını değiştiriyor.

Otomotiv sektörünün köklü bir değişim içinde olduğu şüphesiz herkesin malumu. Yüz yılı aşkın süredir elde edilen tecrübeler doğrultusunda ve bir o kadar da zıt yönde ilerleyen bu değişim, sektörde yeni bir bakış açısının da oluşmasını sağladı. Geçmişin ağır ve görece kontrolsüz endüstriyel üretim şekillerinden arınıp, içinde bulunduğumuz dünyanın bugün ve gelecekte daha yaşanılabilir bir yer olması niyetiyle başlayan bu değişimin ilk adımı olan elektrik teknolojisi, sürdürülebilirlik ilkesini

Bentley Flying Spur Hybrid, İngiliz üreticinin elektrikli segmente geçiş sürecindeki önemli modellerinden biri, İzlanda.

sektörün ana gündem maddelerinden biri haline getirdi.

Sürdürülebilirlik konusunu tüm hatları ile ele almak ve yalnızca güç sistemlerindeki bir değişimden çok daha derin tanımlamak gerekiyor. Üretim tekniklerinden kullanılan materyallere kadar pek çok farklı noktayı etkileyen bu felsefe, kısacası beyaz bir kağıt üzerindeki tasarım ile başlayan ve son kullanıcıya ulaştıktan sonra da devam eden bir süreç olarak değerlendirilmeli. Bugünlerde, küresel ısınmanın ve iklim değişikliğinin etkisi daha belirgin hale geldikçe hem otomobil şirketlerinin hem de tüketicilerin bu konudaki hassasiyetinin artmaya başladığı ve gelecekte de artarak devam edeceğini görmek mümkün. Hal böyle olunca, 2030 hedefiyle planlanan dönüşüm için

büyük otomobil üreticilerinin yaptığı milyarlarca dolarlık yatırımların tüketici nezdinde de karşılık bulmasına da kesin gözüyle bakılabilir.

Kısa bir hafıza yoklamasıyla otomotiv endüstrisinin geleceğinin sıkı sıkıya bağlı olduğu düşünülen elektrikli otomobillerin, yakın gelecekte Tesla markası ile hayatımıza girdiğini hatırlamak mümkün. Bu erken başlangıç Tesla'nın bu konuda rakiplerine nazaran önemli bir üstünlük elde etmesini sağlamış olsa da dünyayı gelecek nesiller için daha güvenli bir yer haline getirmeye güçlü bir şekilde inanan köklü üreticiler de elektrikli ve hibrit otomobillere büyük yatırımlar yapmaktan geri durmadı. Öyle ki, lüks otomobil üreticileri dahi bunların arasındaydı. Her ne kadar ilk bakışta lüks ve sürdürülebilirlik temalarının birbirine zıt iki kavramlar olduğunu düşünsek de otomotiv endüstrisinin geleceği bu konuda bizi haksız çıkarmaya son derece gayretli.

"Baştan sona sürdürülebilir bir lüks otomobil"; böyle bir sorunun cevabını geçmiş nesiller veremeyecek olsa da yakın gelecekte bu sorunun pek çok farklı cevabı olacak. Vegan deriler ya da plastik şişelerden üretilmiş suni süet kumaşlar; belki bundan on yıl önce imkansız olarak düşünebileceğimiz bu iki materyal, geleceğin lüks otomobillerinin

Bentayga Hybrid, Bentayga serisine dinginlik ve sürdürülebilir mobilite getiriyor.

iç dünyasından yalnızca iki küçük örnek olsa da otomobil üreticilerinin tipik iç mekanlara çevre dostu alternatifler yaratmaya yönelik adımlarından sadece birkaçı olarak görülebilir. İşin en iyi tarafı ise tüketicilerin de bu konuya sıcak yaklaşması ve bu özelliklerin çok yakın bir gelecekte aranılan özellikler halini alacak olması.

Lüks otomobil üreticilerinin de hızla uyum sağladığı ve bu 'yeşillenme' adımı, kaputun alında duran elektrik motoru ile lüks algısını ciddi bir biçimde değiştiriyor. Öyle ki bu lüks etkisinin yüzyıllar önceki at arabalarından kalma malzeme alışkanlıkları ile oluştuğunu ve zihinlere kazınmış sağlam bir kanı olduğunu belirtmek gerek. Deri, ahşap ve yün gibi lüks kategorisinin mutlak hakimleri olan materyaller, endüstrinin ve tüketicilerin daha çevre dostu seçeneklere yönelmesiyle yerini 'onlar gibi hissettiren' materyalleri bırakıyor ve lüks markalar bu değişimin öncüsü rolünü çoktan üstlenmiş durumda.

Yeni materyaller yaratma konusunda öncülerden biri olan Alman üretici Mercedes-Benz, geri dönüştürülmüş plastik şişelerden ve giysi liflerinden yapılan süet kumaş olan Dinamica ile koltuklarını kaplarken, sürdürülebilir şekilde hasat edilmiş rattandan elde edilen sıkıştırılmış bir ahşap ürün olan Karuun, otomobillerin

BMW i4 M50.

zeminlerinde ve ön panel döşemelerinde kullanılıyor. İngiliz üretici Bentley, üzüm kabukları, tohumlar ve saplardan yapılan vegan bir deri olan Vegea ile deneyler yaparken; panellerde kullanmak amacıyla canlı ağaçları kesmek yerine, 5300 yıl önce kesilen ve bataklıklarda muhafaza edilen keresteden kaplamalar elde etmeyi ve kullanmayı başardı. Avrupa kıtasının bir diğer önemli üreticisi olan İsveç merkezli Volvo, yeni premium elektrikli alt markası olarak konumlandırdığı Polestar'da da geri dönüştürülmüş materyaller konusunda kendi coğrafyasının sunduğu imkanları değerlendirdi. Marka, geri dönüştürülmüş balık ağlarından yapılmış halılar kullandı. Bununla birlikte 3 boyutlu örgü teknolojisi ile yalnızca 'yeteri kadar kumaş' ile koltuk döşemeleri üretmeyi başararak israfı ortadan kaldıran bir yöntem geliştirdi. Gösterge panellerinde ve orta konsollarında ise, plastik kullanımını ortadan kaldırmak için İsviçreli bir şirket olan Bcomp'tan keten bazlı bir kompozit temin etti. Tüm bu gelişmelerin yanı sıra yine Polestar, kamp malzemeleri için üretilen teknik kumaşlardan ilham alan desenlerle tabakhane bazlı olmayan, mantar bazlı vinilden üretilen bir malzeme üretti ki bu aralarında en ilgi çekicilerinden biriydi çünkü bu Polestar'ın tasarım başkanı Max Missoni, "Deriyi taklit etmeyen malzemeler yaratmaya çalıştık" cümlesiyle alışılmış lüks malzemeleri taklit etmeyen farklı bir materyalin ortaya çıkışı anlamına da geliyordu.

Sürdürülebilir bir otomotiv sektörü yaratmak konusunda cesur adımlar

Doğal liflerden yapılmış yüksek performanslı kompozitlerin üreticisi İsviçre menşeli Bcomp ve BMW Group Research gelecekteki modellerin bileşenleri için daha yüksek oranda yenilenebilir ham madde kullanmanın yollarını arıyor.

atmaktan çekinmeyen, yüzyıllardır adeta yazılı olmayan kanunlar halini almış gelenekleri değiştirme konusunda öncülük eden lüks otomobil üreticileri için, pille çalışan geleceğimizde yer alabilmek için aslında en doğru reçeteyi uyguladıkları söylenebilir. Tesla'nın açtığı sayfada trendlere ve toplumsal değişimlere bakmak ve bunlardan yepyeni bir estetik üretmek kısacası bu değişimi erkenden benimsemek de gemide daha kolay yer bulabilmek anlamına geliyor.

Sürdürülebilir malzemelerin yaratılması ve kullanımı konusunda üreticilerin ön planda tuttuğu bir başka ana başlık ise hafiflik. Daha hafif otomobillerin aynı miktarda elektrik şarjıyla daha uzağa gidebileceği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, bu malzemelerin çoğu aynı zamanda ağırlıktan tasarruf etmeye de odaklanmıştır. Bu bağlamda verilebilecek en iyi örneklerden biri, üst paragraflarda sözü geçen Polestar'ın yarattığı çözüm olacaktır. Plastik kullanımına oranla aynı iç malzemelerin toplan ağırlığında yüzde 50'ye varan bir ağırlık tasarrufu sağlayan kompozit malzemeler, henüz menzil konusunda kırılgan bir karaktere sahip olan elektrikli otomobiller içinde son derece kritik.

Konunun geldiği noktada lüks üreticilerin üzerinde çalıştıkları sürdürülebilir nitelik taşıyan alternatif materyallerin son derece özel çözümler olduğunu belirtmeye pek gerek yok. Ancak ne var ki tasarımcılar çevre dostu olma arayışlarında cam, kenevir, seramik ve

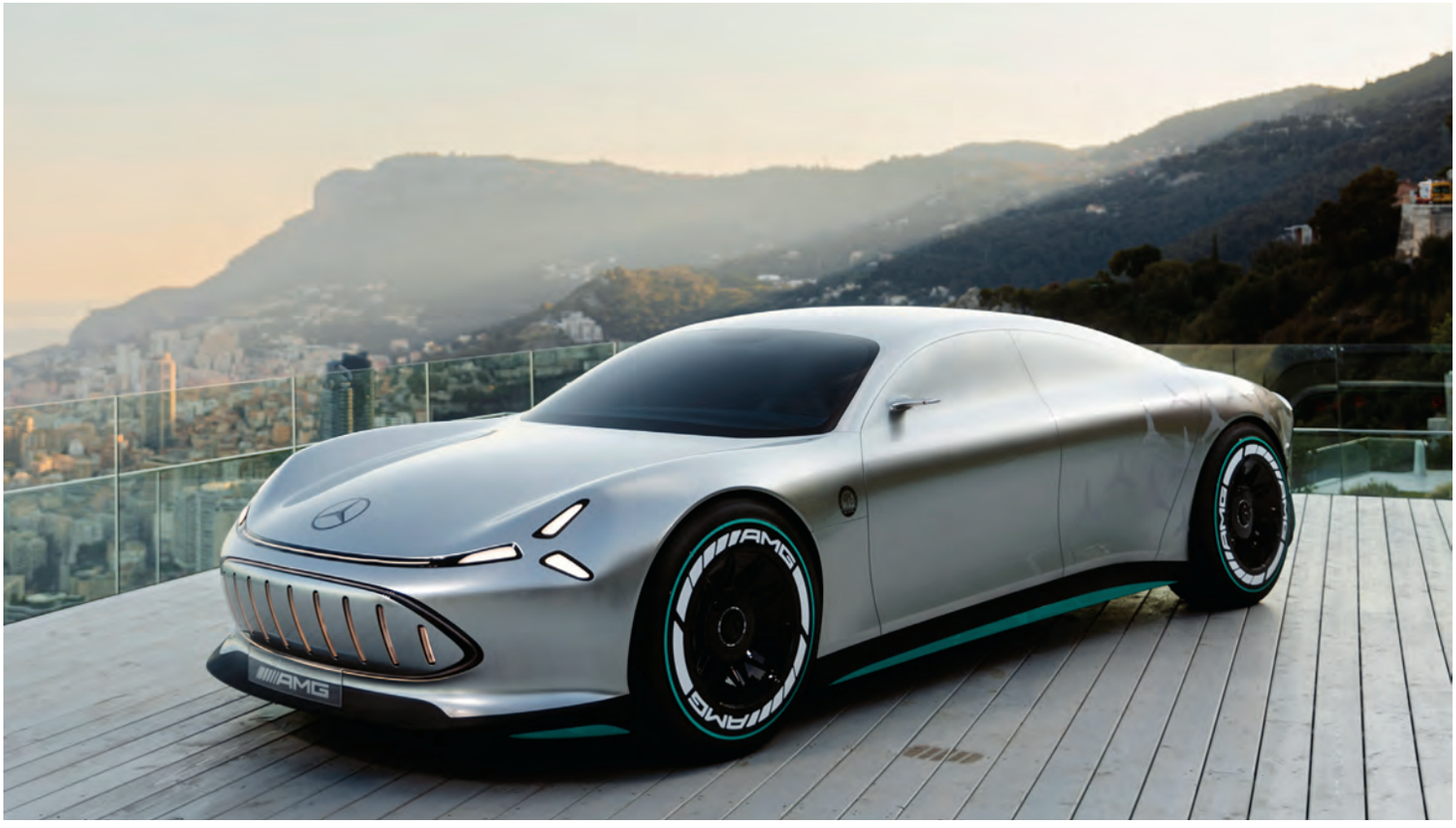

Mercedes-Benz'in AMG DNA'sını 2025'ten başlayarak tamamen elektrikli geleceğe nasıl aktarılacağına dair ilk bakışı, Mercedes Vision AMG.

hatta kâğıt gibi daha basit ve daha tanıdık sürdürülebilir malzemelere de yer veriyorlar. Buradaki asıl aldatmaca ise bu malzemeleri Mercedes-Benz, BMW ya da Bentley gibi lüks otomobil kavramı ile özdeşlemiş markaların müşteri algısında lüks tanımına layık olacak şekilde yükseltebilmek ki otomotiv sektörü bu konuda diğer sektörlerin de daha yeşil materyaller ve üretim prosedürleri araştırıyor olması sayesinde çok da zorlanmayabilir. Zira sürdürülebilir başta moda ve mimari gibi sektörler olmak üzere pek çok farklı lüks tüketim ürününde de büyüyen bir trend haline gelmiş durumda.

Markaların sürdürülebilirlik stratejileri dahilinde en önemli konulardan bir tanesi de elbette ki üretim aşaması. Son derece maliyetli ancak bir o kadar da çevre için faydalı olan bu değişim sürecinde üretim operasyonlarını karbon nötr hale getirmek de atılan adımların 'green washing' mantalitesinden ayrılması konusunda önemli bir nokta. Tam da bu noktada önemli yatırımlar yapmayı planlayan lüks üreticilerden Bentley, 2020 yılında duyurduğu "Beyond 100" sürdürülebilirlik stratejisi doğrultusunda geçtiğimiz aylarda 2,5 milyar sterlinlik bir bütçe ayırdığını açıkladı. İngiltere'nin Stewe kentinde yer alan tek üretim tesisinde yaklaşık 4.000 kişi ile faaliyet gösteren marka, buradaki üretim faaliyetlerini 2030 yılına kadar heyecan verici 12 silindirli konvansiyonel motorların yerine elektrikli motorlara bırakmak üzere elden geçirecek. İngiliz üretici ilk elektrikli otomobilini, 2030 yılına kadar her yıl yeni bir elektrikli otomobilin piyasaya sürülmesini içeren "Five-in-Five" planının bir parçası olarak 2025 yılında üretim hattından çıkarmayı planlıyor.

Bentley'in planları her ne kadar dikkat çekici olsa da bu süreci daha hızlı başlatmış lüks üreticilerden bahsetmek de mümkün: Mercedes-Benz. 2019 yılında tanıttığı ve markanın heyecan verici sürdürülebilir modern lüks fikrini tarif ettiği konsepti Vision EQS'in yollara çıkmış versiyonu olan EQS ile bu konudaki en önemli adımlardan biri ve bir anlamda Lüks EV segmentinin de tanımlayıcı oldu. Tıpkı 1886 yılında olduğu gibi öncü olma vizyonu ile hareket eden marka sıfır emisyon, sessiz ve yepyeni elektrikli sürüş deneyiminde lüks kategorisini böylelikle yaratmayı başardı.

Sürdürülebilir ve doğa dostu stratejilerle daha temiz bir dünyaya kavuşma hedefi, öncü rolünü üstlenen köklü otomobil üreticilerinin sayesinde tüm sektöre yayılmaya çoktan başladı. Hiç şüphe yok çok yakın gelecekte, atılan bu büyük ve çokça maliyetli adımlar, gerek hükümetlerin gerekse de küresel düzenleyicilerin küresel ısınmayı engellemek için zararlı sera gazı emisyonlarını azaltmak için artan baskısıyla birlikte daha artacak. Sonuçta, elektrikli araçlarda pazar lideri olmak, sürdürülebilir lüks otomobiller yaratmak ya da hedefteki konu başlığı her ne olursa olsun sürdürülebilirlik çerçevesinde kaldığı sürece kazanan dünya olacak.

BİR DİZİ 2022 YENİLİĞİ

Yazı: Aylin Kumdagezer

A. Lange & Söhne Odysseus.

Watches & Wonders'ın 2022 edisyonunun modellerine geçmeden önce fuarın tarihine değinmeli. 1991'den 2019'a dek Salon International de la Haute Horlogerie (SIHH) olarak anılırken 2020 yılında Watches & Wonders adına geçiş yapan fuar, 31 senedir olduğu gibi Cenevre'de gerçekleşiyor. Ağırlıklı olarak Cenevre bazlı saat üreticilerinin katıldığı Watches & Wonders, özellikle Grande Complication parçaları olmak üzere yüksek saatçiliğin tanıtımlarının yapıldığı bir nokta. Bu sene ilk kez Grand Seiko da katılmış olduğu için genellikle Cenevre menşeli markaların katıldığının altını çizme gereği duyuyoruz. Genellikle bu fuara, Vacheron Constantin, Cartier, Piaget, Panerai, Baume & Mercier, Roger Dubuis, Van Cleef & Arpels, A. Lange & Söhne, Jaeger-LeCoultre ve IWC gibi Richemont markalarının katıldığını söylemek gerek. Bunun dışında Kering'den Girard-Perregaux, Swatch'tan Blancpain, LVMH'dan ise Tag Heuer ve Hublot gibi isimler de katılımcılar arasında. Öte yandan Audemars Piguet ve Richard Mille 2018'de 2020'den itibaren SIHH'ye katılmayacaklarını duyurdular. Hatırlarsanız 2019 yılında Watches & Wonders ve Baselworld'ün nisan ayında art arda yapılacağı açıklanmıştı. Richard Mille uluslararası dağıtım ağının gelişmesiyle, çok markalı perakendecilerle olan varlığını önemli ölçüde azalttığını ve bu nedenle artık fuara katılmanın stratejileriyle eşleşmediğini söyleyerek, listeden çıktı. Yaklaşık 10 senedir SIHH'e katılan Audemars Piguet de bir yandan, müşterileriyle daha yakın ilişkiler kurma arzusuna değinerek Richard Mille'ın açıklamasından kısa bir süre sonra fuardan ayrıldığını duyurdu. Rolex, Patek Philippe, Chopard, Chanel ve Tudor'un Baselworld'den ayrılmaya ve ardından Watches & Wonders'a katılmaya karar verdiği 2019 yılından bu yana ilk kez fiziksel olarak bu sene düzenlendi.

38 markanın yeni modellerini yaklaşık 22.000 ziyaretçiden oluşan bir kitleye tanıtan, 300 milyonu aşan ziyaretçi sayısına ulaşan Watches and Wonders, Cenevre'de şimdiye kadar düzenlenen en büyük saatçilik fuarı oldu. Etkinliğin en dikkat çekici tarafının sunulacak olan yeni modeller olduğunu kabul

Pilot's Watch Chronograph TOP GUN Edition "Woodland".

ediyoruz ancak panel, açılış konuşmaları ve canlı yayınlar gibi aktivitelerle fuar fiziksel ve dijital durumlarını tek bir noktada birleştirdi diyebiliriz.

Fuarın en çok konuşulan modelleri arasında Rolex, GMT-Master II Left Handed yer alıyor dersek yanılmış olmayız. Kurma kolunun sağdan sola geçmesi, standardı aşan sıra dışı bir adım olarak kabul edilebilir. Kurma kolu ve tarihi sola koymanın, bu saatin özellikle solaklara özel bir model olduğu anlamına geldiği düşünülebilir. Solak olanlarımız için elbette çok konforlu bir adım ancak Oyster çelik 40 mm'lik kasası ile GMT-Master II'yu Rolex'in sıra dışı bir modeli olarak kabul edersek sağ tarafını kullananlar için de pekala uygun sayılabilir. Markanın 2018'de tanıttığı 70 saatlik güç rezerviyle kalibre 3285 ile çalışan model Oyster veya Jubilee kayış alternatifleri de sunuyor. Markanın 2022 yenilikleri arasında Air-King, Day-Date 40, Yatch-Master 40, Yatch-Master 42 ve Datejust 31 gibi modelleri de yer alıyor.

1963'te küresel baskı endüstrisinde çalışanların renkleri doğru seçip iletmelerini

Pilot's Watch Chronograph TOP GUN Edition "Lake Tahoe".

sağlayacak uluslararası bir renk dili yaratan Pantone, tutarlı renk reprodüksiyonu elde etmek için tekstil, giyim, güzellik, iç mekan, mimari ve endüstriyel tasarım gibi endüstrileri destekleyen bir dizi farklı fiziksel ve dijital renk dili standartları sunuyor. Listeye bir de yüksek saatçilikten IWC'yı eklemek gerek. IWC Tasarım Direktörü Christian Knoop'un IWC'nin renkli seramik saatlerde oynadığı rolü ve markanın ilk beyaz veya yeşil seramik saatlerini 1980'lerde nasıl piyasaya sürdüğünü Pantone'ye hatırlatması iş birliğinin fitilini ateşlemiş oldu. Yeni renk paleti böylece IWC'nin Top Gun koleksiyonuna yenilikler de getirmiş oldu.

2022 modellerine geçmeden önce Top Gun'ın ilk zamanlarına dönelim. IWC'nin 2007'den üretimine devam ettiği Top Gun saatleri, adını donanma pilotlarına uçuş ve taktik eğitimi sağlayan ABD Donanması'ndaki Strike Fighter Tactics Instructor Program'dan alıyor. Bu nedenle Top Gun modelleri, seçkin jet pilotlarının özel gereksinimlerini karşılamak için seramik ve titanyum gibi sağlam malzemelerle özel

Patek Philippe Annual Calendar Travel Time.

olarak tasarlanmış. Örneğin mat siyah seramik kasa, uçuş sırasında saatlerinden yansıyan güneş ışığının pilotların dikkatini dağıtmamasını sağlıyor. Sert ve çizilmeye dayanıklı seramik aşırı G kuvvetine dayanabilir.

IWC, 2019'daki SIHH'te tanıttığı Pilot's Watch Double Chronograph TOP GUN Ceratanium ile Ceratanium kasalı ilk pilot saatini elde ederek Top Gun duruşuna yeni bir bakış açısı eklemişti. IWC tarafından geliştirilen Ceratanium titanyum kadar hafif ve sağlam, seramik kadar sert ve çizilmeye karşı dayanıklı. Yine aynı sene içerisinde Pilot's Watch Chronograph TOP GUN Edition "Mojave Desert" ile kum rengi seramikten yapılmış kasaya sahip ilk saat olmuştu. Model rengini ABD Donanmasının en büyük kara alanı olan Çin Deniz Kuvvetleri Hava Silahları İstasyonu'na ev sahipliği yapan Mojave Çölü'nden alıyor.

2022 yılına yeniden dönecek olursak IWC Pilot Chronograph Top Gun'a renk skalasını Pantone ile birlikte iki model ile genişletiyor; koyu yeşil "Woodland" ve kış beyazı "Lake Tahoe". Her iki modelde 44,5 mm'lik seramik kasa, kauçuk kayışa ve otomatik, kendinden

Rolex GMT-Master II'da Oyster ve Jubilee kayış seçenekleri bulunuyor.

kurmalı mekanizmaya sahip. Pilotlarının uçuş kıyafetleri ve üniformalarından ve hava sahalarının eğitim alanı olarak kullandığı geniş orman manzaralarından ilham alan koyu yeşilli Woodland ile ABD Donanması'nın " Service Dress White" üniformasından ve aynı zamanda dünyanın en büyük tatlı su gölünün etrafındaki karla kaplı tepelerle zıt kış manzarasından ilham alan Lake Tahoe arasındaki tek fark esinlendikleri referanslar.

Watches and Wonders'da vintage görünümlü ancak yenilikçi modeller hangileriydi diye sorsanız, yüksek ihtimal cevabımız iki modeli ile Patek Philippe Annual Calendar Travel Time olurdu. Marka 5326G-001 referanslı modeli için, adından bile daha karmaşık bir mekanizma olan kendinden kurmalı kalibre 31-260 PS QA LU FUS 24H ilk kez 1996 yılında patenti alınan Yıllık Takvim (yılda yalnızca bir manuel düzeltme gerektiren gün/tarih/ay içeren tam bir takvim) ve 1997'deki iki saat dilimini görüntüleyen Travel Time komplikasyonlarını birleştiriyor. Öyle ki markanın ikonik komplikasyonlarından ikisi ilk kez tümüyle yeni bir kasa

tasarımıyla tamamlanmış oldu. Yıllık takvim, kullanıcının nerede olursa olsun doğru zamanı göstermesi, Travel Time komplikasyonu tarafından yönlendiriliyor. Normal takvim ise ana lokasyon göstergesine bağlı. 41 mm'lik beyaz altın kasa, bej veya siyah dana derisi kayış ile birleşiyor. Zira modeli vintage ile eşleştirmemizin nedeni Calatrava koleksiyonunda aynı görünüme sahip olması.

A.Lange & Söhne'e 2019 yılında Odysseus modelinin tanımı; "yüksek saat yapımcılığına hayran olan ancak aktif hayatlar yaşayan insanlar için sportif-zarif bir saattir." Beş yılı aşkın araştırma ve geliştirmenin sonucunda ortaya çıkan model, markanın ilk paslanmaz çelik saati. Bugünün trendleri arasında yer alsa da çelik saat yapma fikri aslında 90'lı yıllara uzanıyor. 1990'larda konsepti ilk kez, Walter Lange'nin markayı dinamik bir hale getirmesine yardımcı olan Günter Blümlein önermişti. Ancak o zaman Lange'nin yüksek standartlarını uygulamak için bir yol bulunamadığ için fikir rafa kaldırılmıştı. Markanın repertuarında 6. konsept olarak tanıtılan Odysseus sayesinde Günter Blümlein'in

Rolex GMT-Master II.

ortaya attığı fikri geç de olsa hayata geçirildi. Paslanmaz çelik Odysseus'un ardından marka 2022 yeniliklerine ise titanyum versiyonunu ekledi. A. Lange & Söhne, Odysseus için markanın karakteristik stilini devam ettirmeyi tercih etti. İlk bakışta, yeni Odysseus kendinden önceki modellere çok benziyor. Bu yeni sürüm, 40.5 mm'lik tamamen titanyum kasaya sahip. Titanyum kullanımı sayesinde toplam ağırlık, paslanmaz çelik versiyona kıyasla yüzde 43 oranında azaltıldı. 120 metreye kadar suya dayanıklı olan model, yaz aylarında planladığınız her türlü lüks su aktivitesine uyum sağlıyor. Bir diğer taraftan marka yeni titanyum versiyonu için pirinçten yapılmış "ice-blue" kadranını yaratıyor. Diğer Odysseus modellerinde olduğu gibi, çok parçalı kadran, büyük gün ve tarih göstergesi ile karakterize ediliyor. Saati ters çevirdiğinizde markanın in-house kalibresi L155.1 Datomatic sizi karşılıyor. Otomatik mekanizma, safir vitrinin arkasından görülebiliyor ve özellikle Odysseus için geliştirildi. Son olarak 312 parçadan oluşan mekanizmanın 50 saatlik güç rezervine sahip olduğunu da belirtelim.

TEMİZ ENERJİ EVRENSELİ

Yazı: Utku Kuran

Üstte: Balıkçılık-Güneş Hibrit Fotovoltaik Santrali, Taizhou, Çin.

Geçtiğimiz aylarda Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) iklim krizinin artan etkileri ve bunun daha önce benzeri görülmemiş oranda olduğuna dair ciddi uyarı niteliğinde bir rapor yayınladı. Atmosferimizdeki ısı artışı hızla devam ettiği sürece, gezegenimiz üzerindeki yıkıcı etkilerinin de sıklaşacağı belirtildi raporda. Eriyen buzullarla deniz seviyesindeki artıştan, şiddeti ve sıklığı artan orman yangınlarına, kuraklıkla gelen gıda sorunlarına değin tüm bu etkiler, gerekli önlemleri almadığımız sürece yaygınlaşacak gibi görünüyor.

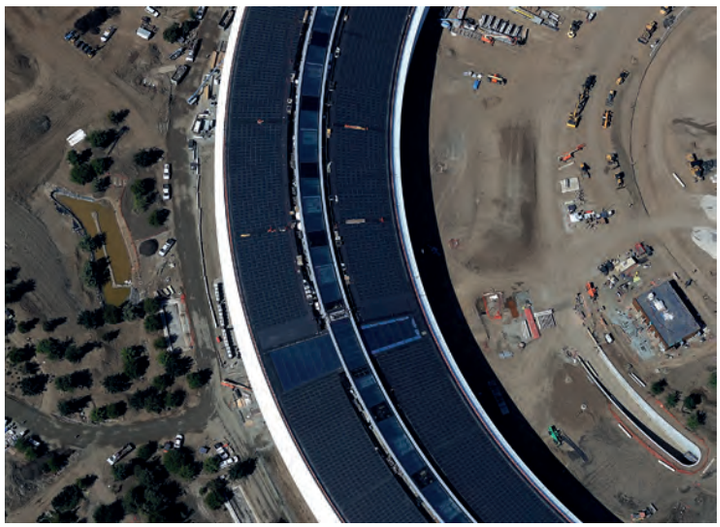

Norman Foster tarafından tasarlanan Apple Park, şu anda Kuzey Amerika'da LEED Platinum sertifikasına sahip en büyük ofis binası.

Bilindiği üzere, bu noktada uygulanması gereken acil yönetim planları var. Özellikle küresel karbon emisyonlarını azaltmak ve küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlamak, ulaşılması gereken en öncelikli hedef. Fakat hükümetler, organizasyonlar ve şirketler bu hedefe bağlı kalmadıkları sürece, bilim insanları bu ısınmanın 1,5°C'in altında tutulmasının çok zor, hatta neredeyse imkansız olduğunu söylüyor.

Isınmanın en büyük faktörünün karbon emisyonları ve sera gazı olduğunu düşünürsek, atacağımız her adımın geleceğimiz için hayati bir önemi var. %75'i insan kaynaklı karbon emisyonlarıyla doğrudan ilişkili olan iklim olayları atmosferimizde her yıl yaklaşık 50 milyar ton sera gazının birikmesine yol açıyor.

Öncelikle şunu hatırlatmakta fayda var; uluslararası şirketlerin kâr odaklı bakış açısı nedeniyle çevreyi, doğayı, biyolojik çeşitliliği ön plana alacak politikaların, mekanizmaların oluşturulması kolay değil. Kurumsal düzenlerin değişmesi bu şirketleri, karbon nötrlüğü hedefine katkıda bulunmak için yenilenebilir enerjiyi benimsemeye, inovasyon ve yenilikleri tüm tedarik zincirlerine entegre etmeye zorluyor.

Bu noktada net sıfır yani karbon nötr (carbon neutral) olarak nitelendirdiğimiz kavramı biraz açmakta fayda var. Net-sıfır, bilim insanlarının ve dünya hükümetlerinin 2015'te imzaladığı Paris Anlaşması'na göre, küresel sıcaklık artışını sınırlamak amacıyla 2050 yılına kadar ulaşılması beklenen bir hedef. Bu doğrultuda şirketler, hükümetler ve organizasyonların mümkün olduğunca yenilenebilir ve yeşil enerjiyi tercih ederek karbon emisyonlarını sıfırlaması bekleniyor.

Geçtiğimiz senelerde Paris İklim Anlaşması'nı baz alan birçok uluslararası şirket, 2050 yılına kadar iklim krizi ile mücadele etmek adına net sıfır hedeflerini ortaya koymuşlardı. Çok uluslu şirketlerin ve firmaların bu yönde daha somut adımlar atmaları, daha sürdürülebilir politikaları benimsemeleri ve tedarik zincirleri içerisinde yenilenebilir enerji kaynaklarını benimsemelerinin bir nedeni toplumların bu şirketlere yatırım yapmadan, şirket için çalışmadan veya ürünlerini satın almadan önce, çevresel, sosyal ve kurumsal yönetimlerini (ESG) hesaba katarak karar vermeleri. Bu gibi toplumsal baskılar özellikle Kuzey Amerika ve Avrupa'daki çok uluslu şirketleri ve firmaları iklime krizine daha uyumlu hale getirmekle kalmıyor aynı zamanda daha sürdürülebilir politika değişikliklerine de zorunlu kılıyor.

İsmini Google ve kompleks sözcüklerinden alan Googleplex'in güneş panelleri.

Dolayısıyla bu coğrafyalarda konumlanan uluslararası şirketlerin önümüzdeki 5 ile 10 yıl içinde karbon nötr olma yolunda iddialı hedefler ortaya koymaları ve karbon emisyonlarını azaltmak için hızla harekete geçmeleri şaşırtıcı değil. Ancak şunu da belirtmekte fayda var: Asıl hedefin, bu hedeflerin kağıt üzerinde kalmadan hayata geçirilmesi olduğunu belirtiyor bir çok iklim bilimci.

Bu yönden baktığımızda *BBC*'den Georgina Rannard'ın haberi bunu kanıtlar nitelikte. Rannard'a göre birçok şirket kurumsal dünyadaki sürdürülebilir ve temiz enerjiye doğru gereken adımları atıyormuş gibi gösterse de gerçek hayatta bunların karşılığını bulmak zor veya nadir.

Uluslararası büyük şirketler bazında bakıldığında Fortune Global 500 listesinin içinde bulunan firmaların %38'i halihazırda iklim açısından belli adımlar atmış olsa da birçok uluslararası şirket hala tam anlamıyla değişimi gerçekleştirebilmiş değil. The Corporate Climate Responsibility Monitor'a göre birçok şirket emisyonlarını yıllık raporlarında göstermiyor; tedarik zincirinde gerçekleşen kimi aşağı veya yukarı akış emisyonları da yıl sonu toplamına dahil edilmiyor. Böylece kimi şirketlerin tedarik zincirlerinde salgıladıkları yıllık emisyonlar daha az gösterilmiş oluyor.

Sera gazı emisyonlarını azaltıp tedarik zincirlerini temiz ve yenilenebilir enerjiyle dönüştürme hedefine ulaşırken, bu süreçte en önemli noktanın şeffaflıkla ve dürüstlükle yapılan uygulamalar olduğunu belirtiyor Rannard. Son aylarda yaşadığımız üzere fosil yakıt fiyatlarındaki dalgalanmadan en az şekilde etkilenmek ve fiyatları düzenleyici değişikliklerin riskini azaltmak tedarik zincirini net sıfır planlarının kalbine yerleştirmenin birincil sebebi. Diğer önemli sebepler olarak şunları sıralayabiliriz: Kurumsal sorumlulukla ilgilenen müşterileri,

Hindistan'ın kuzeyindeki Rajasthan eyaletindeki, Bhadla Solar Park.

ortakları ve çalışanları çekmek, rakiplere ayak uydurarak kurumsal büyümeyi teşvik etmek, uzun vadeli maliyetleri düşürmek, fiyat istikrarı sağlayarak olası riskleri azaltmak, marka değerini artırarak yeni gelir kanalları oluşturmak ve çalışanların şirkete olan bağlılığını iyileştirmeye yardımcı olmak.

Bu saydıklarımızı gerçekleştirme yolunda, özellikle yeni teknolojiler, yenilenebilir enerji kaynaklarındaki inovasyonlar ve girişimler de tedarik zincirinde iyileştirmeler için umut verici fırsatlar sunuyor. Yenilenebilir enerji için yapılabilecek yatırımların ve uygulanabilir teknolojilerin her zamankinden daha erişilebilir ve uygun fiyatlı olduğunu düşünürsek, tedarik zincirlerinin buna çok daha kolay ve hızlı adapte edilebileceğini söyleyebiliriz.

En başta da belirttiğimiz gibi belirli sebeplerden dolayı şirketlerin bu sürece adapte olması zaman alacağa benziyor. Özellikle üretim kapasitesindeki artışlarla beraber uluslararası alanda da büyüyen tedarik zincirlerinin daha temiz enerjilerle değiştirmek isteyen ve en az şekilde karbon salınımını yapmayı hedefleyen şirketlerin sayısı her geçen gün artsa da bunun tüm dünyaya yayılması zaman alacak.

İş önceliklerinin büyüyen tedarik zinciri karmaşıklığı ile entegrasyonundaki zorluklar birçok firmanın %100 temiz enerjiye geçmedeki adımlarını durdurmasına

veya ertelemesine neden oluyor. Daha yenilenebilir tedarik zincirleri oluşturmak üzerine plan yapmak, yönetim modellerini değiştirme, yeni teknoloji ve gelişmeleri şirket içine adapte etme kararlılık isteyen bir süreç.

Harvard Business Reivew'dan Verónica H. Villena ve Dennis A. Gioia, önümüzdeki dönemde teknolojiler ve buna bağlı düzenlemeler olgunlaştıkça, şirketlerin bu avantajlardan yararlanmak için enerji tedarik stratejilerini daha hızlı yenileme şansı bulacağını ekliyor. Bununla beraber farklı sektörlerden uluslararası firmaların 2050'ye kadar karbon nötr olma politikalarını da göz önüne alırsak bu hamlelerin hızlanacağını ön görmemiz yanlış olmaz. Şirketler bazında ise IBM gibi şirketler uzun süredir tedarik zincirinden, sürdürebilir politikalara kadar birçok konuda yenilemeye gitmiş bulunuyor. IBM şirketinin CEO'su Arvind Krishna bir basın açıklamasında, "İklim krizi zamanımızın en acil sorunlarından biri" diye aktarırken "IBM'nin net sıfır taahhüdü, uzun süredir devam eden iklim liderliğimizi güçlendiren ve şirketimizi Paris İklim Anlaşması'nda belirtilen hedeflerin yıllar öncesinden konumlandıran cesur bir adımdır" diye eklemiş.

Zorluklar, fırsatlar ve iklim krizinin aciliyeti, kesinlikle şirketlerin net sıfır yolunda somut adımlar atmasını ve bu yolda kararlı olmasını gerektiriyor. Yenilenebilir enerjinin şirket içindeki entegrasyonu, inovatif uygulamaların hangi alanlara yönlendirileceği, iş birliği yapılacak paydaşların kim olacağını, geliştirilecek yeni teknolojileri veya iş modellerinin ne olacağını da belirliyor.

Baltık Denizi rüzgar santrali Arkona.

Şirketler, nihai olarak, yukarıda belirttiğimiz zorlukları ele alan karbon taban çizelgeleri, hedef belirleme ve planlama ile ilgili gelecek adımlarının planlarını yapmak zorunda. Emisyonları şeffaf bir yaklaşımla yıllık raporlarda gösterirken, bir yandan müşterilerin, düzenleyicilerin ve çalışanların gözünde karbondan arındırma planları yapıp değişim ivmesinin yaratılması yolunda ciddi adımlar atabilirler. Bunların yanında elbette ki uzun vadeli sürdürülebilirlik hedefleri belirlemek, alt ve üst kademe tedarikçileri de bu hedef ve stratejilere dahil ederler ise tedarik zincirleri için genişletilmiş bir net sıfır planı ortaya koyabilirler. Bu saydıklarımızın çoğu firma ve şirket için stratejik bir gereklilik haline geldiğini düşünürsek, çok uluslu şirketlerin karşılaştıkları kritik görevin iki yönlü olduğunu söyleyebiliriz: Yapılacak değişimlerin sonuçlarını anlamak ve yaptıkları seçimlerden bağımsız olarak zorlukların üstesinden gelmek. Başarılı olanlar, kaynakların kısıtlı olduğu bir dünyada yeni değerler inşa edebilirler.

Paris Moda Haftası, İlkbahar/Yaz 2022, Dior.

FANTASTİK NEON

Yazı: Aslin Kumdagezer

Versace, İlkbahar/Yaz 2022.

Tasarımcıların oy birliğiyle podyuma taşıdıkları İlkbahar-Yaz 2022 koleksiyonlarının sonucunu resmi bir açıklamayla kamuoyuna sunabiliriz: Modanın geleceği parlak. Neon parlak. En azından önümüzdeki 6 ay kadar...

Geçtiğimiz aylarda, köklü moda evlerinden, niş ve yeni isimlere uzanan geniş bir skalada modanın tüm kreatif zihinleri parlak renk paletinde hemfikir, üretime başlıyor. Sabah, öğle, akşam fark etmeksizin, tenis topu sarısı, elektrik lime, neon fuşya ve göz alan turuncu ana akım skalasında gardıroplara katılmaya başlıyor. Hatta o kadar ki bazı tasarımcılar, yaz koleksiyonlarını beklemeden ara sezonlarında neon renkleri kış mevsiminin kapalı havasına karşı bir nevi D vitamini takviyesi olarak sunuyor.

Tabii moda dünyasının neon renklere ilgisi yeni ya da çığır açan bir fikir değil. 80'lerde bilinçli bir yaşta idiyseniz, gençliğinizden kalma en azından birkaç

Milano Moda Haftası, İlkbahar/Yaz 2022, MSGM.

parça kıyafet retinanıza zarar verecek derecede parlak olmalı. Neyse ki, 90'ların gelişiyle gözlerimizi sakinleştirecek renklere bir on yıl kadar sığınabildik. Tabii bütün cazibesiyle gelen milenyum bir on senenin ardından bizi bu kez metalik renklerin parlaklığına boğar. Parlamaya devam... Moda tarihi dersi bir yana yeni sezonun neonları, podyumların bugüne kadar sunduğu neon atılımlarından biraz daha farklı hissettiriyor. İki seneyi kapalı alanlarda geçirmemizin sonucu mu yoksa Beyoncé'nin dört bir yanı tenis topu sarısı Oscar performansının etkisi mi kesin karar verememekle beraber, bariz bir sonuca teslim oluyorum; neon renkler bu kez eskisi kadar avam hissettirmiyor, hatta benimkisi de dahil olmak üzere, söz konusu renk seçmek olduğunda hayli muhafazakar gardıroplara dahi sızmayı başarıyor.

Siyah, beyaz eğer biraz daha maceraperest hissediyorsam lacivert, bej ve hakiye uzanan gardırobuma yeni 3 ana

Paris Moda Haftası, İlkbahar/Yaz 2022, Valentino.

Milano Moda Haftası, İlkbahar/Yaz 2022, Max Mara.

rengi katmayı henüz başarmışken, mini etekleri hangi üstle giyinirim sorusunu sorarken buluyorum kendimi. Eğer aynı soruyu kendinize bir ya da birden fazla sorduysanız, bunun en büyük suçlularından biri minimalizmin büyük savunucuları Raf Simons ve Miuccia ile beraber tasarladıkları Prada koleksiyonu. Hem Y2K silüetlerini hem de neon renkleri radarlarımıza yeniden sokmayı başaran ikili, Old Céline ve Phoebe Philo ile sağlamlaştırdığımız tüm temelleri sarsıyor. Ardından da Louis Vuitton Virgil Abloh'nun vefatından önceki son koleksiyonuyla renk konusunda tüm bildiklerimizi unutturan bir koleksiyon sunuyor. Markanın alametifarikası monogram, neon degradelerle Miami gün batımını hatırlatan manzaralar çiziyor. Tasarımlara uzun süre baktığınızda Mark Rothko'nun neon bir yorumlamasını bulmanız da mümkün.

Bej estetiği sevenlerdenseniz, şimdi sayfayı çevirmenin tam vakti. Zira neon renklerden kaçmak bu sezon imkansız. Neon sarı, bu yazın en çok görülen rengi ödülünü çoktan aldı, evine götürüyor. Üstelik neonu sadece aksesuarlarda, mini dozlarda kullanmak da yetmiyor. Yine minimalizmin kalesi olan markalardan COS ya hep ya hiç mottosuyla baştan aşağıya neon sarısı olan modellerini podyuma yolluyor. Sportmax, Christian Dior, Jil Sander, Proenza Schouler ve Courrèges de neon akımına yine tenis topu sarısı skalasından katılıyor. Walter van Beirendonck dahi neon akımına kayıtsız kalamıyor ve Punk tutumunu rengarenk bir koleksiyonla anlatmaya çalışıyor.

Günün sonunda neon renkler görüş alanımıza girmeyi başarıyor. Ufkunuzu açtığınızda renklerin neşesine katılmak aslında uzaktan bakıldığından çok daha kolay görünüyor. Bizim tavsiyemiz neon renklerle ufkunuzu açmanız belki ama siz yine de dikkatli tüketiniz. Belki birkaç tenis topunu gardırobunuza ekleyerek trende geçiş yapmaya başlayabilirsiniz.

Paris Moda Haftası, İlkbahar/Yaz 2022, Dior.

İLLÜZYONİST ÇERÇEVELER

Realizasyon: Aylin Kumdagezer Fotoğraflar: Emre Kapçak

Siyah asetat gözlük, Louis Vuitton.

Rutenyum kaplama metal çerçeveli gözlük, Dior.

Köprü detaylı gözlük, Zilli.

Asetat gözlük, Sacred Geometry.

Titanyum çerçeveli polarize gözlük, Stefano Ricci.

Pembe degrade lensli gözlük, Louis Vuitton.

Etro
İlkbahar/Yaz
2022.

GÜÇ SEMBOLLERİ

Yazı: Kristin Fındıkoğlu

Altta (soldan sağa): Marni, Saint Laurent, Balenciaga.

Sağ üstte: Fendi İlkbahar/Yaz 2022.

Hazır kollar büyük ölçüde açıkken, moda markaları yaz boyunca yalnızca bilekler ile sınırlanmamak ve cuff'ları yeniden mücevher kutularına eklemek için ciddi bir teşvik politikasında bulunuyor. Cuff'ların bir trend olarak belirmesi ve markaların söz birliği etmesinin İlkbahar-Yaz 2022 sezonuna denk gelmesi tabii ki tesadüf değil. Tasarımın tarih boyunca Cleopatra ve Wonder Woman gibi güçlü kadın figürleri ile özdeşleşmesi ve kostümlerinin bir parçasına dönüşmesinin bunda rolü büyük. Bu isimler için bir nevi zırh görevi gören cuff'lar, pandemi ile ilgili çoğu yasağın birer birer kalktığı günümüzde her dönem olduğu gibi koruyucu yönü sebebi ile podyumlarda kolları tamamlıyor. Antik Mısır ve Yunan'da hem bir statü sembolü hem de koruyucu bir tılsım olarak kullanılan tasarıma, 2022 yılında hala aynı işlev için başvurulması ise bir hayli enteresan.

Look'ları güçlendirmek için tercih edilen ve her dönem nokta atışı bir etki yaratan bu tasarım, öncelikle lokasyonu sebebi ile dikkati üstüne çekiyor. Klasik mücevher konumlandırmasına uymadığı için başlı başına bir merak unsuru olan cuff'lar, sıradanlaşmamış nadir takı tasarımlardan. Bunun sebeplerinden biri uzun bir süredir var olmalarına karşılık, nadir olarak popülerleşmeleri. En son 90'larda *Zeyna* dizisi ile yeniden bir güç sembolü olarak karşımıza çıkan ve erken 2000'ler boyunca gücünü sürdüren cuff'ların yeniden gündeme gelmesi için 2022 yazını beklemek gerekti.

İlkbahar-Yaz 2022 defilelerinde cuff'ın bir trend olarak belirlenmesine çok yönlü bir şekilde şahit oluyoruz. Zira moda markalarının tasarıma ait yorumlamaları birbirinden bir hayli ayrışıyor. Gerek tasarım gerek materyal olarak farklılaşan cuff'ların ortak yönü ise alt metinlerinde feminen gücü sembolize etmeleri. Koleksiyonlarında her zaman bu konsepti öne çıkarmanın farklı formüllerini bulan Miuccia Prada için yeni sezonda örneklendirmelerden biri de bu tasarımlar özelinde oldu. Kolların açık veya kapalı oluşu fark etmeksizin çoğu *look*'ta modellerin iki kolunda da yer bulan cuff'lar, kimi zaman deri kimi zamansa saten kumaşlardan tasarlanmıştı. Raf Simons ve Miuccia Prada'nın tüm koleksiyon boyunca sorguladığı feminenliğin zıt yönleri materyal seçimlerinde bile kendini belli ediyordu. Deri cuff'lar metal tokalar ile bir bileklik gibi tasarlanırken, saten cuff'lara marka ile özdeşleşen üçgen motifi bir arma gibi işlenmişti.

Prada İlkbahar/Yaz 2022.

Etro, *ethos*'unun temel bir parçası olan bohem ruhu, İlkbahar-Yaz 2022 defilesinde de sürdürmenin farklı formüllerini aksesuarlar aracılığıyla bulanlardan. Markanın kreatif direktörü Veronica Etro için koleksiyondaki bohem referanslar, sanılanın aksine 70'lerden değil, kendisinin gençliğini geçirdiği 90'ların Londra gece hayatından geliyor. Maksi elbiseler, düşük belli bol pantolonlar ve crop top'ları güçlendiren takılar arasında cuff'lar, mutlaka modellerin bir kolunda yer ediyor. Altın renkli tasarımlar, farklı renkli değerli taşlar ile tamamlanırken, Etro bilekleri de boş bırakmıyor. Böylelikle aksesuarlarda maksimalizm kollar ölçeğinde sağlamlaşıyor, moda tasarımları ile verilmek istenen mesaj koleksiyondaki takılarda da devam ediyor. Ne de olsa 90'larda, konu eğlenmek olduğunda nasıl sınır tanınmıyorsa, mücevher özelinde de sınırlanmak gereksiz.

Fendi içinse yeni sezonda cuff'lar, mücevher tasarımcısı Delfina Delletrez Fendi'nin vizyonu ile koleksiyona dahil ediliyor. İllüstratör Antonio Lopez'in 70'lere ait illüstrasyonlarının pop desenleri ve canlı renkleri ile şekillenen tasarımlar, Delletrez Fendi'nin pleksiden tasarladığı renkli cuff'ları denkleme eklemesi ile güçlenmekte. Hem bileklerde hem de kollarda aynı tipte tasarımlara yer verilirken, tasarımcının renk tercihi de tıpkı Lopez gibi pembe ve turuncu gibi canlı renklerden yana. Pleksi materyal olarak 70'lerde sıklıkla kullanılması ile biliniyor. Fendi'nin döneme olan bütüncül yaklaşımı cuff'lardaki materyal seçiminden bile okunabilmekte. Bu, Delettrez Fendi ve Kim Jones'ın kolektif tasarım ruhuna dair örneklendirmelerden yalnızca bir tanesi.

Saint Laurent, her ne kadar İlkbahar-Yaz 2022 koleksiyonuna cuff'lara kollarda

Altta (yukarıdan aşağıya): Sylvia Toledano, Pearl Octopuss.y.

yer vermese de bileklerdeki hakimiyeti ve ilham kaynağı sebebi ile bu yazıda yer bulması gereken markalardan biri. Kreatif direktör Anthony Vaccarello, defile sonunda mücevher tasarımcısı Paloma Picasso'nun stilinin tasarım sürecinde büyük bir öneme sahip olduğunu belirtiyor. Koleksiyon boyunca karşımıza çıkan ve bileklere üst üste takılan farklı materyallerden cuff'lar, kimi zaman renkli deri eldivenler ile tamamlanıyor. Vaccarello, Picasso'nun kendine has stilinden ilham alırken, mücevher konusundaki iddialı yaklaşımını, cuff'lar dışında büyük küpeler ve kolyeler ile yansıtmakta. Bir dönem Paloma Picasso'nun Tiffany & Co. için tasarladığı mücevherlerden nüanslar, koleksiyon boyunca hissediliyor. Vatkalı ceketler ve renkli taytlar 80'ler ruhuna referans verirken, farklı tasarımlardaki altın cuff'ların

Sağ üstte: Joseph L. Mankiewicz'in yönettiği *Cleopatra* setinde Elizabeth Taylor, 1963.

birlikte kullanımı ve abartılı mücevherler aynı zamanda dönem algısının bir devamı niteliğinde.

Kısacası İlkbahar-Yaz 2022 koleksiyonlarında yeniden doğan cuff'ları tek bir kalıba sokmak mümkün olmasa da hepsinin yaratmak istediği etkinin aynı olduğunu söylemek mümkün. Antik dönemden beri giyeni güçlü hissettirmek için bir tılsımı olduğuna inanılan cuff'lar, ister pleksi ister altın olsun yeni sezonda da yüzyıllık görevlerini farklı şehirlerde farklı defilelerde yerine getirmeye devam ediyorlar. Feminen gücü sembolize eden tasarımların sokaklardaki iz düşümlerine yaz aylarında şahitlik etmemiz olası. Bu nostaljik koruma kalkanlarını yeni sezonda devreye sokmadan önce, kolları bu yüke hazırlamak ve atletik hale getirmek ise gizli bir kural olarak kulaktan kulağa yayılmalı.

MEMENTO İSTANBUL: HRİSTOFF AİLE ARŞİVİ

Yazı: Elif Erdoğan

1910larda Selanik'i gösteren bir kartpostal.

Her ailenin bir tarihi vardır ve her biri kendi içinde özel ve farklıdır. Her ailenin ve içindeki bireyin hem tekil hem de çoğul olarak belli bir etki alanı vardır; ilişkili oldukları insanlar, mekanlar ve olaylar söz konusudur. Bireylerin kendisinden, eylemlerinden, tutumlarından ve ilişkilerinden yola çıkmadan bir aileyi, bir grubu veya bir topluluğu incelemek imkansızdır. Aynı şekilde bir toplumu, bir dönemi anlamak için de bizlere sunulan genel tarih anlatısının yanı sıra aile tarihlerine bakmak, onlar üzerine çalışmalar yapmak bir o kadar önemlidir.

Aile tarihleri büyük anlatı içerisinde birer küçük anlatı olarak karşımıza çıkar. Bu küçük anlatılar olmasa büyük anlatı eksik kalmış olur. Bu küçük anlatılar bir araya geldikçe büyük anlatının gerçekten ne olduğuna dair fikrimiz olgunlaşır. Yapı Kredi Kültür Sanat Galerisi'nde geçtiğimiz Mart ayında *Memento İstanbul: Hristoff Aile Arşivi* başlıklı bir sergi açıldı. Sergide bir ailenin, Hristoff Ailesi'nin hikayesi ele alınıyor. Aslında Hristoffların hikayesi az önce bahsedilen milyonlarca küçük hikayeden sadece bir tanesi. Onların aile tarihlerinin biricikliğinin nedenlerinden biri aile fertlerinin nesilden nesle aktardığı biriktirme alışkanlıkları. Öyle ki zaman içerisinde biriktirdikleri nesneler adeta bir arşive dönüşmüş. Bir diğeri ise ailedeki sanatçı kişilerin üretimleridir. Ailede 3 kuşak sanatçı yer alıyor ve onların ilişkide olduğu bir de sanatçı çevresi söz konusu. Hristoff Aile Arşivi'nde yer alan malzemeler sadece kendi ailelerini değil toplumu da etkileyen olaylara ilişkin malzemeler. Örneğin sergide yeni kurulmuş Cumhuriyet'in sanayi hamleleri, Foto Sabah'ın hikayesi, Şark Ekspresi, İstanbul'daki Bulgar Okulları, Bulgaristan Çiftçi Partisi ve bunun gibi daha pek çok konuda da bilgi edinmek mümkün.

"[...] Çocukluğumuzda Flushing, New York'taki evimizde annemin dolabında şapka kutularının, ipekten yapma çiçeklerin ve açılmamış parfüm şişelerinin arkasında [duran] siyah kutunun buradan çıkarılması, annemin önemli bir yere gitmeye hazırlandığını gösterirdi. Ama esas önemlisi benim için hem bir define hem de içinden kısa bir süreliğine Türkiye'yi seyredebileceğim gizli bir geçit anlamına gelirdi – Kapalıçarşı'ya, Sabuncakis'e, kuyumcu Penço'ya ve antikacı Çelebi'ye uzanan... Annemin turkuaz taşlarla süslenmiş altın krizantem broşu kadife kutusundan çıkarıp elbisesine takmasını, ardından bir başka kutuyu açıp böylesi artık Çarşı'da satılmıyor diyerek övündüğü kalın bir altın bileziği bileğine geçirmesini dikkatle izlerdim. Daha ufak kutuları, zarfları açıp yüzük, madalyon ve kolyelerden hangilerini takacağına karar

verirken muska niyetiyle yapılmış, mavi nazar boncuklarıyla kaplı altından küreyi eline alıp dikkatle inceler ya da kolye gibi takacağı kehribar tespihleri bir yana ayırırdı... Ve ben kendimi hayal meyal hatırladığım bir yere gitmiş gibi hissederdim." [Hristoff, P. (2021)]

Anılar kendilerini hem insanların hafızalarında hem de nesnelerde geleceğe taşırlar. Öyle ki bu nesneler, kimi zaman ortak bir hafıza işlevi görür; her bir bireyin, ailelerin ve toplumların tarihini saklar, yeni nesillere ulaştırır. Kuşkusuz burada nesne dediğimiz sanat eseri de olabilir, gündelik bir eşya da... Her halükarda onlar aracılığıyla anılar, hayatların içinden çıkar ve birer hikayeye evrilir. Ancak nesnelerin taşıdığı anılar muğlaklıklarla doludur. Bazen bir nesne birden çok insanın hikayesini anlatır, o hikayeler birbirine karışır. İşte Hristoff Ailesi'nin biricik bireylerinin hikayeleri de tam böyledir... hem birbirlerine hem de içinde yaşadıkları toplumlarınkine karışıyor ve bu coğrafyadaki herkesin hayatına bir şekilde dokunabiliyor.

"Hem anne hem baba tarafından atalarım Balkan Savaşları sonucunda İstanbul'a yerleşmişler. Ailemin tarihi; bir zorunlu toplu göç ve muhacirlik tarihi. İstanbul yüzyıllar boyunca insanların barınmak ve kendilerini yeniden yaratmak için geldikleri bir büyük şehirdi. Ailemin hikayesi münferit bir hikaye değil; İstanbul'daki azınlık ailelerin çoğu aynı deneyimleri paylaşırlar. Bizim hikayemizi farklı kılan üç nesil görsel sanatçının topladığı geniş arşivin onu belgelemesi... Bu sergi için seçilen nesneler belli bir zaman diliminde ve muğlak bir dönemde İstanbullu yaşam tarzını yansıtıyor. Bir aileyi gösteriyor ama daha önemlisi bir zamanlar müreffeh bir azınlık topluluğu yansıtıyor. [...] Bu sergiyle ben bir azınlık ailesinin cemaatiyle ve bu şehrin kültürüyle bağlantısını anlamaya ve keşfetmeye çalışıyorum. Fotoğraflar, kartpostallar, mektuplar, tablolar ve efemerayı birleştirerek sadece kişisel ve özel bir şeyi gün ışığına çıkarmadığımın, aynı zamanda bir yeri romantize ettiğimin de farkındayım. Nostalji ve duygusallık İstanbul'un estetiğinin bir parçası; şimdi bana ilginç gelen kişisel olan veya aileme ait olan tarihinin bu estetiği nasıl ortaya çıkardığı." [Hristoff, P. (2021)]

1933 yılında Aksaray'da kurulan Ka-Bo, 180'den fazla işçinin çalıştığı bir çorap fabrikasıdır.

Memento Latince'de hatırlamak anlamına gelir. Sergi üç tür hatırlama üzerinden kurgulanmış: kişisel olayların, toplumsal durumların ve olayların, bir dönemin sanatsal üretimlerinin hatırlanması. Bu bakımdan sergi bir ailenin tarihi kadar bir zamanların İstanbulunu ve bir dönemin sanat dünyasını hatırlamakla da ilişkili.

Peter Dimiter Hristoff oğlu Mitko ve bi arkadaşı ile gezinirken.

Dimiter Hristoff tarafından hazırlanan poster tasarımı, yak. 1955.

Arşiv malzemelerinin yorumlanmasıyla, hafıza tanıklarının dinlenmesiyle, anlatı aracılığıyla yeniden yazılan tarih farklı tarih yazımlarının oluşmasına, birbirleri ile karşılaştırılmasına ve eleştirel okumalara imkan veren bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bu yönüyle sergi araştırmacılar için de oldukça yararlı. Öte yandan izleyiciler, bir şekilde sergide anlatılanlarla "aidiyet" ilişkisi kurup kendi aile tarihlerini düşünmeye, üzerine araştırma yapmaya da yönelebilir.

Sergide ailenin arşivinde yer alan objelerin yanı sıra Suna ve İnan Kıraç Vakfı, Rahmi Koç Müzesi, Yapı Kredi, OADA, Nur ve Selçuk Altun, Ömer M. Koç, Emel ve Bülent Korman ile Ayşegül ve Ömer Özyürek koleksiyonlarından alınan resimler de eşlik ediyor. Üç nesil sanatçının (Peter Dimiter Hristoff, Dimiter Hristoff, Peter Hristoff) İstanbul'da yaşadıkları dönemlerde çevrelerinde Hayri Çizel, Şerif Renkgörür, Aliye Berger, Sabri Berkel, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Zeki Faik Kocamemi, Ali Sami Boyar, İbrahim Çallı, Zeki Faik İzer gibi pek çok sanatçı yer alıyor. Sergide ailenin çevresinde yer alan bu hakiki dostluk ilişkisi sanatçıların üslup benzerliklerinin kümelenerek gösterildiği bir şekilde izleyiciyle buluşuyor.

Küratörlüğünü Elif Erdoğan, Peter Hristoff ve Yeşim Demir Pröhl'ün yaptığı sergi 7 Ağustos'a kadar Yapı Kredi Kültür Sanat Galerisi'nde görülebilir.

Dimiter "Mitko" Hristoff.

Hristoff Ailesinin Kısa Öyküsü:

Dimiter Hristoff (1853 Kılkış, Osmanlı (bugün Yunanistan'da) - 1938 Sofya, Bulgaristan) Bahçeci Çocuk

Osmanlı'nın Selanik Vilayetinde bir köy olan Bulgar nüfusunun yoğunluklu olduğu Kılkış'tan bir aile bir oğlanı bahçe işlerine yardımcı olsun diye yanlarına alır. Yetim olduğundan bu ailenin yanına geldiğinde henüz bir ismi bile yoktur, onu "bahçeci çocuk" diye çağırırlar. Bahçeci çocuk 16 yaşına geldiğinde Kılkış'ı terk edip büyük şehre, kozmopolit ve çokkültürlü Selanik'e[1] yerleşmeye karar verir. Kendine bir "Dimiter Hristoff" adı ile bir kimlik alır ve böylelikle Hristoff ailesinin bugün ulaşabildiğimiz ilk kaydı atılmış olur.

Selanik'e geldiğinde önce bir saat tamircisinin yanında çırak olarak işe girer. Burada çalışırken bir yandan da kendisine ait bir saatçi dükkanı açabilmek için para biriktirmeye çabalar. Bir süre sonra gerçekten de kendi imkanlarıyla bir küçük

[1] 1800lerin sonundan 1900lerin başına değin yapılan nüfus sayımlarında Selanik'in ortalama nüfusu 1 milyon civarıdır. Selanik o yıllarda hem din bakımından (Müslümanlar, Katolikler, Ortodokslar, Museviler) hem etnik köken bakımından (Türkler, Yunanlar, Bulgarlar, Ermeniler, Çingeneler) farklı kültürlerin bir arada yaşadığı bir yer olarak öne çıkar. Belki de bu yüzden hem ekonomik hem de kültürel anlamda dönemin önemli merkezlerinden biridir.

Peter Hristoff New York'taki atölyesinde, Aralık 2021.

Ali Sami Boyar, Rumeli Hisarı, gravür, 27x21 cm.

saatçi dükkanı açıp işletmeye başlar. 1800'lerin sonlarında Selanik'te tekstil endüstrisi gelişmektedir. Dimiter de hem müteşebbis ruhunun heyecanı hem de saat tamirinden öğrendiği mekanik becerisiyle bu sektöre yönelmeye karar verir. Bu girişim onun için oldukça kazançlı da olur. 1896 yılında babası Selanik Bulgar Okulu'nda müdür olan Velica Kandilarova ile tanışıp evlenir. Bu evlilikten Peter ismini verdikleri bir çocukları olur. 1910 yılına gelindiğinde "Bahçeci Çocuk" artık hayatını düzene sokmuş, varlıklı bir iş insanı olmuştur ve gelecekte Bulgaristan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı olacaktır.

Balkan Savaşları sırasında Selanik'te yaşanan etnik sorunlar Dimiter ve henüz ergenlik çağındaki çocuğunu dağlarda Makedon komitacıların yanında Kılkış'ın bağımsızlığı için savaşmaya iter. Yenilgiyle biten bu mücadele sonrası 13.000 Bulgar nüfuslu Kılkış köyü yok olur. Baba-oğul, Yunan askerleri tarafından yakalanan diğer "özgürlük savaşçıları" ile birlikte hapse atılırlar. Dimiter kemerine gizlediği paraları Yunan askerlerine vererek oğluyla birlikte hapisten kurtulmayı başarır. Ancak baba-oğul Selanik'e geri döndüklerinde Velica'nın öldürüldüğünü öğrenir. Türk arkadaşlarının yardımıyla Sofya'ya geçerler. 1916 yılında Peter, üç çocuk annesi bir kadın olan Anastasia Penuslieva Muftieva ile tanışır ve kısa bir süre sonra onunla evlenir.

Peter Dimiter Hristoff
(1898, Selanik, Yunanistan – 1979, Paris, Fransa)
Tuşe'nin Öyküsü

1898 yılbaşı gecesinde dünyaya gelen Tuşe lakaplı Peter Dimiter Hristoff, Dimiter ve Velica'nın tek çocuğudur. Balkan Savaşları'nın travması ve annesinin erken ölümü, Peter'ın babasının ikinci evliliğini kabul etmesini başlangıçta imkansız hale getirir. Evlilik haberine sinirlenen Peter teyzesinin yanında yaşamaya başlar. Henüz bir lise öğrencisiyken, okuldan sonra yarı zamanlı çalışmak üzere bir fotoğrafçının yanında çırak olarak işe girer. Peter'ın yeteneğini fark eden fotoğrafçı, onu eve dönmesi, babasıyla uzlaşması ve Sofya Güzel Sanatlar Akademisi'ne kaydolması için ikna eder. Onun tavsiyesine uyarak, Peter eve döner, Akademi'ye kaydolur. Burada büyük Çek sanatçı Josef Peter'dan baskı resim ve Maestro Dimitrov'dan resim eğitimi alır, Hayri Çizel ve Şerif Renkgörür'ün aralarında bulunduğu birçok sanatçıyla dostluk kurar. Peter'ın siyasi görüşleri de yavaş yavaş olgunlaşmaya başlar, henüz kurulan çar karşıtı Çiftçi Partisi'ne üye olur. Makedonya özgürlük savaşçısı Bulgar bir devrimci olan Todor Aleksandrov, Peter'ı siyasi görüşleri dolayısıyla tehlike altında olduğuna, okulu bitirdikten sonra İstanbul'a gitmesi konusunda ikna eder. Peter gitmeden önce babasına, üvey kardeşi Viktorya'ya

Hristoff Ailesinin kurduğu Ka-Bo çorap fabrikası 1930ların başlarında faaliyet geçer. Ka-BO Türkiye'de kurulan ilk naylon çorap fabrikalarından biridir.

aşık olduğunu ve döndüğünde onunla evlenmek istediğini söyler. Peter 1923 yılında şövalesi ve resim kutusu elinde İstanbul'a gelir. Bir müddet yakın arkadaşları Hayri ve Canan Çizel'in evlerinde kalır. Ardından Cankurtaran'da bir daire kiralar. Tuvaline *en plein air* kent görünümleri çizer. Bir yandan da Kumkapı'daki Bulgar Ortaokulu'nda iş bulur ve bir süre orada öğretmenlik yapar. İstanbul'a geldikten birkaç ay sonra babası Dimiter, Peter ile evlenecek olan üvey kızı Viktorya'yı Sofya'dan Doğu Ekspresi'ne bindirir ve İstanbul'a gönderir.

Dimiter Hristoff
(1926, Sofya, Bulgaristan – 2020, Connecticut, ABD)
Mitko'nun Öyküsü

Mitko lakaplı Dimiter Hristoff 6 Ekim 1926'da Sofya'da doğar. Dimiter, Soğuk Savaş'ın Balkanlar'daki tüm faaliyetleri sona erdirdiği 1943 yılına kadar, Sofya ile İstanbul arasında mekik dokur. Okula Bulgaristan'da devam eder, bu sırada dedesi ve anneannesi ile birlikte yaşar. Tatillerde ise ailesini ve kardeşlerini ziyaret etmek için İstanbul'a gelir.

İstanbul St. Joseph Lisesi'ni bitiren Dimiter, Güzel Sanatlar Akademisi'ne kaydolur ve Nisan 1948'de Akademi'nin ana binasında çıkan büyük yangından sonra öğrencilerin çalışabilmesi için geçici olarak kurulmuş olan atölyelerde İbrahim Çallı ve Zeki Faik İzer'den eğitim alır, Bedri Rahmi Eyüboğlu ile dostluk kurar. Bu dönemde en yakın arkadaşı ressam Mustafa Ayataç'tır. Babasının sanatçı dostlarıyla da–özellikle Ali Sami Boyar ve Aliye Berger ile–yakın ilişki içinde olan Dimiter, Akademi'den mezun olduktan sonra, Topkapı Sarayı'nın bahçesinde açık havada resim yapmak için özel izin alır.

Her ne kadar kendisini tamamen sanat çalışmalarına adamak istese de Dimiter tıpkı babası gibi 'diğer' aile işleriyle ilgilenmek ve fabrikanın zorlu işletmeciliğini yürütmek durumundadır. Ancak bir süre sonra genç sanatçı, özgür ruhu ve istekleriyle çeliştiğinden bu görevleri yerine getirmek istemez. Tophane'de kiraladığı küçük atölyesinde resim yapmayı, Bizans sikkeleri ve Greko-Romen eserlerden oluşan koleksiyonuna yeni parçalar aramayı tercih eder. İstanbul'dan ayrılmak her ne kadar Dimiter için zor olsa da, bu ayrılık kendisini tamamen resme vermesine vesile olur. New York'a vardığında, eşine ve üç çocuğuna bakabilmek için elinde olan tek

Memento İstanbul sergisinden görünüm.

beceri resim yapmaktır, bu şekilde ailesinin geçimini sağlar. Hayatının sonuna geldiğinde ardında yüzlerce resim ve binlerce baskı eser bırakmasına karşın, Dimiter'in genç bir sanatçıyken İstanbul'da yaptığı eserler onun için hep ayrı bir yere sahip olmuştur.

Peter Hristoff (1958, İstanbul)

1958 yılında İstanbul'da doğan Peter Hristoff henüz 5 yaşındayken ailesi ile birlikte New York'a göç eder. Önce New York Görsel Sanatlar Okulu'nda, ardından Hunter Koleji'nde okur.

Göçmenliğe dair deneyimler, İstanbul'u düzenli olarak ziyaret etmeye başladığı 1980'lerin sonlarından itibaren Peter'ın sanat pratiğinde önemli bir yer tutar. Eserlerinde arkasında bıraktığı topraklardan aldığı kültür mirasını, göç ettiği yerin kültürüyle harmanlandığı görülür.

Peter'ın sanatsal pratiği, resimleri, baskıları ve halıları bir günlük gibi işler. Bu "günlük", gerçek ve kurgusal durumların, düşüncelerin, gözlemlerin ve anıların kaydını tutar. Yaşamın gelip geçiciliğinin işlendiği *Vanitas* resim geleneğiyle Oryantalizm mirasını yeniden sorgular, eleştirir ama bir yandan da bu temaların nasıl

Bedri Rahmi Eyüboğlu, Peyzaj, tarihi bilinmiyor, 34.8x41.5, Yapı Kredi Koleksiyonu.

birleştirilebileceği üzerine düşünür. Sanatçı için halılar da tıpkı bir günlük gibi işler. Araştırma konuları içinde kimlik, cinsellik, kutsal mekan, dua ritüelleri ve günahlardan arınma gibi konular yer alır. Genellikle her birinin üretimi birkaç yıla yayılan yapıtları, zamanla bir arşive dönüşür. Hristoff eserlerinde, insanlık durumunu irdelerken hep aynı kafa karıştırıcı sorulara geri döner: Biz kimiz, nereden geliyoruz ve nereye gidiyoruz?

*Aksi belirtilmedikçe bütün görseller Hristoff Aile Arşivi'nden alınmıştır.

Hirstoff, P. (2021), "Memento İstanbul", Memento İstanbul: Hristoff Aile Arşivi, YKY, İstanbul: 2022.

AKTÜEL ETKİNLİKLER

NEW LIGHT: ENCOUNTERS AND CONNECTIONS,
Boston
Kültürleri, coğrafyaları ve binlerce yılı kapsayan *New Light: Encounters and Connections*, Museum of Fine Arts'ın koleksiyonundan birçoğu ilk kez sergilenen 50'den fazla sanat eserini derliyor. Sergi 21 söyleşiden oluşuyor; her birinde, koleksiyona yeni katılan çağdaş bir parça, müze tarihinde daha önce edinilmiş bir veya iki nesneyle yan yana getiriliyor. Seçki Dana C. Chandler Jr., Alison Croney Moses, Eben Haines, Stephen Hamilton, Tomashi Jackson ve Lavaughan Jenkins'in de aralarında bulunduğu yerel sanatçıların eserlerinden Fransız Auguste Delaherche tarafından yapılan deneysel minyatür vazolara kadar uzanıyor. Diyalog içine yerleştirilmiş, eski ve yeni bu nesneler, ziyaretçileri bir dizi konuyu keşfetmeye davet ediyor. Stephen Hamilton, Nijerya dokuma ve boyama tekniklerini içeren bir portresi 20. yüzyıl tekstillerini ata mirası üzerine bir meditasyonla ele alırken seçkide aynı zamanda Nijerya'nın yerli direnişi de işleniyor. Sergi 3 Temmuz-22 Ağustos tarihleri arasında gösterimde.

VESTIBULUM 5. ESTHER TIELEMANS,
Otterlo
Esther Tielemans'ın "üç boyutlu resimleri", duvardaki bir resim ile uzaydaki bir nesne arasındaki ayrım çizgisinde denge kurar. Sanatçı aynı zamanda çıkış noktası ve motifi olan manzara ile biçim, renk ve orantı gibi soyut kavramların mekan deneyimini ne ölçüde belirlediğini ve etkilediğini araştırmak için yerleştirme sanatını tercih edenlerden. *Vestibulum 5. Esther Tielemans* ile Tielemans, The Kröller-Müller Museum'i çevreleyen manzarayı iç mekana getirmenin yollarını arıyor. Bu noktada, nesnelerin mekandaki konumu, ışığın boyaya dönüşmesi, motifin çerçevelenmesi ve boyanan yüzeyin yansıtıcılığı büyük bir rol oynuyor. Seçki 18 Haziran'dan itibaren gösterimde.

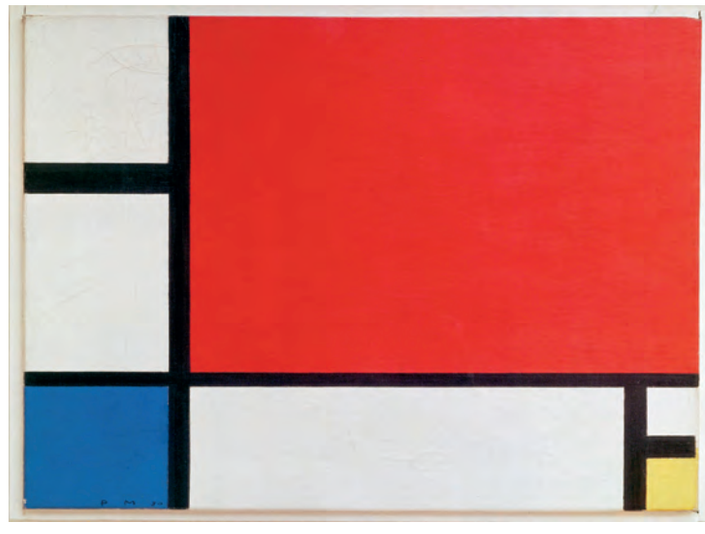

MONDRIAN,
Basel
Fondation Beyeler, Piet Mondrian doğumunun 150. yıl dönümü 9 Ekim'e tarihine kadar kutluyor. Avangard hareketin en önemli sanatçılarından biri olan Mondrian, resmin figürasyondan soyutlamaya evrimini şekillendirdi. İlk çalışmalarında sadece 19. yüzyılın sonlarında Hollanda manzara resminden değil aynı zamanda Sembolizm ve Kübizm'den de etkilendi. 1920'lerin başında, beyaz bir arka plan üzerinde siyah çizgilerin, mavi, kırmızı ve sarı başta olmak üzere üç ana rengin yalnızca doğrusal düzenlemelerinden oluşan tarzı ile resimsel kelime dağarcığına genişletmeye başladı. Sergi Mondrian'ın bir sanatçı olarak 1920'lere kadarki gelişimini ve sonraki çalışmalarının üslup oluşumunu inceliyor. Bir diğer taraftan farklı bölümlerde sanatçının yel değirmenleri, deniz manzaraları ve çeşitli soyutlama durumlarındaki motifleri ele alınıyor.

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

CRANACH THE UNTAMED: THE EARLY YEARS IN VIENA,
Viyana

Oskar Reinhart Koleksiyonu “Am Römerholz” ile iş birliği içinde bir araya getirilen sergi, Lucas Cranach the Elder'ın sanatsal başlangıçlarını keşfediyor. Frankonya'nın yerlisi olan Cranach, günümüze ulaşan en eski eserlerini Viyana'da üretti. Saksonya Elektörlüğü'nün saray ressamı olan sanatçı Wittenberg'deki büyük atölyesinde üretilen sayısız panonun aksine, Viyana'da yaşadığı süre zarfında hayat geçirdiği eserlerden sadece bir kısmı hayatta kaldı. Bu döneme ait önemli eserler şimdi Winterthur'da ve 21 Haziran-16 Ekim tarihleri arasında Kunsthistorisches Museum Wien'de. Diğer koleksiyonlardan alınan önemli kredilerle birlikte *Cranach the Untamed: The Early Years in Viena* sanatçının erken dönem eserlerinin kapsamlı bir incelemesini sunuyor. Ayrıca Johannes Cuspinian ve eşi Anna'nın portreleri ilk kez Winterthur'daki koleksiyondan ayrılarak Viyana'da gösterime sunulacak.

THE DOUBLE: IDENTITY AND DIFFERENCE IN ART SINCE 1900,
Washington DC

İki form veya görüntü birlikte sunulduğunda gözlerimiz onları karşılaştırmadan edemiyor. “Çift görüyoruz” ve farklılıkları ya da benzerlikleri tespit etmeye çalışıyoruz. Hal böyle olunca dublör sanatı kendimizde gördüklerimizi karşı tarafta fark etmemize neden oluyor. 10 Temmuz'da National Gallery of Art'da gösterimde olacak olan *The Double*, modern ve çağdaş sanatçıların algısal, kavramsal ve psikolojik temaları keşfetmek için ikili formatları nasıl ve neden kullandıklarını ele alan ilk büyük sergi niteliğinde. Seçki Matisse, Duchamp, Gorky, Rauschenberg, Johns, Warhol, Truitt ve Hesse'den Kerry James Marshall, Glenn Ligon, Roni Horn ve Yinka Shonibare'ye varınca kadar dünden bugüne birçok sanatçının çalışmalarına yer veriyor. *The Double* özellikle kişisel bilinç dışı, toplum, ırk ve cinsiyet tarafından tanımlanan öz kimlik ve kalıcı kimlik sorularını sanat aracılığıyla araştırıyor.

PICASSO INGRES: FACE TO FACE,
Londra

"Küçük sanatçılar ödünç alır; büyük sanatçılar çalar" der Pablo Picasso. Picasso, esrarengiz *Madame Moitessier* ile ilk kez 1921'de Paris'teki bir sergide karşılaştı ve etkilendi. Sonraki on yıl boyunca Picasso, sanatında Ingres'ye defalarca atıfta bulundu ve 11 yıl sonra Ingres'nin popüler eserine saygı duyarak en ünlü portrelerinden biri olan *Woman with a Book*'u çizdi. The National Gallery'de gösterimde olan *Picasso Ingres: Face to Face* ise tam da bu noktada iki eseri bir araya getiriyor. Fransız sanatçı Ingres için *Madame Moitessier* güzellik, zenginlik ve klasik ideali temsil ediyordu. Öyle ki *Madame Moitessier* en güzel kıyafetlerini giyerek ve mücevherlerini takarak, İkinci Fransız İmparatorluğu döneminde lüks ve stilin vücut bulmuş hali olarak izleyiciye bakıyor. Ingres'den 100 yıl sonra doğan Picasso, farklı bir soyut sanat tarzı benimsemiş olsa da çalışmasında Ingres'nin etkisi oldukça açık. Zira Picasso, *Woman with a Book*'u, *Madame Moitessier*'in farklı pozunu taklit ederek tasvir ediyor. Seçki için son gösterim tarihi 9 Ekim.

ARCHIVE OF THE WORLD: ART AND IMAGINATION IN SPANISH AMERICA, 1500–1800,
Los Angeles
Los Angeles County Museum of Art'ın 12 Haziran'dan itibaren ziyaret edebileceğiniz seçkisi, İspanyol Amerikan sanatının önde gelen eserlerini bir araya getirdiği ilk sergisi. İspanyolların 15. yüzyılda Amerika'ya gelişinin ardından bölge; yerli sanat, Avrupa, Asya ve Afrika sanatına dayanan bir dizi karmaşık sanatsal gelenekleri harmanlandı. 1565'te İspanyolların Filipinler'i fethederek Asya, Avrupa ve Amerika'yı birbirine bağlayan ticari bir yol açması Amerika'daki konutlar, sivil ve dini kurumlarının ithal ve yerel etkilerde yapılandırılmasının önünü açtı. İspanyol Amerika'nın yaratıcı gücünü ve küresel bir kavşak olarak merkezi konumunu vurgulayan seçkide farklı konumlardaki zenginliklerin birleşmesine odaklanan yaklaşık 90 eser sunuluyor.

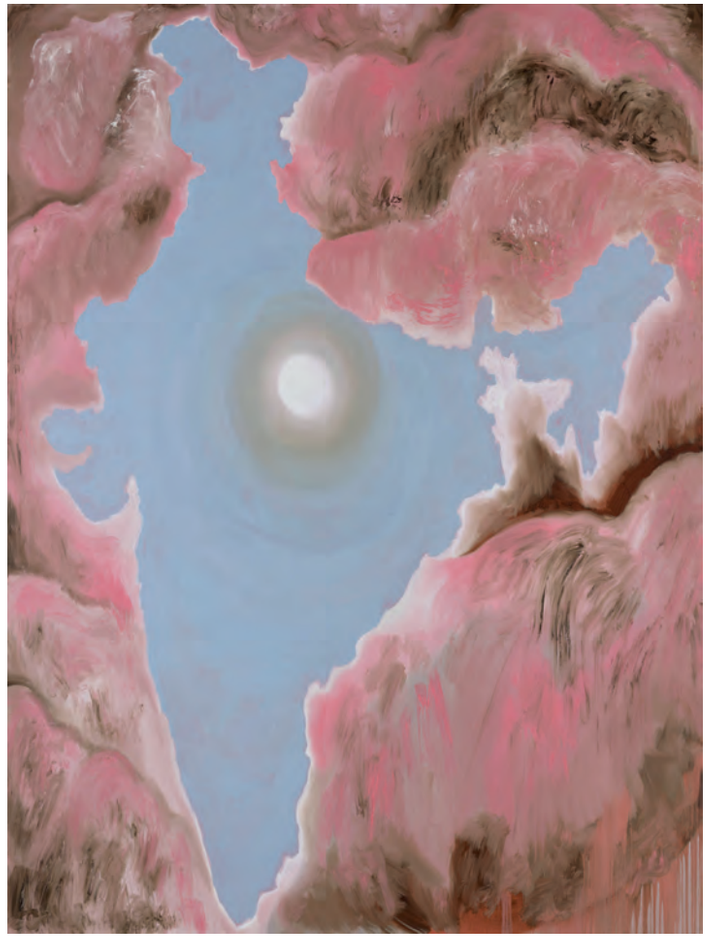

FRANCESCO CLEMENTE,
Viyana
İtalyan-Amerikalı çağdaş sanatçı Francesco Clemente, farklı zaman dilimlerinde İtalya, Hindistan ve New York'ta yaşadı. Bulunduğu konumdan etkilenen sanatçının bazı çalışmalarında özellikle Hindistan'ın geleneksel sanatı ve kültürünün yansımalarını gördüğümüz bir gerçek. Bir diğer taraftan Clemente çizim, fresk, grafik, mozaik ve heykel gibi çeşitli sanatsal disiplinlerinde kendine yer edinmiş isimlerden. 28 Temmuz tarihinden itibaren Albertina Museum'da gösterimde olacak seçki sanatçının kapsamlı solo sunumunu içeriyor. Özellikle Clemente'in otoportreleri ve eserlerinde onun vazgeçilmez teması olan seyahatlerine odaklanılıyor. İzlenimler ve deneyimler, hikayeler ve mitler de benzer şekilde sanatçının eserlerinde açıkça görülüyor. Clemente olarak çok yönlü oluşunu ele alan seçkinin son gösterim tarihi 23 Ekim.

FROM POSADA TO ISOTYPE, FROM KOLLWİTZ TO CATLETT,
Madrid
29 Ağustos tarihine kadar Museo Reina Sofia'da gösterimde olan seçki araştırmalarını, sözde modası geçmiş teknoloji karşıtı yazılı medyanın gelişiminin jeopolitik ve sosyal bağlamlardaki rolü üzerine yoğunlaştırıyor. Küratörlüğünü Benjamin H.D. Buchloh ve Michelle Harewood'un üstlendiği sergi, 19. yüzyılın sonunda baskı resimde iki önemli figür olan Meksikalı sanatçı José Guadalupe Posada ve Alman sanatçı Käthe Kollwitz'in çalışmalarını dört ana başlık etrafında şekilleniyor. İlk bölüm, jeopolitik ve sanatsal ölçeğin karşıt uçlarında yer alan José Guadalupe Posada ve Käthe Kollwitz'in çalışmalarını karşılaştırıyor. İkinci bölüm, Alman Ekspresyonizminin ilk on yılında grafik sanat geleneğinin yeniden ortaya çıkışına ayrılıyor. Serginin üçüncü ve en geniş bölümü Taller de Gráfica Popular'ı merkeze alırken Otto Neurath, Marie Reidemeister-Neurath ve Gerd Arntz tarafından farklı aşamalarda ve yerlerde tasarlanan *Isotype* projesinden geniş kapsamlı belgeler dördüncü bölümde sunuluyor.

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

XXL PAPER BIG, BIGGER, BIGGEST!,
Amsterdam
Rijksmuseum koleksiyonundan kağıt üzerindeki en büyük çalışmaları sunan ve boyutları nedeniyle çok azı daha önce sergilenememiş eserler, 1 Temmuz'da Rijksmuseum'da gösterime giriyor. Seçkide yer alan büyük ölçekli eserler arasında Michiel Coxie'nin 2,5 metrekarelik halı tasarımı *Scipio Africanus Lands at Carthage* (1555) ve Habsburg Hanedanı'nın kraliyet dizilimini betimleyen altı metre yüksekliğindeki bir tahta baskı yer alıyor. Aynı zamanda sergi 1606'da Jan Saenredam tarafından yapılan iki metre genişliğindeki *Amstelodamum: View of Amsterdam* ve Jacopo de Barbari'nin şehri havadan tasvir ettiği Venedik haritası gibi bir dizi şehir manzaralarını içeriyor. Utrecht'teki Saint Martin Katedrali'nin (veya Dom Kilisesi) kuzey transeptinin pencereleri için 1926'da Richard Roland Holst tarafından yapılan tasarımlar da seçkinin öne çıkanları arasında. Son olarak bu çalışma her biri bir metreden, toplam 70 bölümden oluşuyor.

COMPANIONS IN SOLITUDE: RECLUSION AND COMMUNION IN CHINESE ART,
New York
İki bin yıldan fazla bir süredir Çin sanatı, inzivaya çekilmenin, zihinsel gelişimin ve dünyevi sıkıntıları aşmanın ideal yolu olarak sunuldu. Aynı zamanda, benzer düşünen insanlarla birlikteliğin ve deneyim sunmanın gerekliliğine dair kavramları öne çıkardı. Yalnız olmak ya da birlikte olmak gibi bu seçimler, düşünürlerin ve sanatçıların hayatlarının merkezinde yer aldı; Çin sanatı da her iki yolu da takip eden figürlerin yanı sıra karmaşık ve şaşırtıcı formları bir araya getiren görüntülerle dolu. 31 Temmuz tarihinden itibaren The Metropolitan Museum of Art'ın dijital platformunda ziyaret edebileceğiniz seçki ise Çin sanatındaki ikili yalnızlık ve beraberlik temalarını keşfediyor. 120'den fazla resim, kaligrafi ve dekoratif sanat eserini tek bir noktada buluşturan seçki insanların şahsi arayışlarındaki uçurumları neden ve nasıl kapatmaya çalıştıklarını tasvir ediyor.

LOU STOVALL,
Washington DC
23 Temmuz tarihinden itibaren The Phillips Collection'da ziyaret edebileceğiniz seçki, 1969'da Washington DC'de kurulan bir sanatçı müzesi olan Dupont Center'ın tarihini ve mirasını yeniden inceliyor. Atölyede sanatçılar tarafından üretilen ve 1969 ile 1973 arasında Stovall tarafından toplanan çalışmalara ek olarak Stovall'ın Washington DC'deki protesto ve kargaşa zamanlarını belgeleyen 1967 ve 1968'deki posterlerini de sunuluyor. Rockne Krebs ve Leni Stern'in heykelleri, William Christenberry ve John Gossage'in fotoğrafları ve Sam Gilliam, Thomas Downing ve Paul Reed'in tabloları dahil olmak üzere atölyeden çeşitli sanat eserlerini bir araya getiriyor.

TROPİK KOMPOZİSYON

Hazırlayan: Kristin Fındıkoğlu

Etro
Yaz 2022

Saat,
Bvlgari Bulgari

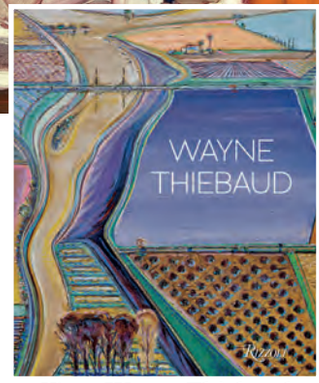

Kitap, **Wayne Thiebaud Updated Edition Rizzoli**

Sandalet,
Valentino

Elbise, **Chloé**

Parfüm, **Dries Van Noten Rock The Myrhh**

Çanta, **Saint Laurent**

Şapka,
Maison Michel

NOMOS
GLASHÜTTE

175 Years
Watchmaking
Glashütte

The new **Club Sport** from NOMOS, extremely robust and water resistant up to 1000 ft. Under water, the hour markers, numerals and hands illuminate blue on the galvanized dial. The NOMOS crafted caliber, DUW 6101 with the patented date mechanism, is protected by extra-thick sapphire crystal glass. The Club Sport bracelet with individually adjustable link elements was specially designed for Club Sport neomatik 42 date blue. Available now from Tevfik Aydin in Istanbul. More information here: tevfikaydin.com.tr and nomos-glashuette.com

TEVFiK AYDIN
Since 1889

ROLEX

SEA-DWELLER

Basınçlı su altı habitatlarında haftalar geçiren araştırmacılar için tasarlanan Sea-Dweller, helyum tahliye valfiyle denizin derinliklerinin keşfinde mevcut imkanları bir adım öteye taşımaya devam ediyor.

#Perpetual

OYSTER PERPETUAL SEA-DWELLER

RHODIUM